

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TASARRUFUN İPTALİ DAVASININ TARAFLARI:
DAVACI VE DAVALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahir AKBABA

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Özel Hukuk Programı

MART, 2024

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TASARRUFUN İPTALİ DAVASININ TARAFLARI:
DAVACI VE DAVALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahir AKBABA
(Y2212.220020)

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Özel Hukuk Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Oğuz ATALAY

MART, 2024

ONAY FORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Tasarrufun İptali Davasının Tarafları: Davacı ve Davalı” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../2024)

Mahir AKBABA

ÖNSÖZ

Eğitim öğretim hayatım ile mesleki yaşanmışlıklarımın edindiğim deneyim ve birikimlere istinaden “Tasarrufun İptali Davasının Tarafları: Davacı ve Davalı” konusu altında kaleme alınan bu yüksek lisans tezi; İcra ve İflas Hukukundaki kitap, kaynak boşluğunu doldurmak ve / veya bilgisel bir eksikliği tamamlamak amacıyla değil; davacı ve davalıyı bilgilendirmeye bir nebze olsun katkı sağlamaya yönelik bir çalışmanın ürünüdür.

İnanıyorum ve tüm kararlılığımla istiyorum ki; bu çalışmamı ilerleyen dönemlerde doktora tezime de izleyecektir.

Tez; temelde önsöz, giriş, dört ana bölüm ile sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır.

Giriş bölümünden sonra gelen İkinci bölümde tasarrufun iptali davası kavramının hukuki niteliği, tanımı, amacı ve konusuna ilişkin temel açıklamalara yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde iptale tabi tasarruflar olabildiğince öz ve sade bilgilerle teze aktarılmıştır.

Dördüncü bölümde tezin konusu olan tasarrufun iptali davasının tarafları; davacı ile davalı bu husustaki bilimsel eserler, doktrin görüşleri, yayınlanmış makaleler ve güncel yerleşik yargıtay içtihatlarından yararlanılarak detaylı olarak inceleme ve araştırmalardan geçirilerek kaleme alınmıştır.

Beşinci bölümde tasarrufun iptali davasında taraf değişikliği kurumunun anlamı, mümkün olduğu halleri ve yargılama ile davanın tarafları açısından doğurduğu sonuçlara ait değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Özellikle yüksek mahkemenin tasarrufun iptali davasının tarafları konusundaki görüşünü tam olarak yansıtabilmek adına farklı Yargıtay Hukuk Daireleri ve Hukuk Genel Kurulu kararlarına da yer verilmek tez zenginleştirilmiştir.

Sonuç kısmında tasarrufun iptali davası ve taraflarına ilişkin bir değerlendirme sunularak tez tamamlanmıştır.

Kaynakça kısmında; meslek hayatımda daima başvurduğum ve tezimin kaleme alınması esnasında başucumdan ayırmayarak destek aldığım hukuk bilginlerinin isimleri ve hukuksal meseleler hakkındaki bilimsel görüş ile kanıların aktardıkları eserleri (genel eserler, kanunlar, şerhler, dergiler, makaleler, hukuki mütalaalar ve online kaynaklar) belli bir düzen içerisinde sunulmuştur.

Tezin oluşturulması sürecinde konuya dair dosyaları inceleme imkanı sunan Denizli İcra Dairesi Müdürleri, İcra Mahkemesi Yargıçları ile daire, kalem personelleri ve meslektaşlarım Av. Mehmet Ali Dokumacı, Av. Güzide Erten, Av. Tolga Sarıbaş, Av. Oğuz Demirci'ye emekleri ve destekleri için teşekkür ediyorum.

Bu yüksek lisans tezinin oluşmasının en güzel sebebi olan İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne, her soruma; o alabildiğine dingin ve sakin ses tonu ile yanıt veren Özel Hukuk Bölüm Başkanı Sayın Prof. Dr. İsmail Kayar'a, her danıştığım da beni doğruca hedefe yönlendiren tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Oğuz Atalay'a, yarattığı farkındalık ve kurduğu bağlantılarla ufkumu genişleten danışmanım Dr. Nurcan Demirtaş'a, bu tezin hazırlanması esnasında desteğini esirgemeyerek itinayla katkılarını sunan araştırma görevlisi Sayın Beyza Bahçe'ye, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü Sayın Prof. Dr. Ragıp Kutay Karaca ile yönetim kadrosuna ve bu tezi tamamlayıp savunma için teslim ettiğimde üşenmeyip hem değer hem de makamlarının hakkını vererek okuyan jüride yer alan Değerli Hocalarım Sayın Prof. Dr. Oğuz Atalay, Sayın Prof. Dr. Ebru Ceylan ve Doç. Dr. Birce Arslandoğan'a emeğime, tezime, şahsıma vakit ayırdığınız için en içten teşekkürlerimi ve sonsuz saygılarımı belirtirim, sizlere müteşekkirim...

Mart, 2024

Mahir AKBABA

TASARRUFUN İPTALİ DAVASININ TARAFLARI: DAVACI VE DAVALI

ÖZET

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 277. maddesinde düzenlenen tasarrufun iptali davasının tarafları; davacı ve davalı; ile alakalı kaleme alınan bu tez beş bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmının ardından gelen bölümde tasarrufun iptali davası kavramı; hukuki niteliği ve tanımı, amacı, konusu hakkında genel açıklamalarda bulunulmuştur. Üçüncü bölümde iptale tabi tasarruflar incelenmiştir. Dördüncü bölümde ise tasarrufun iptali davasının tarafları İcra ve İflas Kanunu'na göre ve 6183 sayılı Kanuna göre açıklanmıştır. Beşinci bölümde tasarrufun iptali davasında taraf değişikliğinin mümkün olduğu hallere yer verilmiştir. Diğer taraftan tez içerisinde yüksek mahkeme hükümleri de çalışmaya dahil edilmiştir. Hem doktrin hem de uygulamadaki durum göz önünde bulundurulmuş, hukuk insanlarının konuya dair tespit, öneri ve çekinceleri çalışmaya dahil edilmiştir. Bunun yanı sıra yasaya tenkitler getirilerek değerlendirmeler yapılmış, İcra İflas Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'na da değinilmiştir. Gerçi İcra ve İflas Kanunu'ndaki eksiklikler tasarıya dahil edilse de bu konuya dair basılı kaynaklardan da faydalanarak tez muhtevasına dair daha geniş bir bakış açısı ortaya konulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tasarrufun İptali Davası, İptale Tabi Tasarruflar, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun, Taraf Değişikliği, Dava Arkadaşlığı.

PARTIES TO THE ACTION FOR ANNULMENT OF DISPOSITION THE POWER

ABSTRACT

This thesis, which is regulated in Article 277 of the Execution and Bankruptcy Law No. 2004, is composed of five chapters related to the parties, plaintiff and defendant of the Case for Cancellation of Disposition. In the first part, general explanations have been made on the concept, legal nature and definition, purpose and subject of the Case for Cancellation of Disposition. The second part analyzes the dispositions subject to Cancellation. In the third part, the Parties to the Action for Cancellation of Disposition are explained according to the Enforcement and Bankruptcy Law and Law No. 6183. In the fourth section, the situations in which it is possible to change the party in the Action for Cancellation of Disposition are included. On the other hand, high court judgments are also included in the thesis. The situation in both doctrine and practice has been taken into consideration, and the observations, suggestions and reservations of legal experts on the subject have been included in the study. In addition, criticisms and evaluations were made on the law, and the Draft Law on the Amendment of the Enforcement and Bankruptcy Law was also mentioned. Although the deficiencies in the Enforcement and Bankruptcy Law are included in the draft, it is aimed to present a broader perspective on the content of the thesis by making use of printed sources on this subject.

Keywords: Action for Cancellation of Dispositions, Dispositions Subject to Cancellation, Law No. 6183 on Collection Procedure of Public Receivables, Change of Parties, Companionship.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ONUR SÖZÜ	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
I. GİRİŞ	1
II. TASARRUFUN İPTALİ DAVASI KAVRAMI.....	3
A. Hukuki Niteliği ve Tanımı.....	3
B. Amacı.....	4
C. Konusu.....	5
III. İPTALE TABİ TASARRUFLAR.....	7
A. Bağışlama ve İvazsız Tasarruflardan (Karşılıksız Kazandırmalardan) Dolayı İptal (İİK. m. 278).....	8
B. Aciz Halinde (Borca Batık Durumda) İken Yapılan Tasarruflardan Dolayı İptal (İİK. m. 279)	10
C. Alacaklılara Zarar Vermek Kastı ile Yapılan (Hileli) Tasarruflar (İİK.m.280).....	11
IV. TASARRUFUN İPTALİ DAVASININ TARAFLARI.....	13
A. Davacı	13
1. İİK. Göre Açılan Tasarrufun İptali Davaları.....	13
a. Haciz yolu ile takiplerde tasarrufun iptali davalarında davacı:	13
b. İflas yolu ile takiplerde tasarrufun iptali davalarında davacı	40
2. 6183 sayılı Kanuna Göre Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Davacı.....	41
B. Davalı (İİK. m. 282)	44
1. İİK. Göre Açılan Tasarrufun İptali Davaları.....	45
a. Haciz yolu ile takiplerde tasarrufun iptali davalarında davalı:.....	45
i) Asıl borçlu ve iptal konusu tasarruftan yararlanan üçüncü kişi	45
ii) Asıl borçlu ve iptal konusu tasarruftan faydalanan kişinin mirasçıları	46

iii) Asıl borçlu ve kötü niyetli dördüncü kişiler	47
b. İflas yolu ile takiplerde tasarrufun iptali davalarında davalı:	55
2. 6183 sayılı Kanuna Göre Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Davalı.....	56
V.TASARRUFUN İPTALİ DAVASINDA TARAF DEĞİŞİKLİĞİ (HMK m. 124)	61
A. Taraf Değişikliğinin Mümkün Olduğu Haller	61
1. Karşı Tarafın Rızası Neticesinde Taraf Değişikliği:.....	63
2. Yargıç Onayı ile Taraf Değişikliği:	63
a. Maddi hata sebebiyle taraf değişikliği (taraf düzeltme sebebi):.....	64
b. Dürüstlük kuralına uygun taraf değişikliği:.....	64
c. Tarafın eksik ya da hatalı gösteriminin kabul edilebilir yanılma olması nedeniyle taraf değişikliği:.....	65
VI. SONUÇ	67
VII.YARARLANILAN KAYNAKLAR	69
VIII. KAYNAKLAR	70
ÖZGEÇMİŞ.....	78

KISALTMALAR LİSTESİ

AATUHK	: Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun
ABD	: Ankara Bürosu Dergisi
AD	: Adalet Dergisi
Ad. BD	: Adana Barosu Dergisi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
a.g.e	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
a.g.t	: Adı Geçen Tez
Avk.	: Avukatlık Kanunu
AY	: Anayasa
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BK	: Borçlar Kanunu
Bknz.	: Bakınız
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi
Den. BD	: Denizli Barosu Dergisi
E.	: Esas
GÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Harç K.	: Harçlar Kanunu
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi

İİD	: İcra ve İflas Dairesi
İİK	: İcra ve İflas Kanunu
İİK Yön	: İcra İflas Kanunu Yönetmeliği
İM	: İcra Mahkemesi
İÜHFD	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İz. BD	: İzmir Barosu Dergisi
Legal HD	: Legal Hukuk Dergisi
K.	: Karar
m.	: Madde
MHAD	: Mukayeseli Hukuk Araştırmalı Dergisi
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
S.k.	: Sayılı Kanun
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
VUK	: Vergi Usul Kanunu
y.	: Yıl
Y. HD.	: Yargıtay Hukuk Dergisi
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı
YİBK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
Yön.	: Yönetmelik

I. GİRİŞ

Tasarrufun iptali davası; İcra ve İflas Kanunu'nun m. 277 – 284 ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'un m. 24 – 31. maddelerinde düzenlenmiştir.

Söz konusu hükümler İcra ve İflas Kanunu'nun diğer pek çok hükmünün aksine oldukça dar bir alanda uygulanabilmişlerdir. Bunun pratikteki en önemli gerekçelerinden birinin tasarrufun iptali davası açabilecek olan alacaklının Borçlar Kanunu genel hükümlerine göre açabilecekleri muvazaa davası ile tasarrufun iptali davasını benzer hatta aynı mahiyette görmesinden dolayı borçlunun mal kaçırma kastının ispatındaki zorluğu öngörmesi olduğu kanaatindeyim.

Ancak İcra ve İflas Kanunu m. 277'de düzenlenen tasarrufun iptali davası ile Borçlar Kanunu m. 18'de yer alan muvazaa davası hem açma koşulları hem de ispat hususları yönünden birbirinden ayrılmaktadır.

İşte, alacaklı (davacı) bu hususun bilincinde olsa hem tasarrufun iptali davaları daha geniş bir uygulama alanına sahip olur hem de borçlunun (davalının), alacaklıdan (davacıdan) mal kaçırma kastıyla yaptığı tasarruflar o denli iptale tabi olmasıyla kötü niyetlerin engellenmesi sağlanır.

Öyle ki (iddiasında haklı olduğu yasal, hukuki ve geçerli delillerle kanıtlanacak) davacının (alacaklının) zarar görmemesi her şeyden üstündür. Kanun koyucu etkin bir yapılandırma ile alacaklıların haklarının güçlendirilmesini amaçlamalı, Yüksek Mahkeme de, iyi niyet - kötü niyet çerçevesinde borçlunun (davalının) kendi kendini borçlandırmasından reddi mirasa kadar oldukça geniş bir açıdan bakarak davacı (alacaklı) yararına olacak şekilde ve elbette davacıyı da kayırmaksızın hüküm kurabilmelidir.

Ancak sistemin en zayıf noktalarından bir tanesi tam da burada görülmekte zira alacaklının (davacının), kendisini basiretli tacir gibi düşünmesi ve hareket etmesi isteniyor. Çözüm burada aranıyor ve basiret arzu ediliyor. Oysa konuyu bir de şu açıdan sorgulamak gerektiği kanaatindeyim: Borçlu (davalı) eğer bunu

yapmazsam kanun koyucu beni hukuk ile terbiye edecek, o zaman böyle yapmalıyım diyor mu? Daha da ötesinde sistem bunu borçlu tarafından düşünülebilir kılıyor mu?

Kanaatimce sorulması gereken bir diğer soru da: Borçlunun (davalının) mal varlığını kaçırmamasının ve alacaklıya (davacıya) zarar verme kastının ne oranda engellenebileceği, söz konusu tüm yasal düzenlemeler ile önleyici bir hukuki korumanın ne düzeyde sağlanabileceği ve bununla birlikte hukuk sisteminin ne kadar mükemmel şekilde geliştirilebileceği olmalıdır.

Oysa ki bunu sormadığımız gibi alacaklının (davacının) alacaklarına tam olarak kavuşmasının mümkün kılınamamasının bir diğer sebebi de uygulamadan kaynaklanan bazı problemler ve imtiyazlar olarak karşımıza çıkmakta.

Tasarrufun iptali davalarının uygulamada daha makul sürelerde ve hak, hukuk, adaletten şaşılmadan sonuçlandığını görebilmek ve bu bağlamda serbest olarak avukatlık mesleğini icra eden bir yüksek lisans öğrencisi olarak alacaklı ve borçluyu bilgilendirerek tarafların pratikteki kararsızlık ve tereddütlerini sonlandırmaya katkıda bulunabilmek umudunu taşıyorum.

II. TASARRUFUN İPTALİ DAVASI KAVRAMI

A. Hukuki Niteliği ve Tanımı

Haciz yoluyla takiplerde hacizden, iflas yoluyla takiplerde ise iflasın açılmasından önce borçlunun mal ve hakları üzerinde bir sınırlama bulunmamaktadır.

Bunun sonucu olarak uygulamada da rastlandığı üzere bazen borçlular mallarına haciz konulmasını önlemek veya iflas kararı verilmesi ihtimali bulunan durumlarda çoğu kez alacaklılarından mal kaçırmak için veya bu niyeti olmasa bile şüpheli birtakım işlemlerle tasarruflarda bulunurlar. Örneğin borçlunun eşine, çocuklarına veya yakınlarına bağışlamalarda bulunması, satışlar yapması gibi.

Borçluların bu tasarrufları herhangi bir kısıtlama söz konusu olmadığından geçerlidir. Ancak hakkında haciz işlemine girilen (veya iflasta hakkında iflas kararı verilen) borçluların tasarruf yetkisi bu tarihlerden itibaren kısıtlanır.

Hacizden veya iflas kararından önce malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular henüz alacaklıların haciz veya iflas yolu ile takibine hedef olmadan onlardan mal kaçırmak yani takibi semeresiz bırakmak amacıyla malvarlığının tamamını ya da bir kısmını bazı hileli işlemlerle bir diğer ifade ile bedelsiz olarak veya olduğundan daha aşağı bir bedel ile başkalarına örneğin hileli işlemlere ilişkin maksadını bilen birilerine (yakın, akraba, dost... vb.) devredebilir veya bedelini bizzat kendisi ödemek suretiyle yakınları adına (üzerine) mal (taşınır, taşınmaz) satın alarak malvarlığını hileli olarak azaltma yoluna gidebilirler.

Söz konusu bu tasarruflar başlattıkları icra takipleriyle borçlunun başkaca mallarından alacaklarını alabildikleri ölçüde alacaklıları ilgilendirmez. Ancak borçlunun başka mallarından alacaklarını karşılayamayan alacaklılara; kötü niyetli borçluların mal kaçırmak kastıyla yaptıkları işlemlerden zarar gördükleri takdirde onları korumak amacıyla kanun koyucu tarafından İcra ve İflas Kanunu m. 277’de tasarrufun iptali davası denilen bir dava açma hakkı tanınmıştır.

Tasarrufun iptali davası: “Borçlunun, alacaklılara zarar veren tasarruflarını davacı alacaklı açısından alacağı nispetinde hükümsüz kılmayı sağlayan dava”¹

“Borçlunun, alacaklısını zarara uğratmak maksadıyla malvarlığından çıkardığı mal, hak ya da bunlar yerine geçen değerlerin hukuki işleminden (tasarruftan) zarar gören alacaklının alacağına kavuşmak adına dava açarak yeniden borçlunun malvarlığına dönmesini sağlanan dava”² şeklinde tanımlanabilir.

Bir diğer tanımda ise: “İcra ve İflas Kanunu’nda düzenlenen tasarrufun iptali davası borçlunun üçüncü kişiyle karşılıklı yaptığı ve alacaklısını zarara uğratmak (mal kaçırmak) maksadıyla gerçekleştirilen tasarrufların (işlemlerin) tesirini sonlandırmak için açılan, temelinde alacak hakkı bulunan, eda davası niteliğinde şahsi bir davadır.” olarak belirtilmiştir.³

B. Amacı

Tasarrufun iptali davasının amacı; haciz veya iflas kararı öncesinde bir diğer anlatımla borçlunun tasarruf yetkilerinin kısıtlanmasının mevzu bahis olmadığı dönemde (borçlunun) alacaklılarından mal kaçırmak kastıyla ve kötü niyetle gerçekleştirdiği tasarrufları (hukuki işlemleri) davacı alacaklı açısından geçersiz kılarak, borçlunun malvarlığından çıkararak uzaklaştırdığı dava konusu malvarlığı üzerinde alacaklının sanki bu mal hala borçluya aitmişçesine haciz ve satış isteyerek yani cebri icra yoluyla alacağını alabilmesini sağlamaktır.

En yalın ifade ile tasarrufun iptali davasının amacı: “Haciz veya iflas yoluyla takipte borçlunun alacaklıdan mal kaçırmasını önlemek” olarak açıklanabilir.⁴

¹ Baki Kuru, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 3. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2019, s. 317.

² Hakan Pekcanitez, v.d., **İcra ve İflas Hukuku**, 10. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 839-859.

³ Talih Uyar, Alper Uyar, Cüneyt Uyar, **İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları**, 4. Baskı, y.y., Bilge Yayınevi, 2011, s. 1003.

⁴ Talih Uyar, “İcra ve İflas Yasasında Düzenlenen İptal Davasının Hukuki Niteliği ve Konusu”, **İstanbul Barosu Dergisi**, cilt 10-11-12, 1984, s. 574-581; Talih Uyar, “Tasarrufun İptali Davalarının Konusu”, **TBB Dergisi**, sayı 78, 2008, s. 287-314.

C. Konusu

İcra ve İflas Kanunu m. 277/1’de tasarrufun iptali davasının İcra ve İflas Kanunu m. 278, 279 ve 280’de yazılı olan tasarruflar nedeniyle açılabileceği belirtilmiştir.⁵

Maddede belirtili “tasarruflar” kelimesi doktrinde tartışılmış ve ağırlık bulan görüşe göre tasarruf işlemlerinin; hukuki işlem kavramından daha geniş olarak (ve hatta onu da içererek) hukuk sisteminde hukuki bir sonuç bağlanan eylemler olarak tanımlanan; hukuki eylemleri (işlemleri) ifade ettiği neticesine varılmıştır.⁶

Doktrinde de borçlunun hem dava dışı hem icra takibi içindeki hem de feragat, kabul, sulh...vb. hukuki eylemleri (işlemleri), tasarrufun iptali davasının konusu kabul edilmiştir. Şu halde tasarrufun iptali davasının konusu kısaca; borçlunun alacaklıları aleyhine zarara sokma amacıyla malvarlığını azaltıcı özellik bulunduran hukuki işlemlerdir.⁷

Tasarrufun iptali davasının konusunu oluşturan işlemler kanunda belirlenmiş olup bu işlemlerin müşterek özelliği hukuken geçerli bir işlem olması ve tasarruf işlemi olmasıdır. Bu nedenle hukuken geçersiz veya borçlandırıcı (taahhüt) işlemler tasarrufun iptali davasının konusu olamaz.⁸

Tasarrufun iptali davasının konusu iptale tabi tasarrufun konusu olan ve üçüncü kişiye devredilmiş bulunan mal veya hak üzerinde davacının cebri icra yoluyla hakkını alma yetkisinin verilmesidir. (İcra ve İflas Kanunu m. 283/1)⁹

⁵ Adnan Deynekli, vd., **İcra İflas Kanun Şerhi**, Cilt 1-5, Ankara, Turhan Kitabevi, 2007, s. 516; Gönen Eriş, **En Son Değişikliklerle Gerekçeli – Açıklamalı – İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2005, s. 312; Abdurrahim Karşlı, **İcra ve İflas Kanunu, Tebligat Kanunu ve İlgili Mevzuat**, 5. Baskı, İstanbul, Alternatif Yayınları, 2008, s. 159; Talih Uyar, **Gerekçeli – İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, 1. Baskı, Ankara, 2010, s. 912; Timuçin Muşul, **Gerekçeli – Notlu – İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu ve İlgili Mevzuat**, 4. Basım, İstanbul, Seçkin Yayıncılık, 2011, s. 463.

⁶ Timuçin Muşul, **İcra ve İflas Hukukunda; Tasarrufun İptali Davaları**, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınları, 2021, s. 117; Sabri Şakir Ansay, **Hukuk İcra ve İflas Usulleri**, 5. Basım, Ankara, İstiklal Matbaası, 1960, s. 298.

⁷ Baki Kuru, Burak Aydın, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, 2. Baskı, y.y., Yetkin Yayınları, 2017, s. 487; Seda Kurtoğlu, “İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği”, **İstanbul Barosu Dergisi**, cilt 7-8, 1973, s. 776-780; Cenk Akil, “Tasarrufun İptaline Konu Olabilecek İşlemlerin Hukuki Niteliği”, **Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi**, cilt 1, sayı 1, 2014, s. 79-102; Cenk Akil, “Yargıtay Kararları Işığında Tasarrufun İptali Davaları Bağlamında Aciz Belgesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, cilt 3, 2014, s. 5.

⁸ Mehmet Kamil Yıldırım, Nervis Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, 7. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2016, s. 538.

⁹ Baki Kuru, Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, **İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, 25. Baskı, Ankara, Yetki Yayınları, 2013, s.782.

Ancak üçüncü kişi malı elinden çıkarmışsa davanın konusu o malın değeri nispetinde tazminat talep etmek olacaktır.

III. İPTALE TABİ TASARRUFLAR

Tasarrufun iptali davasına konu olan işlemler maddi hukuk (İcra ve İflas Kanunu) bakımından geçerli olan ve alacaklıları zarara uğratan işlemlerdir. Öyleyse maddi hukuk açısından hükümsüz olan işlemlere ilişkin tasarrufun iptali davası açmaya gerek yoktur. Diğer bir söyleyişle işlem örneğin muvazaa sebebiyle zaten geçersizse o işlem hakkında tasarrufun iptali davası açılamaz.¹⁰ Zira butlanın tespiti neticesinde işleme konu olan malın borçlunun malvarlığında zaten çıkmamış olduğu hükme bağlanabilecektir.

Tasarrufun iptali davası İcra ve İflas Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'da sayılan koşullarda ve (iptale tabi) tasarruflar dolayısıyla açılır.

Tasarruf işlemi bir hakkı veya hukuki ilişkiyi doğrudan doğruya etkileyen, onu diğer tarafa geçiren, içeriğini değiştiren, sınırlayan veya ortadan kaldıran işlem olarak tanımlanmaktadır ki bu işlem ile borçlunun malvarlığında bir eksilme, azalma gerçekleşir.

İptale tabi tasarrufların tamamında borçlunun kötü niyetli olması hali aranmamıştır. Kanun (koyucu) tarafından uygun bulunmayan, borçlunun malvarlığı ve borç durumu ile orantılı olmayan tasarruflar da tasarrufun iptali davasının konusunu oluşturmaktadır.¹¹

¹⁰ Bilge Umar, **Türk İcra ve İflas Hukukunda İcra ve İflas Usulleri, İptal Davası**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1963, s. 179; Bilge Umar, **İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi**, İzmir, Ege Üniv. İktisadi ve Ticari İlimler Fak., 2016, s. 87; Bilge Umar, **İcra İflas Hukuku Ders Notları**, İzmir, Ege Üniversitesi Matbaası, 1973, s. 101.

¹¹ *Üst Mahkeme kararlarında borçlunun borçlandırıcı işlemlerine karşı iptal davası açılmayacağı kabul görmemektedir. Yine Üst Mahkeme malın alıcının malvarlığına geçmesi sonucunu doğuran iradi satışları tasarrufun iptali davasının konusu kabul ederken buna karşılık mahkeme kararı sonucu yapılan devirler ya da cebri icra yoluyla gerçekleştirilen satışları tasarrufun iptali davasına konu etmemektedir. Bir mal mahkeme kararı ile bir başkasının mülkiyetine geçmiş veya o mal üzerinde bir aynı hak tesis edilmiş ise alacaklılar o mahkeme kararının iptali için dava açamazlar.*

Bununla birlikte borçlunun konkordato tasdikinden evvel gerçekleştirmiş olduğu bazı hukuki işlemler de İcra ve İflas Kanunu m. 277 hükümlerine göre iptale tabidir.

Tasarrufun iptali davasıyla borçlunun üçüncü kişiyle karşılıklı gerçekleştirdiği malvarlığını azaltıcı, alacaklısına zarar veren ve kanun (koyucu) tarafından da uygun görülmeyen hukuki işlemler alacaklı açısından iptal edilmiş olur.

İşte bu işlemler üçe ayrılır:

A. Bağışlama ve İvazsız Tasarruflardan (Karşılıksız Kazandırmalardan) Dolayı İptal (İcra ve İflas Kanunu m. 278)

Bu düzenlemenin özünde borçlunun malvarlığının alacaklıların alacağına yetmediği durumda İVAZSIZ, KARŞILIKSIZ biçimde (bedel ödemeksizin) borçludan mal edinen kişilerin hukuken alacaklılara kıyasla daha az korunmaya yaraşır olmaları fikri bulunmaktadır.¹²

İcra ve İflas Kanunu m. 278'de borçlu tarafından yapılan bağışlama ve İVAZSIZ (karşılıksız) tasarrufların hangi şartların oluşması neticesinde iptal edilebileceğini belirtmiştir. Ancak kanunun öngördüğü süre dahilinde borçlu tarafından yapılan bağışlamalar ve İVAZSIZ (karşılıksız) tasarruflar tasarrufun iptali davasına konu olmaktadır.¹³

Hacizden, hacedilecek mal bulunmaması durumunda aciz vesikası verilmesi (aciz hali) tarihinden veya iflasın açılması tarihinden evvel iki yıl içinde gerçekleştirilmiş İVAZSIZ tasarruflar (karşılıksız kazandırmalar) iptale tabidir. (İcra ve İflas Kanunu m. 278)

Ancak muttat (olağan, alışılmış) hediye, armağanlar tasarrufun iptali davasının konusunu oluşturmaz.¹⁴

¹² Ramazan Arslan, v.d., **İcra ve İflas Hukuku**, 5. Baskı, y.y., Yetkin Yayınları, 2018, s. 341.

¹³ Ömer Ulukapı, **İcra ve İflas Hukuku**, Konya, Mimoza Yayıncılık, 6. Baskı, 2014, s. 194; Ömer Ulukapı, **İcra ve İflas Hukuku Uygulamaları**, 6. Baskı, Konya, Mimoza Yayıncılık, 2014, s. 278.

¹⁴ Bayram, *doğum günü, evlenme, sünnet merasimi, tören gibi hediye verilmesinin toplumda normal kabul edildiği olaylar nedeniyle verilmiş olan muttat hediyeler tasarrufun iptali davasına konu edilemez. (İcra ve İflas Kanunu. m. 278/1)*

Tasarrufun iptali davasının konusunu oluşturup oluşturmama hususunda diğer bir istisna da şudur; borçlunun kumar borcunu ifası nedeniyle mal varlığındaki azalma sonucu zarara uğrayan alacaklılar İcra ve İflas Kanunu m. 278'e dayanarak, tasarrufun (borçlunun kumar borcunu ifasının) iptalini isteyemezler.¹⁵

Bununla birlikte kanuna göre bütün bağışlamalar (örneğin başkasının borcunu ödeme, feragat, gerçek olmayan bir borcu kabul, ibra, karşılıksız çek, senet gibi kıymetli evrak düzenlemek, temlik...vb.) iptale tabidir.

Diğer taraftan kanun bazı tasarrufları karşılıksız olmasa bile tasarrufun iptali davasına konu olmak bakımından bağışlama ile bir tutmuştur. Böylece bu tasarruflar bağışlama konusunda aksinin ispatı mümkün olmayan bir kesin karine ile bağışlama gibi kabul edilmiştir.¹⁶

Bunlar;

- a) Eşler, usul ve fûru, neseben ve sıhren üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) hısımları ve evlat edinenle evlatlık arasında yapılan ivazlı tasarruflar,
- b) Akdin yapıldığı sırada borçlu aleyhine ivazlar arasında açık bir nispetlilik bulunan (kendi verdiği şeyin değerine göre borçlunun ivaz olarak oldukça az bir fiyat kabul ettiği) akitler,
- c) Borçlunun kendi ve üçüncü kişi yararına, kaydı hayat koşulu ile irat veya intifa hakkı kurduğu sözleşmelerle, ölünceye kadar bakma sözleşmeleri.

¹⁵ Murat Atalı, İbrahim Ermenek, Ersin Erdoğan, **İcra ve İflas Hukuku**, 7. Baskı, y.y., Yetkin Yayınları, 2023, s. 592.

¹⁶ Erdal Tercan, **İcra ve İflas Hukuku**, 1. Baskı, Ankara, Gazi Kitapevi, 2010, s. 347.

B. Aciz Halinde (Borca Batık Durumda) İken Yapılan Tasarruflardan Dolayı İptal (İcra ve İflas Kanunu m. 279)

İcra ve İflas Kanunu m. 279'da borçlunun aciz halinde olduğu bir diğer ifade ile borca batık durumda bulunurken gerçekleştirdiği tasarruflardan hangi birinin iptale tabi olacağını açıklamıştır.¹⁷

Borçlunun; hacizden, haczedilecek mal bulunmaması durumunda aciz vesikası verilmesi (aciz hali) tarihinden veya iflasın açılması tarihinden evvel bir yıl içinde gerçekleştirilen işlemlerden bu madde gereğince; iptal konusu olan tasarrufları dörde ayrılır:

- a) Borçlunun teminat sunmayı taahhüt ettiği durumlar dışında borçlunun borcunu güvence altına almak adına temin için (yani borca karşılık verilen) rehinler, (bu yolla borçlu teminatsız bir alacaklısını diğerlerine kıyasla daha avantajlı hale getirmiş olduğundan bu haksız avantajı sağlayan işlemler, iptale tabi kılınmıştır),
- b) Borçlunun para borçlarına karşılık para veya alışılmış (mutat) ödeme vasıtalarından başka bir şekilde yaptığı ödemeler (örneğin para borcuna

¹⁷ İcra ve İflas Kanunu m. 279'da borçlunun aciz halinden söz edilmekte ise de bu düzenlemenin kaynak İsviçre Kanunu'ndaki karşılığında borç ödemekten aciz hali değil borca batıklık halindeki bazı tasarrufların iptale tabi kılınmıştır.

Hukukumuzun da m. 279 borca batıklık halini esas aldığı kabul edilmektedir. Borca batıklık borçlunun aktifinin (mevcut ve alacaklarının) borçlarına yetmemesi halidir.

İcra ve İflas Kanunu m. 279 ile iptale tabi kılınan tasarruflar kural olarak bazı alacaklıların diğerlerine nazaran daha avantajlı hale getirilmesini sağlayan ve bu yolla alacaklılar arasında haksız bir biçimde ayrıma yol açan dolayısıyla tasarruflardan yararlanan alacaklıların haksız menfaat sağlamış olduğu işlemlerdir.

Yüksek Mahkeme, m. 278. koşulunun, m. 279. göre açılan tasarrufların iptali davalarında da uygulanacağını kabul etmektedir.

karşılık bir malın; araba, motor, ev, daire, arsa, tarla, dükkan...vb. verilmesi gibi),

- c) Vadesi gelmemiş (muaccel olmayan) bir borç için (vadesinden önce) yapılmış ödemeler,
- d) Kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler (bu işlemin iptale konu olmasının gerekçesi de borçlunun sahip olduğu taşınmazlardaki kiracılar gibi bazı kişisel hak sahiplerinin o malın icra yoluyla satışını güçleştirecek bir biçimde herkese karşı ileri sürülebilecek bir hakkın sahibi haline getirilmesi olduğu kanaatindeyim)

iptale tabi kılınmıştır.

C. Alacaklılara Zarar Vermek Kastı İle Yapılan (Hileli) Tasarruflar (İcra ve İflas Kanunu m. 280)

İcra ve İflas Kanunu m. 280’de malvarlığı, borçlarını karşılama borçlunun alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların (borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesi gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde) iptale tabi olacağı belirtilmiştir.¹⁸

İcra ve İflas Kanunu m. 280 uyarınca borçlunun alacaklılarına zarar verme kastıyla yapmış olduğu hileli işlemlerin (tasarrufların) iptal edilebilmesi için:

- a) Borçlunun sahip olduğu malvarlığının borçlarını ödemeye yetmemesi,
- b) Borçlunun alacaklılarından mal kaçırma (alacaklılarına zarar verme) kastı ile üçüncü kişiler lehine tasarrufta (işlemde) bulunmuş olması,
- c) Borçlunun tasarrufta (işlemde) bulunduğu üçüncü kişilerin iyiniyetli olmaması (kötü niyetli olması) gerekmektedir.

¹⁸ Levent Börü, “İcra ve İflas Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal Davası (İİK. M. 280)”, **AÜHF Dergisi**, cilt 18, sayı 3, 2009, s. 481-528.

Bununla birlikte bu nedene dayanarak tasarrufun iptali davası açılabilmesi için işlemin gerçekleştirildiği tarihten itibaren geçmişe dönük olarak beş yıllık süre içinde borçluya karşı haciz veya iflas yoluyla takip başlatılması gerekir.

Zarar verme (mal kaçırma) kastından dolayı açılan tasarrufun iptali davasında davacı, borçlusunun borca batık bir halde iken işlem yaptığını ve zarar verme kastı taşıdığını ayrıca işlemin (diğer işlemin) diğer tarafı olan kişinin de takip borçlusunun mali durumunu ve zarar verme kastını bildiğini veya bilmesi gerektiğini kanıtlayabilmelidir.

Burada davacının ispat yükünü (özellikle de delil ikame etmeyi) yerine getirmesi bazı durumlarda zor olacağından kanun koyucu alacaklının ispat yükünü hafifletecek bazı karineler getirmiştir.

Zarar verme kastının karine olarak kabul edildiği durumlar şunlardır:

1) İşlemin tarafı olan kişinin borçlunun karı veya kocası, altsoy veya üstsoyu, üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan veya kayın hısımları, evlatlığı veya evlat edinene olması,

2) Bir ticari işletmenin veya işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamı ya da önemli bir kısmını edindikten sonra o işyerini fiilen de devralarak işletmeye başlayan kimseler.

Her iki durumda da bu kişilerin borçlunun mali durumunu ve alacaklılarına zarar verme kastını bildikleri karine olarak kabul edilir. Karinelerin aksinin ispatlanması durumunda tasarrufun iptali davası reddedilir. (İcra ve İflas Kanunu m. 280/3)

IV. TASARRUFUN İPTALİ DAVASININ TARAFLARI

Bir sosyal ve/veya ekonomik ilişkinin borç ilişkisi sayılabilmesi ve dolayısıyla İcra İflas Hukuku'nun konusunu oluşturabilmesi için bu ilişkinin taraflarına gereksinim vardır. Borç ilişkisinin tarafları da alacaklı ve borçludur.

Söz konusu borç ilişkisine istinaden hukuki ilişkide tasarrufun iptali davasının kimler tarafından açılabileceği (kimlerin davacı olabileceği) İcra ve İflas Kanunu m. 277 ve kimlere karşı açılabileceği (kimlerin davalı olabileceği) de İcra ve İflas Kanunu m. 282'de düzenlenmiştir.

A. Davacı

Tasarrufun iptali davasını kimlerin açabileceği diğer bir ifade ile davada kimlerin davacı sıfatı taşıyabileceği İcra ve İflas Kanunu m. 277'de gösterilmiştir.¹⁹ Burada sınırlı olarak sayılan kişilerin haricindekilerin tasarrufun iptali davasını açma yani (davada) davacı olma hakkı bulunmamaktadır.

Tasarrufun iptali davasının haciz ya da iflas yolu ile takipte veya 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre açılmasına göre davacı sıfatını ayrı ayrı ele alarak değerlendirmek yerinde olacaktır.

1. İcra ve İflas Kanunu'na Göre Açılan Tasarrufun İptali Davaları

a. Haciz yolu ile takiplerde tasarrufun iptali davalarında davacı:

Haciz yolu ile takiplerde tasarrufun iptali davasını;

- a) Kesin (kat'i) aciz vesikasına (İİK. m. 143; 105/I) sahip olan alacaklı,
- b) Geçici aciz vesikasına (İİK. m. 143; 105/II) sahip olan alacaklı,

¹⁹ İptal Davası m. 277 – İptal Davasından maksat m. 278, 279 ve 280'de yazılı tasarrufların butlanına hükmettirmektir.

- c) Kendisine karşı İcra ve İflas Kanunu m. 97/XVII gereğince açılmış olan istihkak davasında alacaklı (aciz vesikası ibraz etmeksizin karşılık dava olarak)

açabilir.

İcra ve İflas Kanunu m. 143/I'de belirtildiği üzere kesin (kat'i) aciz vesikası haciz edilen malların paraya çevrilmesi durumunda alacağını (tamamen veya kısmen) alamamış olan alacaklıya verilen belgedir.

Bu davayı:

1- Elinde muvakkat yahut kati aciz vesikası bulunan her alacaklı,

2- İflas İdaresi yahut İcra ve İflas Kanunu m. 245 ve m. 255 III. fıkrasında yazılı olan hallerde alacaklıların kendisi açabilir. (İcra ve İflas Kanunu m. 245: Münazaalı Hakların Talep Eden Alacaklılara Temlik İcra ve İflas Kanunu m. 255: İflas kapandıktan Sonra)

*(*Davacı hukuki ilişkinin aktif tarafıdır. Zira davacı (alacaklı sıfatıyla) hukuki ilişkiden doğan borç konusunun ifasını talep yetkisine sahip olan taraftır.)*

Borçlunun hiç haczi mümkün malı olmadığını belirten haciz tutanağı (İcra ve İflas Kanunu m. 105/I) kesin aciz vesikası hükmünde kabul edilip borçlunun bulunup haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı da (İcra ve İflas Kanunu m. 105/II) geçici aciz vesikası yerine geçer.²⁰

Yüksek Mahkeme (Yargıtay 15. HD) bazı kararlarında²¹; haciz tutanağında borçlunun haczi mümkün malının bulunmadığını ya da borçlunun borcu karşılayacak yeterli malının bulunmadığının belirtilmiş olması halinde bu tutanağın aciz belgesi (niteliğinde) sayılacağını belirtmişken bazı kararlarında ise²²; haciz tutanağında borçlunun başka haczi mümkün malları bulunmadığının

²⁰ Muşul, a.g.e, s.5; M. Kamil Yıldırım "Tasarrufun İptali Davası'nın İşlevi Bakımından Aciz Vesikası ile İlişkisi Hakkında Düşünceler", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 11, özel sayı, 2009, s. 973-982. Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan.

²¹ Bknz. 15. HD. 18.04.2007 T. 6008/2521; 08.04.2005 T. 1049/2145; 08.03.2005 T. 1659/4687...vb

²² Bknz. 15. HD. 23.03.2006 T. 6110/1677; 14.06.2005 T. 1068/3563; 06.02.2006 T. 2375/479...vb.

belirtilmiş olması halinde bu tutanağın aciz belgesi niteliği taşımayacağını belirtmiştir.

Tasarrufun iptali davaları neticesinde verilen gerekçeli kararları temyiz makamı olarak inceleyen Yüksek Mahkeme (Yargıtay 17. HD.) çok yerinde olarak görüş değiştirmiş ve bu doğrultuda karar vermeyi bırakmıştır.²³ Zira borçlunun iş yerinde veya evinde yapılan fiili haciz esnasında borçlunun haczi mümkün başkaca malının olup olmadığı rahatlıkla tespit edilemeyeceğinden haciz tutanağında bunun belirtilmemiş oluşu haciz tutanağının (geçici) aciz vesikası sayılmayacağı neticesine sebep olmamalıdır. Gerçekten de uygulamada fiili haciz esnasında borçlunun başkaca hacze kabil malının olup olmadığı tespiti kolay değildir ve bu noktada tutanağın aciz belgesi sayılıp sayılmayacağı tartışmaya sebep vermektedir.

Borçlunun yalnızca iş yerinde veya evinde gerçekleştirilen hacizde hacedilebilecek malı bulunmaması durumunda kayıt altına alınan haciz tutanağı aciz vesikası mahiyetinde olmayacağı gibi İcra Müdürlüğü'nce borçlunun malvarlığına haciz konulması talebiyle gönderilen müzekkereyi "*borçlunun taşınır, taşınmaz malvarlığı olmadığı*" biçiminde yanıtlayan Tapu Müdürlüğü'nün bu yanıtı da geçici aciz vesikası mahiyetinde değildir. Öyle ki borçlunun icra takibinde belirtilen borç miktarını karşılayabilecek nakit (veya banka hesabında) parası olabilir.

Aciz belgesini sunulmasına hakkında üst mahkemede tasarrufun iptali davalarına ilişkin kararlar temyiz makamı olarak incelenirken daireler arasında farklı görüşler bulunmaktadır. Şöyle ki: Yargıtay 13., 15. ve 17. Hukuk Daireleri tasarrufun iptali davası açılırken ya da sonraki bir aşamada (yargılama sürerken, temyiz aşamasında veya karar düzeltmeye başvurulduğunda) aciz belgesi sunulmadığında davanın görülemeyeceği görüşüne sahiptir. Yargıtay 4. HD. İse (muvazaa gerekçesi ile açılan) tasarrufun iptali davalarının aciz belgesi sunulmaksızın da görülebileceğini benimsemektedir.²⁴

²³ Bknz. 17. HD. 08.07.2010 T. 4306/6635; 31.05.2010 T. 4308/4925; 01.07.2008 T. 2898/3682 11.03.2008 T. 287/1141...vb.

²⁴ Bknz. 4. HD. 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100...vb.

Yüksek Mahkeme tasarrufun iptali davasının görülebilmesi adına aciz vesikalarını davanın ön şartı olarak kabul etmektedir. Buna ilişkin olarak;

- *“Borçlunun beyanında belirttiği taşınmaz mallarının borcu karşılamaya yetip yetmediği bir diğer ifade ile borçlunun aciz durumuna incelenmeden karar verilemeyeceğini”,²⁵*
- *“Borçlunun malvarlığı üzerine haciz konması ve borçlunun borçlarını ödeyememesinin aciz durumunun varlığını ve mal kaçırma kastının olduğunu göstereceğini”,²⁶*
- *“İcra Müdürlüğü’nün düzenlediği aciz belgesinin yok hükmünde olduğu İİK. ve İİK. Yönetmeliği’nde İcra Müdürlüğü’ne böyle bir belge tanzim etme yetkisinin tanınmamış olduğunu”,²⁷*
- *“İcra Dairesi’nin düzenlediği (geçici) aciz vesikası iptali için İcra Mahkemesi’ne başvurulacağını”,²⁸*
- *“İcra dosyasından (Trafik Bürosu, Tapu İdaresi, bankalardan haciz müzekkere ve ihbarnamelerine yazılan cevaplardan) ve haciz tutanaklarından borçlunun mal beyanındaki mallarının borcu karşılayamadığının anlaşılması durumunda borçlunun aciz halinin kabulünü”,²⁹*
- *“Mahkemenin verdiği yasal sürede aciz vesikasının sunulmamasından ötürü tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesinin ardından aciz belgesi sunulması durumunda red kararının bozulması ve yeni oluşan vaziyete gereğince karar verilmesini”,³⁰*
- *“Mahkemenin aciz vesikası sunması için davacıya kesin süre verilebileceğini”,³¹*

²⁵ Bknz. 17. HD. 17.11.2010 T. 8656/7600; 16.03.2009 T. 5106/1467.

²⁶ Bknz. 17. HD. 08.06.2010 T. 2315/5299; 25.05.2010 T. 2340/4686; 19.02.2009 T. 4913/801...vb.

²⁷ Bknz. 17. HD. 03.06.2010 T. 3874/5105; 27.01.2009 T. 2857/210; 15.01.2008 T. 22130/223...vb.

²⁸ Bknz. 4. HD. 29.04.2010 T. 8851/5159.

²⁹ Bknz. 17. HD. 22.02.2010 T. 10328/1359; 01.02.2010 T. 9625/619; 18.01.2010 T. 10416/26...vb.

³⁰ Bknz. 17. HD. 15.02.2010 T. 10704/1138; 09.02.2010 T. 9455/964.

³¹ Bknz. 17. HD. 23.11.2009 T. 8051/7771; 14.09.2009 T. 5267/5315; 14.09.2009 T. 5267/5321.

- “Davacının sunduğu aciz vesikasının mahkeme tarafından iptal edilmesi ve haciz tutanağının (geçici) aciz vesikası niteliğinde olmaması durumunda tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesini”,³²
- “Borçlunun iş ve ev adreslerinde yapılan haciz sonrası düzenlenen haciz tutanaklarında borçlunun adreslerden ayrıldığı ve tapu, trafik ile bankalara gönderilen müzekkere cevaplarından borçlunun borcu karşılayabilecek malının olmadığı tespiti durumunda haciz tutanakların (geçici) aciz belgesi olarak kabul edileceğini”,³³
- “İcra Mahkemesi kararıyla iptal edilen (kesin) aciz belgesine istinaden tasarrufun iptali davasının açılmayacağını”,³⁴
- “İcra Müdürlüğü’nün düzenlediği aciz vesikasının şikayet sonucu İcra Mahkemesi tarafından iptaline kadar geçerli olacağı ve tasarrufun iptali davasının görüldüğü mahkeme tarafından aciz vesikasının geçerliliğinin kabulünü”,³⁵
- “Davacı aciz belgesi ibraz etmediğinde borçlunun aciz durumunun incelenerek aciz halinin varlığı delillendirilmeksizin yargılamanın sürdürülemeyeceğini”,³⁶
- “Tasarrufun iptali davasında dava konusu borç için açılan icra takiplerinde her biri için ayrı aciz belgesi sunulmasının aranacağını”,³⁷
- “Borçlunun şahsi malvarlığındaki taşınmaz ve intikal edecek taşınmazlar üzerindeki hacizlerden dolayı davacının alacağını alamayacağını dosya içindeki haciz tutanağı, beyan dilekçesi ve kıymet takdiri raporu neticesinde anlaşıldığında borçlunun aciz halinin kabulünü”,³⁸
- “Borçlunun oturmakta olduğu ve dava dilekçesinin tebliğ olduğu adreste haciz işlemi gerçekleştirilmeden eski ve artık oturmadığı

³² Bknz. 17. HD. 30.06.2009 T. 3330/4749.

³³ Bknz. 17. HD. 15.6.2009 T. 2624/4232; 13.11.2008 T. 1952/5312; 11.11.2008 T. 2356/5234...vb.

³⁴ Bknz. 17. HD. 14.09.2009 T. 5047/5320; 15. HD. 15.03.2004 T. 688/1433; 23.09.2003 T. 2993/4247.

³⁵ Bknz. 17. HD. 26.05.2009 T. 2858/3627; 23.03.2009 T. 5823/1628; 03.03.2009 T. 6031/1085...vb.

³⁶ Bknz. 17. HD. 18.05.2009 T. 384/3232.

³⁷ Bknz. 17. HD. 10.03.2009 T. 3739/1268.

³⁸ Bknz. 17. HD. 09.03.2009 T. 5232/1205.

adresinde düzenlenen haciz tutanağının geçici aciz vesikası olarak kabul edilemeyeceğini”³⁹

- *“Davacının dosyaya (kesin) aciz vesikası ibraz etmediği ancak borçlunun adreslerinde gerçekleştirilen hacizlerde düzenlenen tutanaklarda borcu karşılayacak haczedilebilir nitelikte malvarlığının olmadığı tespit edildiğinde haciz tutanaklarının geçici aciz vesikası kabul edileceğini”⁴⁰*
- *“Borçlunun sahip olduğu malvarlığı ile aciz halinde bulunup bulunmadığı ve haciz tutanaklarının geçici aciz belgesi olarak kabul olup olunmayacağı araştırılmadan tasarrufun iptali davası hakkında karar verilemeyeceğini”⁴¹*
- *“Haciz yapılmaksızın aciz vesikası dosyaya sunulmamışken açılan tasarrufun iptali davasının reddolunacağını fakat aciz vesikasının karar kesinleşinceye değin ibraz edilebileceğini”⁴²*
- *“Davacı aciz vesikası ibraz etmediğinde dava koşulu sağlanmadığından bahisle tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesini”⁴³*
- *“Borçlunun üzerlerine haciz konulan taşınır ve hisselerinin değerinin alacaklının alacağını karşılamaması ve borçlunun evi ile işyerinde gerçekleştirilen fiili hacizde düzenlenen haciz tutanağının İİK. m. 105’de belirtilen aciz belgesi niteliğini taşıması durumunda davanın görüleceğini”⁴⁴*
- *“Borçlunun (davalının) haczedilen malvarlığının değer tespiti yapılmaksızın aciz hali ispatlanmadan tasarrufun iptali davası hakkında karar verilemeyeceğini”⁴⁵*
- *“Aciz halinde olmayan borçlu için dava açılmayacağını”⁴⁶*

³⁹ Bknz. 17. HD. 05.03.2009 T. 5019/1112.

⁴⁰ Bknz. 17. HD. 05.03.2009 T. 5319/1108.

⁴¹ Bknz. 17. HD. 03.03.2009 T. 4328/1078.

⁴² Bknz. 17. HD. 23.02.2009 T. 3537/830.

⁴³ Bknz. 17. HD. 19.02.2009 T. 713/804; 09.02.2009 T. 4454/462; 08.07.2008 T. 848/3817...vb

⁴⁴ Bknz. 17. HD. 05.02.2009 T. 3871/421.

⁴⁵ Bknz. 17. HD. 03.02.2009 T. 4222/384.

⁴⁶ Bknz. 17. HD. 27.01.2009 T. 4568/216.

- “Aciz belgesi sunularak açılan tasarrufun iptali davasının zamanaşımını durdurmayacağını”,⁴⁷
- “Alacaklı (davacı) davasını açarken veya dava sürerken aciz belgesi sunmamış olsa da borçlunun malvarlığının hacizli veya ipotekli olması ve alacaklının haciz cetvelindeki sırasının geride olması durumunda borçlunun aciz halinin varlığı gözetilerek tasarrufun iptali davasının görüleceğini”,⁴⁸
- “Borçlu fiili haciz esnasında ödeme taahhüdünde bulunduğu ve alacaklı vekili haciz yapılmasını istemediği durumda bu istemi belgeleyen haciz tutanağının aciz vesikası niteliğinde olmayacağını”,⁴⁹
- “Muristen borçluya kalan malvarlığındaki hisse değerinin bilirkşi tarafından tespit edilerek borcu karşılayıp karşılamadığına yani aciz halinin oluşup oluşmadığına göre dava hakkında karar verilmesini”,⁵⁰
- “Dosyaya sunulu haciz tutanağının (geçici) aciz vesikası niteliği taşınamaması durumunda davacıya aciz vesikası sunması için süre verilmesini”,⁵¹
- “Borçluya hacizli olan malvarlığının değer tespiti yapılmadan İcra Dairesi’nin düzenlemiş olduğu haciz tutanağının aciz vesikası olarak kabul edilemeyeceğini”,⁵²
- “Üçüncü kişinin icra takibine taraf olmadığı durumda aciz belgesinin iptalini talep edemeyeceğini”,⁵³
- “Tasarrufun iptali davasının dava şartı olarak aciz halinin varlığının ispatı için davacı tarafından aciz belgesi yerine geçecek haciz tutanağı sunulması için verilecek sürenin neticesine göre karar verilmesini”,⁵⁴

⁴⁷ Bknz. 12. HD. 02.12.2008 T. 18203/21511.

⁴⁸ Bknz. 17. HD. 27.10.2008 T. 4002/4853.

⁴⁹ Bknz. 17. HD. 31.03.2008 T. 192/1594.

⁵⁰ Bknz. 17. HD. 17.03.2008 T. 259/1251; 01.10.2007 T. 3597/2889.

⁵¹ Bknz. 17. HD. 29.01.2008 T. 5423/366.

⁵² Bknz. 17. HD. 23.05.2011 T. 10061/5139; 23.12.2010 T. 4727/11441; 01.07.2010 T. 3699/6225; 24.01.2008 T. 150/273; 22.10.2007 T. 4316/3156.

⁵³ Bknz. 12. HD. 26.12.2006 T. 21812/24763.

⁵⁴ Bknz. 15. HD. 08.03.2005 T. 7623/1299; 10.11.2004 T. 1756/5785; 21.10.2004 T. 3131/ 5291.

- “Davanın görülmesi için borçlu hakkında düzenlenmiş aciz belgesi ya da fiili haciz tutanağının aciz belgesi niteliği taşıması veya davanın İİK. m. 245 gereğince İflas İdaresi ya da İİK. m. 255 gereğince yetkilendirilmiş alacaklılarca açılmasını”,⁵⁵
- “Mahkemeye sunulu evraklardan ve borçlunun adreslerinde yapılan fiili hacizlerde borçlunun malvarlığının olmadığı tespit edilmesinin üzerine hazırlanan haciz tutanaklarının (geçici) aciz vesikası olarak kabul edileceğini”,⁵⁶
- “Geçici aciz belgesi için borçluya yapılan fiili haciz sonunda borcu karşılayacak malvarlığı olmadığı haciz tutanağında belirtilmesi; kesin aciz belgesinden söz etmek içinse alacaklının alacağı tamamını alamamış olması gerektiğini”,⁵⁷
- “Maaş haczi için borçlunun çalıştığı kuruma müzekkere gönderilmesi ancak başkaca bir haciz işlemi yapılmaması durumunda borçlunun acze düştüğünün kabul edilmeyeceğini”,⁵⁸
- “Borçlunun taşınmazları için yaptırılan kıymet takdirinden sonra taşınmazlar satışa çıkarılmayıp mevcut borcu karşılamaya yetip yetmeyeceği tespit edilmeksizin hazırlanan haciz tutanağında borçlunun haczedilebilir malvarlığının olmadığı belirtilmesinin borçlunun aciz halinin varlığını göstermeye yetmeyeceğini”,⁵⁹
- “Açılan tasarrufun iptali davasının varsa diğer borçlularının aciz halinde olmamasının davalı borçlu lehine göz önüne alınmayacağı”,⁶⁰
- “Halihazırda gerçekleşmiş ve itiraz edilmiş olan haczin iptali durumunda (geçici) aciz vesikasının varlığından bahsedilemeyeceği, davanın görülemeyeceğini”,⁶¹

⁵⁵ Bknz. 15. HD. 10.05.2004 T. 1892/2621; 01.10.2001 T. 3971/4209, 16.04.2001 T. 1400/1954.

⁵⁶ Bknz. 17. HD. 03.12.2007 T. 2793/3985; 15. HD. 03.03.2004 T. 7118/1171.

⁵⁷ Bknz. 15. HD. 20.01.2004 T. 6317/223.

⁵⁸ Bknz. 15. HD. 11.06.2003 T. 2290/3145.

⁵⁹ Bknz. 15. HD. 05.06.2003 T. 202/3020; 15.05.2003 T. 1368/2608; 11.02.2002 T. 348/631...vb.

⁶⁰ Bknz. 15. HD. 06.11.2002 T. 3313/4951.

⁶¹ Bknz. 15. HD. 23.10.2002 T. 3008/4797.

- “Davalının malvarlığının kıymet takdiri sonucu icra takibine konu olacak miktarını karşılamaya yetip yetmeyeceği ve borçlunun (davalının) acze düşüp düşmediği belirlenmeden tasarrufun iptali davasına bakılmayacağını”,⁶²
- “İzale-i Şüyu davası sonucu borçluya intikal eden malvarlığının borcu karşılamaya yetip yetmeyeceği yani borçlunun aciz halinde olup olmadığının gözetilmesini”,⁶³
- “Alacaklının alacağı için aciz vesikası almadan bir başka alacaklının ya da aynı alacaklının kendisinin alacaklı olduğu bir başka icra takip dosyasından aldığı aciz vesikası ile tasarrufun iptali davası açılmayacağını”,⁶⁴
- “İcra Müdürlüğü’nün İİK. m. 105. gereğince düzenlendiği haciz tutanağının (geçici) aciz belgesi olarak kabul edilip edilmeyeceğinin mahkeme tarafından değerlendirileceğini”,⁶⁵
- “Tasarrufun iptali davasının dayanağı olan icra takip dosyasının temeli ödeme emrinin iptaline karar verilirse davacının sunduğu aciz belgesinin geçerliliğini yitireceğini”,⁶⁶
- “İcra dosyasına alacaklının bildirdiği adres borçluya ait çıkmadığından haczin gerçekleştirilemediği belirtilen haciz tutanağının (geçici) aciz vesikası hükmünde nitelendirilemeyeceğini”,⁶⁷
- “Şirket adına alınan aciz vesikasının alacaklıya, şirket ortaklarına karşı tasarrufun iptal davası açabilme hakkı tanımayacağını”⁶⁸

belirtmiştir.

Yüksek Mahkeme’nin tasarrufun iptali davalarının görülebilmesi için aciz vesikalarını davanın ön şartı olarak kabul etmesine ilişkin yerleşik içtihatlarına dair

⁶² Bknz. 15. HD. 17.06.2002 T. 2241/3270

⁶³ Bknz. 15. HD. 11.06.2002 T. 2362/3173.

⁶⁴ Bknz. 15. HD. 23.11.1998 T. 4281/4368; 20.04.1995 T. 1917/2378; 23.03.1994 T. 6/1772...vb.

⁶⁵ Bknz. 15. HD. 02.10.1995 T. 2300/5157.

⁶⁶ Bknz. 15. HD. 28.04.1993 T. 2187/2016.

⁶⁷ Bknz. 15. HD. 18.02.1993 T. 535/696.

⁶⁸ Bknz. 13. HD. 16.4.1981 T. 1228/2844.

sunduğumuz kararlar noktasında belirtmekte fayda görüyorum ki; Yüksek Mahkeme'nin kararlarında geçen haciz tutanağından yani alacaklıya tasarrufun iptali davası açma hakkı tanıyan haciz tutanağından kastedilen kesin hacze ilişkin haciz tutanağıdır. Bu sebeple İcra ve İflas Kanunu m. 69'da belirtili geçici haciz tutanağı⁶⁹ İcra ve İflas Kanunu m. 105, m. 143, m. 277'de belirtili geçici aciz evrakı olarak kabul edilmeyecektir.⁷⁰

Diğer taraftan ihtiyati haciz tutanağı ile borçlunun malvarlığının olmadığı ispatlandığında bile ihtiyati haciz kesin hacze çevrilmediği müddetçe ihtiyati haciz tutanağına istinaden tasarrufun iptali davası açılmayacaktır.⁷¹

Kazancı'nın görüşü de ihtiyati haciz tutanağının borçluya ait malvarlığı bulunmadığının kanıtlaması durumunda dahi tasarrufun iptali davası'nın açılabilmesi için ihtiyati haczin kesin hacze çevrilmesi gerektiği yönündedir.⁷²

İtirazın muvakkaten kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde borçlu takibin yapıldığı mahal veya alacaklının yerleşim yeri mahkemesinde borçtan kurtulma davası açabilir.

Borçlu yukarıda yazılı müddet içinde dava etmez veya davası reddolunur ise itirazın kaldırılması kararı ve varsa muvakkat haciz kesinleşir.

Madde 143: *Alacaklı alacağının tamamını alamamış ve aciz vesikası düzenlenmesi için gerekli şartlar yerine gelmişse icra dairesi kalan miktar için hemen bir aciz vesikası düzenleyip alacaklıya ve bir suretini de borçluya verir; bu belgeler hiçbir harç ve vergiye tâbi değildir.*

Bu vesika ile m. 105 vesika borcun ikrarını mutazammın senet mahiyetinde olup alacaklıya m. 277 yazılı hakları verir.

⁶⁹ **İİK m. 69 (Değişik: 18.02.1965-538/40 m.):** *İtirazın muvakkaten kaldırılmasına karar verilir ve ödeme emrindeki müddet geçmiş bulunursa alacaklının talebi ile borçlunun malları üzerine muvakkat haciz konur.*

⁷⁰ **İİK m. 105 (Borç ödemedi aciz vesikası):** *Haczi kabil mal bulunmazsa haciz tutanağı 143. maddedeki aciz vesikası hükmündedir. İcraca takdir edilen kıymete göre haczi kabil malların kifayetsizliği anlaşıldığı surette dahi tutanak muvakkat aciz vesikası yerine geçerek alacaklıya m. 277 yazılı hakları verir.*

⁷¹ *Bknz. 15. HD. 11.05.2004 T. 1641/2645; 24.05.2001 T. 2361/2799...vb.*

⁷² *İdil Tuncer Kazancı, Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 1. Baskı, y.y., Yetkin Yayınları, 2015, s. 739.*

Madde 277: İptal davasından maksat İcra ve İflas Kanunu'nun 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarrufların butlanına hükmettirmektir. Bu davayı aşağıdaki şahıslar açabilirler:

1– Elinde muvakkat yahut kati aciz vesikası bulunan her alacaklı,

2– İflas İdaresi yahut 245. maddede ve 255. maddenin 3. fıkrasında yazılı hallerde alacaklıların kendileri.

Bununla birlikte Karayazgan, Varol ve Cimcoz'un İcra ve İflas Kanunu m. 152'de belirtili rehin açığı belgesine dayanılarak da tasarrufun iptali davası açılmayacağı yönünde düşünceleri bulunmaktadır.⁷³ Yüksek Mahkeme de (Yargıtay 15., 17. Hukuk Daireleri ve HGK) verdiği bazı geçmiş tarihli kararlarında bu görüşü benimsemiştir.⁷⁴

Uygulamadaki kıymeti vesilesiyle belirtilmesi gereken bir diğer konu da tasarrufun iptali davasının görüldüğü mahkemede aciz vesikasının geçersizliğinin ya da yetersizliğinin davalı tarafça tartışma konusu olamayacağıdır. Uygulamada genellikle İcra Müdürlüğü'nce düzenlenen kesin aciz vesikaları (İİK. m. 143) tasarrufun iptali davasına bakan mahkemelerde tartışılmamakla birlikte mahkemeye geçici aciz belgesi (İİK. m. 105/II) yerine geçmek üzere verilen haciz tutanaklarının mahiyeti itibariyle geçici aciz belgesi niteliğinde olup olmadığı Yüksek Mahkeme'ce bazı kararlarında tartışılmaktadır.⁷⁵

Doktrinde İcra ve İflas Kanunu m. 143'de belirtili aciz evrakının ya da m. 105'de belirtili aciz evrakı mahiyetindeki haciz tutanağının düzenlenmesi İcra Dairesi'ne özgü işlem olduğundan⁷⁶, aciz evrakının geçersizliği İcra ve İflas Kanunu m. 16'da belirtili şikayet yoluyla İcra Mahkemesi'nde ileri sürülebileceği ve belgenin iptalinin dahi

⁷³ GÜNGÖR Karayazgan, Behlül Varol, **Tatbiki İcra ve İflas Hukuku ve En Son İçtihatlar**, İstanbul, Latin Matbaası, 1971, s. 602; Sina Cimcoz, "İptal Davasının İhtilafı ve Aksayan Yönleri Üzerine Düşünceler", **Yargı Dergisi**, 1977, s.15; GÜNGÖR Karayazgan, Behlül Varol, Tatbiki İcra ve İflas Hukuku ve En Son İçtihatlar, **İstanbul Barosu Dergisi**, 2011.1971, s.137- Sina Cimcoz (**Yargı Dergisi**, 1977/Mayıs, s.15 vd.).

⁷⁴ Bknz. 15. HD. 24.10.2001 T. 2598/4758; 17. HD. 10.02.2011 T. 12344/1006; HGK. 01.12.1999 T. 15-986/997; 15. HD. 03.11.1997 T. 4061/4665

⁷⁵ Bknz. 15. HD. 02.10.1995 T. 2300/5157.

⁷⁶ Kuru, a.g.e., s.4, Selçuk Öztekin, "İptal Davası Açma Hakkı İle Bağlantılı Olarak Hacizdeki Borç Ödemeden Aciz Vesikası ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", **Bankacılar Dergisi**, sayı 27, 1998, s. 86-94; Timuçin Muşul, "Tasarrufun İptali Davasında Dava Şartı Olarak Aciz Vesikası ile İlgili Sorunlar, Yargıtay Kararları ve Düşünceleriniz", **Legal Hukuk Dergisi**, Sayı 22, 2004, s. 2823-2834.

istenebileceği kabul edilmiştir.⁷⁷ Bu durumda iptal için İcra Mahkemesi'nde şikayet yoluna gidilmiş ise tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme, şikayetin sonuçlanmasını bekletici mesele yapabileceği görüşü de hakimdir.

Kanaatimce alacaklının aciz belgesinin önemi ve gereği aslında; tasarrufun iptali davası; davacının alacağını kısmen veya tümüyle borçlunun sahip olduğu malvarlığından elde edemediği durumda (başvurulan) açılan dava olduğundan ve (davacının) alacaklının, borçlunun aciz içinde olduğunu yalnızca aciz belgesi ile ispatlayabilmesinden ileri gelmektedir.

Bu noktada davacının elinde aciz vesikasını buldurması tasarrufun iptali davasının dava şartı⁷⁸ olması nedeniyle uygulamada kullandığımız bir yöntemi de paylaşmak istiyorum: tasarrufun iptali davalarında davacı sıfatı taşıdığımız durumlarda davanın dinlenmesi koşulunu sağlayabilmek adına dava dilekçesine aciz evrakını eklemeyi uygun buluyorum. Kaldı ki tasarrufun iptali davasını açtığımız mahkemenin de resen dava tarihinde bu dava şartının yerin getirilip getirilmediğini araştırması gerektiği inancını taşımaktayım.

Uygulamada karşılaştığımız bir diğer duruma ilişkin şöyle bir soru aklıma geliyor: Eğer davacı dava tarihi sonrası ancak aciz vesikası yokluğundan dolayı davası reddedilmeden evvel aciz vesikası alır da mahkemeye ibraz ederse mahkemenin vereceği karar ne yönde olmalıdır? Bu soru karşısında ilk görüş; davanın tüm şartlarının dava açıldığında gerçekleşmiş olması yani dava tarihinde aciz evrakı yokluğu durumunda açılan tasarrufun iptali davasının reddinin gerektiği yönündedir.⁷⁹

Diğer, doktrinde baskın olan ve aynı zamanda benim de katıldığım görüş⁸⁰; dava tarihindeki koşul eksikliği giderildiğinden ve hüküm esnasında dava şartı

⁷⁷ Pekcanitez, a.g.e., s.4; Muşul, a.g.e., s.5; Yıldırım, a.g.e., s. 5.

⁷⁸ Bknz. 17. HD. 01.07.2010 T. 5069/6229; 17. HD. 10.12.2009 T. 6893/8204...vb.

⁷⁹ Umar, a.g.e., s.6; Senai Olgaç, **Yargıtay İçtihatları Işığında İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları**, Ankara, y.y., 1974, s. 509

⁸⁰ Baki Kuru, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. Baskı, y.y., Adalet Yayınları, 2013, s. 741; Edip Şimşek, **İcra ve İflas Kanunu Açıklamalı ve İçtihatlı**, Ankara, Aydın Yayınları, 1989, s. 410; İzzet Karataş, Erol Ertekin, **Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay'ın Bu Sorunlara İlişkin Uygulaması** (Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan) İstanbul, y.y., 2003; Yıldırım, a.g.e, s. 5.

tamam olduğundan mahkemenin davaya bakması uygundur. Öyle ki; hüküm esnasında dava şartları noksansız olduğundan davanın esası hakkında karar verilmeli yani dava, dava şartlarının dava açılırken eksik olduğundan bahisle usulden reddedilmemelidir.

Yüksek Mahkeme geçmiş tarihli kararlarında birinci görüşe göre karar vermekteyken yakın geçmişte ve bugün tasarrufun iptali davalarını inceleyen Yargıtay 15. ve 17. HD.⁸¹ ile Hukuk Genel Kurulu ise doktrinde baskın olan ikinci görüşü esas alarak “duruşmanın bitimine ve dahi Yargıtay incelemesi aşamasında ya da Yargıtay bozması ardından görülecek duruşmada aciz vesikasının davacı tarafından dosyaya sunulabileceğini” belirtip, temyizen incelediği dosyalarda bu yönde karar vermektedir.

Tabi ki davacının sunduğu aciz vesikasının dava tarihinde (veya öncesinde) borçlunun aciz halinde olduğunu göstermesi esastır. Sunulan vesika borçlunun dava tarihinden sonraki bir zamanda aciz halinde olduğunu göstermesi davanın, mahkemece esasına bakılmaksızın usulden reddini gerektirir.

Şimdiye dek detaylıca belirtildiği üzere; aciz vesikasını ibraz etmek tasarrufun iptal davasının görülmesinin ön koşulu olsa da bu koşul kanun hükmüyle özel olarak kaldırılırsa davacı aciz vesikası sunmadan da tasarrufun iptali davasını açabilecektir. Bunun en somut örneği olarak belirtebilirim ki; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu gereğince; TMSF, Fon Bankaları, Varlık Yönetim AŞ, Türkiye Vakıflar Bankası AO. tarafından açılan tasarrufun iptali davalarında aciz vesikası (ibrazı) gözetilmez.⁸²

Yüksek Mahkeme muvazaa iddiasıyla (Borçlar Kanunu m. 18’e dayanılarak) açılan tasarrufun iptali davasının görülmesi için davacının ayrıca aciz vesikası sunmak zorunda olmadığını borçlu ve üçüncü kişi arasında karşılıklı gerçekleştirilen tasarruf işlemlerinin muvazaalı olduğu iddiası ile de davanın dinlenebileceğini belirtmektedir.⁸³

⁸¹ Bknz. 15. HD. 16.01.2007 T. 3981/62; 22.03.2006 T. 6110/1677; 02.05.2005 T. 7075/2686; 09.12.2004 T. 5440/6398; 03.11.2004 T. 5591/6591...vb; 17. HD. 01.07.2010 T. 3699/6225; 01.10.2009 T. 4961/5863; 17.09.2009 T. 5394/5517.

⁸² Bknz. 17. HD. 28.11.2008 T. 2743/5604; 30.10.2008 T. 1887/4838; 24.06.2008 T. 1053/3480; 30.10.2007 T. 4626/3300; 19.07.2007 T. 1079/2553; 15. HD. 05.07.2006 T. 2840/4211.

⁸³ Bknz. 4. HD. 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100...vb.

Alacaklının tasarrufun iptali davasını açmak (veya açılmış olan tasarrufun iptali davasının incelenmesi için) aciz vesikasını mahkemeye sunması aynı zamanda davacı tarafından borçlu hakkında dava tarihinden evvel icra takibine geçilmiş olmasını da gerektirmektedir. Aksi halde icra takibine geçmemiş alacaklıya aciz vesikası verilmesi söz konusu olamaz.⁸⁴ Öyle ki alacaklının yalnızca icra takibine başlaması da tek başına yetmeyecek takibin kesinleşmiş ve hatta bu takip dosyasında alacaklısı tarafından borçlunun malvarlığının haczinin istenmiş olup olmadığı da dikkate alınması gerekecektir.⁸⁵

Yüksek Mahkeme, tasarrufun iptali davalarının görülebilmesi için icra takibinin kesinleşmiş olması şartı hakkında:

- *“Borçlunun icra takibine itiraz etmesi sonucunda itirazın iptali davası açılması durumunda tasarrufun iptali davasında itirazın iptali davasının neticesinin bekletici durum yapılacağı”*,⁸⁶
- *“Tasarrufun iptali davasının temeli olan icra dosyası kapsamında gönderilen icra emri veya ödeme emrinin TK ilgili maddeleri uyarınca tebliğinin yapılarak başlatılan icra takibinin kesinleştirilmesini”*,⁸⁷
- *“Borçlu hakkında açılmış icra takibinin var olmaması durumunda, derdest olan tasarrufun iptali davasının reddi yönünde karar verileceğini”*,⁸⁸
- *“Borçlu hakkında başlatılmış icra takibine ilişkin İİK. m. 71 gereği icranın geri bırakılması kararı verilir ise tasarrufun iptali davasının reddolunacağını”*,⁸⁹
- *“Borçluya karşı başlatılan icra takibinin kesinleşmesinin tasarrufun iptali davasının ön koşulu kabul edileceğini”*,⁹⁰

⁸⁴ *Davalısı olduğumuz bir tasarrufun iptali davasının icra dosyasında şöyle bir durumla karşılaştığımızı hatırlıyorum; yetkilinin yetki aşımı sonucunda fiili haciz yapılmaksızın ama yapılmış gibi göstererek tutanak düzenlemek suretiyle dosya içinde var edilen aciz vesikası!*

⁸⁵ *Bknz. 17.HD. 26.12.2008 T.4215/5810; 14.07.2008 T. 2594/3948; 26.06.2008 T. 727/3542; HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36, 15. HD. 28.06.2005 T. 1163/3873; 17.12.2003 T. 4545/6078; 18.11.2003 T. 4639/5513; 05.05.2003 T. 898/2384...vb.*

⁸⁶ *Bknz. 17. HD. 23.02.2010 T. 10319/1442.*

⁸⁷ *Bknz. 17. HD. 08.02.2010 T. 10275/857; 14.09.2009 T. 3384/5315.*

⁸⁸ *Bknz. 17. HD. 21.01.2010 T. 9229/181.*

⁸⁹ *Bknz. 17. HD. 19.01.2010 T. 7767/96.*

⁹⁰ *Bknz. 17. HD. 28.12.2009 T. 8452/9007; 15.12.2009 T. 8495/8457; 12.11.2009 T. 8903/7489.*

- “Tasarrufun iptali davasında, davacı (alacaklının) alacağı olmadığını kesinleşmesi durumunda davanın reddi yönünde karar verileceğini”,⁹¹
- “Alacaklının borçlu aleyhine başlattığı icra takibinin tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için var olması gerektiğini”,⁹²
- “Mahkemece nafaka ilamına ilişkin kararın (kısmen de olsa) bozulması durumunda davacının halen (kısmen) alacaklı olmasından dolayı tasarrufun iptali davasının reddini gerektirmeyeceğini”,⁹³
- “Davanın görülebilmesi için davacının alacağının gerçek olması, başlatılan icra takibinin kesinleşmesi, davaya konu tasarruf işleminin borcun doğum tarihinden sonraki bir tarihte gerçekleşmesi ve aciz vesikasının olması gerekeceğini”,⁹⁴
- “Henüz muaccel hale gelmemiş ya da olası alacağını almak için alacaklının tasarrufun iptali davası açamayacağını”,^{95, 96}
- “Kesinleşmiş icra takibinin bulunmaması ya da başlatılmış takibin mahkemece iptali durumunda açılan tasarrufun iptali davasının reddedileceğini”,⁹⁷
- “Takibin takibe geçildiği tarihte sağ olmayan borçlu hakkında başlatılması durumunda usulüne uygun icra takibinden bahsedilemeyeceğinden tasarrufun iptali davası açılmayacağını”,⁹⁸
- “Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için dava ön koşulu olarak kabul edilen icra takibinin (dava tarihi öncesinde başlatılmasa da)

⁹¹ Bknz. 17. HD. 23.11.2009 T. 6128/7781; 13.04.2009 T: 5713/2307; 30.03.2009 T. 5342/1822.

⁹² Bknz. 17. HD. 16.11.2009 T. 6501/7528.

⁹³ Bknz: 17. HD. 30.06.2009 T. 2907/4754.

⁹⁴ Bknz. 17. HD. 20.05.2009 T. 2951/3395.

⁹⁵ Bknz. 17. HD. 11.05.2009 T: 318/3005.

⁹⁶ Davalısı olduğumuz bir tasarrufun iptali davasında davacı gerçekleştirecek (muhtemel) bir alacağı için dava açmıştı ve hem hayatın olağan akışı hem yasal mevzuat hem de İcra ve İflas Kanunu gereği davanın esasına girilmeden davası reddedilmişti.

⁹⁷ Bknz. 17. HD. 19.01.2009 T. 3254/11; 20.01.2008 T. 2843/90.

⁹⁸ Bknz. 17. HD. 06.11.2007 T. 4751/3439.

yargılama esnasında var olmasının davanın görülmesine engel oluşturmayacağını”^{99,}*

- *“Açılan icra takibine konu olan borca ilişkin yapılan itiraza karşın alacaklının itirazın iptali davası açmaması veya yapılan itirazın kaldırılmasının talep edilmemesi durumunda borçlunun açtığı (menfi) tespit davasının reddolması durumunda icra takibinin kesinleştiğinin kabulüyle tasarrufun iptali davasının görülemeyeceğini”¹⁰⁰*
- *“Başlatılan icra takibinin tasarrufun iptali davasının açılma tarihinden ileriki bir dönemde kesinleşmesinin tasarrufun iptali davasının görülmesine mani olmayacağını”¹⁰¹*
- *“İcra takibi borçlusunun ödeme emrine yaptığı itirazın takibin kesinleşmediği anlamına gelmeyeceği dolayısıyla alacaklı tarafından tasarrufun iptali davası açabileceğini”¹⁰²*
- *“Ödeme emrinin borçluya tebliğ edilmeden (ve icra takibini kesinleştirmeden) fiili olarak haciz gerçekleştirildiğinin tespiti durumunda alacaklı tarafından açılan tasarrufun iptali davasının reddedileceğini”¹⁰³*

belirtmiştir.

Yüksek Mahkeme'nin bekletici meseleye ilişkin de yerleşik içtihatları olup tasarrufun iptali davasında icra takibinin konusu olan alacağın kesinleşmesi adına varsa açılan diğer dava sonuçlarının da mahkemece bekletici mesele olarak kabul edilmesi yönünde kararı hakimdir. Bekletici mesele hususuna ilişkin Yüksek Mahkeme:

- *“Borçlu ve borçluyla birlikte üçüncü kişi hakkında açılan ve muvazaalı satış işlemine dayanan iptal davasında alacaklı tarafından başlatılan icra takibinin kesinleşmiş olması tek başına yeterli gelmeyeceği bununla*

⁹⁹ Bknz. 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515. (* Gerek doktrin ve öğretisi gibi bilimsel içtihatlar ile yerleşik yargısal içtihatların aksine gerekse de uygulamada çok yer bulamaması nedeniyle emsal bir karar niteliğindedir.)

¹⁰⁰ Bknz. 15. HD. 04.10.2000 T. 3682/4236.

¹⁰¹ Bknz. 15. HD. 12.09.1995 T. 4203/4514.

¹⁰² Bknz. 15. HD. 20.12.1994 T. 5801/7717.

¹⁰³ Bknz. 15. HD. 12.03.1992 T. 823/1256.

birlikte icra takibine konu alacağın kesinleşmesinin incelenerek borçluca açılan ve derdest olan menfi tespit davası neticesinin tasarrufun iptali davasında bekletici mesele yapılacağını”,¹⁰⁴

- *“Davanın görülmesinin ön şartlarından olan icra takibine konu alacağın kesinleşmesi şartı nedeniyle; takipte belirtili borca itiraza karşı açılan (itirazın) iptal davası veya mahkemece itirazın kaldırılmasının talebi durumunda her iki davanın da sonucunun bekletici mesele kabul edileceğini”,¹⁰⁵*
- *“Tasarrufun iptali davasında (itirazın) iptal davasının bekletici mesele sayılacağı ve bu nedenle davaların birleştirilmesine karar verilemeyeceğini”,¹⁰⁶*
- *“Tazminat davası gerekçesiyle açılan tasarrufun iptali davasında tazminata hükmedilmesi kararının Üst Mahkeme tarafından bozulması durumunda tasarrufun iptali davası hakkında karar verilmesi için tazminat davasının sonucunun beklenmesi gerekeceğini”,¹⁰⁷*
- *“Alacaklı tarafından başlatılan icra takibinde ödeme veya icra emrinin borçluya tebliğinin yapıp yapılmadığı ve sonrasında icra takibinin kesinleşip kesinleşmediğine göre tasarrufun iptali davası hakkında karar verileceğini”,¹⁰⁸*
- *“Aciz vesikasının iptali için icra takibinin borçlusunun yaptığı şikayet neticesinin tasarrufun iptali davasında bekletici mesele olarak kabul edileceğini”,¹⁰⁹*

belirtmiştir.

Burada özellikle önem taşıdığına inandığım bir konuya (karara) değinmek istiyorum; Yüksek Mahkeme verdiği bir kararda; açılan tasarrufun iptali davasında

¹⁰⁴ Bknz. 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899; 06.04.2010 T. 2043/3166; 20.10.2009 T. 4804/6607; HGK. 11.06.1997 T. 4-332/520.

¹⁰⁵ Bknz. 17. HD. 23.02.2010 T. 10319/1442; 4. HD. 22.06.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 11.05.2009 T. 203/3002...vb.

¹⁰⁶ Bknz. 17. HD. 16.03.2009 T. 1612/1477.

¹⁰⁷ Bknz. HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36.

¹⁰⁸ Bknz. 15. HD. 22.01.2001 T. 5903/362.

¹⁰⁹ Bknz. 15. HD. 07.05.1992 T. 2135/2460; 04.03.1992 T. 869/1042.

aciz vesikasının mahkeme dosyasına sunulmuş olmadığından bahisle; “...*dava koşulu yerine getirilmediğinden davanın reddedilmesi gerekeceğine*”¹¹⁰ şeklinde hüküm kurmuştur.

Kanaatimce bu hükmün kurulmasının altında yatan gerekçe; aynı alacaklıya icra takibinde verilecek aciz vesikasına istinaden ikinci kez açacağı tasarrufun iptali davası ile alacağını alabilmesi imkanının tanınması maksatlıdır.

Bu kanaatimi destekleyecek şekilde Yüksek Mahkeme (Yargıtay 17. HD.) bir kararında: “*Davacı tarafından sunulan aciz belgesinin icra mahkemesi tarafından iptali sonucu davacının (alacaklının) açtığı tasarrufun iptali davası da reddedilirse alacaklı (davacı) alacağı yeni aciz belgesiyle bir kere daha tasarrufun iptali davası açabileceği*” yönünde hüküm kurmuştur.¹¹¹

Aynen Yargıtay 17. Hukuk Dairesi gibi temyiz mercii olarak incelediği dosyalarda Yargıtay 15. Hukuk Dairesi’nin de bu gerekçeye dayanarak verdiği kararları mevcuttur.¹¹²

Uygulamada sık sık karşılaşılan bir durum akla şu soruyu getirebilir: Tasarrufun iptali davası elinde aciz vesikası bulunan birden çok alacaklı tarafından birlikte açılabilir mi?

Doktrinde de tartışılıp, ağırlıklı olarak kabul gören görüşe¹¹³ göre sorunun yanıtı “evet” olarak verilecektir. Öyle ki açılacak tasarrufun iptali davası her bir alacaklı adına aynı nedenden kaynaklanmaktadır. Yüksek Mahkeme bu husustaki bir kararında: “...*şirket çalışanı işçilerin işçilik alacakları için açtıkları davanın ilamına dayanarak başlattıkları icra takibine konu işçilik alacaklarının ödenmemesi durumunda tasarrufun iptali davasını birlikte açabilecekleri*” yönünde hüküm kurmuştur.¹¹⁴

Yukarıda doktrin görüşleri ve Yüksek Mahkeme kararları üzerinden cevap bulduğumuz soru bizi bir başka soruya (soruna) götürmektedir. Konuyu “üçüncü

¹¹⁰ Bknz: 17. HD. 19.2.2009 T. 713/804; 9.2.2009 T. 4454/462; 8.7.2008 T. 848/3817...vb.

¹¹¹ Bknz: 17. HD. 20.01.2011 T. 12533/221.

¹¹² Bknz: 15. HD. 2.3.2004 T. 87/1109; 28.3.2002 T. 1005/1456.

¹¹³ Kuru, a.g.e., s. 23; Kuru, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, a.g.e., s. 4; Olgaç, a.g.e., s. 182; Yıldırım, a.g.e., s. 5; Selçuk Öztekin, **Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay’ın Bu Sorunlara İlişkin Uygulaması** (Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan), İstanbul, y.y., 2003, s. 403.

¹¹⁴ Bknz: 17. HD. 04.05.2009 T. 154/2806.

kişi ve muvazaalı alacak” açısından değerlendirdiğimizde doktrinde: “*Tasarrufun iptali davasının görülmesi şartlarından bir diğeri de tasarrufta bulunan kişinin borçlu durumda olması yani alacaklının alacaklı sıfatını gerçek anlamda taşıyor olmasıdır.*” görüşü kabul edilmektedir.¹¹⁵

Bu hususta (üçüncü kişi ve muvazaalı alacak açısından) Yüksek Mahkeme tasarrufun iptali davasında davalı sıfatı taşıyan üçüncü kişilerin borç alacak ilişkisindeki anlaşmazlık sonucu açılan icra takibinin muvazaaya dayandığı yönündeki iddiasının mahkeme tarafından gözetilmesi gerektiğini belirtir.¹¹⁶

Tasarrufta bulunanın borçlu olması (ya da alacaklının gerçek manada alacaklı sıfatına haiz olması) tasarrufun iptali davasının görülmesinin ön şartlarından. Ancak ve tabi ki üçüncü kişi tarafından davacının (alacaklının) davalıdan (borçludan) olan alacağının muvazaalı olduğunu kanıtlanması gereklidir.

Tasarrufun iptali davasının görülmesinde doktrin ve öğretilerde tartışmalı olan bir diğeri husus da şudur: Davacı alacağının doğum tarihinden evvel gerçekleşen tasarrufların (da) iptalini isteyebilecek midir?

Bu konudaki ilk görüş¹¹⁷; alacağın doğum tarihi iptali istenen tasarruf işleminin gerçekleştiği tarihten sonraki bir tarihte dahi olsa tasarrufun yapıldığı tarihte alacaklı olan kişinin tasarrufun iptali davası açabileceği yönündedir.

İlk görüşün aksine olan diğeri görüşe göre¹¹⁸; ancak tasarrufun gerçekleştiği tarihte alacaklı olan kişi tasarrufun iptali davasını açabilir yani tasarrufun iptal edilebilmesi için tasarrufun gerçekleştiği tarihte üçüncü kişi ile ilişkide bulunan kişinin (gerçek anlamda) borçlu sıfatını taşıması gerekmektedir.

¹¹⁵ Baki Kuru, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. Baskı, y.y., Adalet Yayınları, 2013, s. 304; Hakan Pekcanitez vd., **İcra ve İflas Hukuku**, 10. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 613

¹¹⁶ *Bknz. 17. HD. 01.07.2010.T. 2225/630; 4. HD. 23.06.2010 T. 12256/7616; 17. HD. 05.04.2010 T. 435/3080...vb.*

¹¹⁷ Baki Kuru, **İflas ve Konkordato Hukuku**, y.y., Sevinç Yayınevi, 1971 (Sn. Kuru sonraki görüşlerinde ilk görüşten ayrılarak aksi görüşe katılmıştır.), s. 1007; Saim Üstündağ, **İcra Hukukunun Esasları**, 8. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi, 2004, s. 699; Saim Üstündağ, **İflas Hukuku: İflas, Konkordato, İptal Davaları**, 8. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi, 2009, s. 381; Sümer Altay, **Türk İflas Hukuku**, cilt I-II, İstanbul, Yetkin Yayınları, 2004, s. 1047.

¹¹⁸ Cengiz Kostakoğlu, “Takip Hukukunda İptal Davaları”, **Adalet Dergisi**, cilt 6, 1989, s. 7-33; **Yasa Dergisi**, cilt 8, 1989, s. 1037-1060; Baki Kuru, **İcra İflas Hukuku**, 3. Baskı, İstanbul, Evrim Dağıtım, 1988, s. 271; Timuçin Muşul, **İcra ve İflas Hukuku Bilgisi**, 3. Baskı, Ankara, Yargıtay Yayınları, 2008, s. 367; Karataş, a.g.e., s. 23; Haşmet Sırrı Akşener, “Borcun Doğum Anı ve Tasarrufun İptali Davaları Yönünden Önemi”, **Legal Huk. D.**, cilt 6, 2008, s. 4007-4013.

Üçüncü görüş ise¹¹⁹; alacağın doğum tarihinin tasarrufun iptali davasına konu olan tasarruftan sonra veya önce olması üzerine dayalı ilk iki görüşün İcra ve İflas Kanunu m. 278 üzerinden görülecek tasarrufun iptali davaları bakımından yerinde olduğu ancak İcra ve İflas Kanunu m. 279 ve m. 280'e göre açılacak tasarrufun iptali davaları açısından kanuna uygun düşmeyeceği yönündedir. Buna gerekçe olarak; “...borçlunun bilerek ve isteyerek tasarrufun iptali davasına konu olan tasarruftan önceki bir tarihte mal kaçırma kastıyla gerçekleştirdiği tasarruflar ile malvarlığını kısmen veya tamamen elden çıkarması (azaltması) durumunda bu amaçtan bihaber olan ya da bilmesi de olağan olmayan kişilere borçlanması ihtimali vardır...” denilmektedir.

Üçüncü görüşün dayandığı bu gerekçeyi uygulamada karşılaştığımız durumları da göz önüne alarak şöyle değerlendirmek gerektiği kanaatindeyim: Kişinin hukuki bağlamda bir ilişkide bulunacağı diğer kişinin sahibi olduğu malvarlığı üzerinde (gerçek ve eksiksiz manada) ilişki öncesinde ve / veya esnasında bilgisinin bulunmasının hayatın olağan akışına göre çok da olası olmadığı bir gerçektir. Hiçbir kurum (Tapu Daireleri, Trafik Şube Müdürlükleri, Bankalar, İcra Daireleri... vd.) bir vatandaşa bir diğer vatandaş hakkında hukuki ilişkide bulunacağından bahisle malvarlığına ilişkin tam bir bilgi sun(a)mamaktadır.

Her üç görüşe ilişkin farklı bakış açıları arasındaki hukuki tartışmalar ve eleştiriler sonucunda doktrinde konu hakkında İcra ve İflas Kanunu m. 278. kapsamında yer alan hukuki uyumsuzluklarda alacağın tasarruftan evvel doğması şartı aranırken İcra ve İflas Kanunu m. 279 ve m. 280 kapsamındaki uyumsuzluklarda iptale konu tasarrufun önce veya sonradan doğmasının önem taşıması yönünde görüş oluşmuştur.

Bu konuda Yüksek Mahkeme'nin ilgili hukuk dairelerinin tasarrufun iptali davalarını incelemesinde Yargıtay 13. Hukuk Dairesi¹²⁰ birinci görüşe uygun kararlar verirken, Yargıtay 4., 15. ve 17. Hukuk Daireleri ile Yargıtay Genel

¹¹⁹ Tolga Akkaya, “Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu”, **Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi**, cilt 3, 2006, s. 821.

¹²⁰ Bknz. 13. HD. 25.06.1979 T. 3011/3730.

Kurulu¹²¹ tasarrufun iptali davası açılabilmesi için davacının alacağının doğum tarihinin iptali istenen tasarruftan evvelki bir tarihte gerçekleşmesi gerektiğini vurgulayarak hüküm kurmaktadır.

Uygulamada uyuşmazlığa düştüğü durumlarda hukuku oluşturma aşamasında yüz yüze gelinen bir diğer duruma da burada yer vermenin olumlu ve faydalı olacağı kanaatindeyim. Tasarrufun iptali davasına konu (icra takibinin de dayanağı) olan borcun kaynağı bir satış, bir sözleşme veya bir senetten kaynaklanıyorsa borcun doğum tarihi olarak; satış tarihi, sözleşme veya senedin tanzim tarihi kabul edilir. Alacaklının bir diğer kişi (borçlu) ile arasındaki hukuki ilişkiye istinaden düzenlenen bir senede dayanarak başlattığı icra takibi söz konusu olduğu durumlarda alacak senedin düzenlenme tarihinde doğmuş olacaktır. Tabi ki alacaklı senedin tanzim tarihinin farklı bir tarih olduğu iddiasında bulunabilir ve iddiasını ispatlayabilirse senedin tanzim tarihi değil alacaklı ve borçlu taraflar arasındaki hukuki ilişkinin oluştuğu tarih borcun doğum tarihi olarak kabul edilecektir.¹²²

Ancak uygulamada karşılaşılan öyle bir durum vardır ki; taraflar arasındaki hukuki ilişkiden kaynaklanan alacağın doğum tarihi ile tasarrufun iptali davasına konu tasarrufun tarihi aynı olabilir bir diğer anlatımla borçlunun tam da borçlandığı tarihte tasarrufta bulunması söz konusu olabilir.

Akıllara gelen soru: bu tasarruf, tasarrufun iptali davasının konusu olur ve alacaklı (davacı sıfatıyla) tasarrufun iptali davası açabilir mi? Kanaatimce böylesi bir durumda borcun dava konusu tasarruftan daha evvel doğduğunun kabulüyle tasarrufun iptali davası açılmalı, mahkemece davanın esasına girilmeli, maddi ve

¹²¹ Bknz. 4. HD. 03.05.2020 T. 9111/5243; 15. HD. 17.07.2007 T. 3604/4931; 10.03.2005 T. 6645/1365; 14.12.2004 T. 5965/6501...vb.; 17. HD 01.07.2010 T. 2225/6230; 28.06.2010 T.5748/6015; 15.06.2010 T. 4384/5517...vb.; Yargıtay Genel Kurulu 18.02.2004 T. 15-18/82.

¹²² İlhan E. Postacıoğlu, **İktisatçılar İçin İcra ve İflas Hukuku Bilgileri**, 1. Baskı, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1969, s. 417; İlhan E. Postacıoğlu, **İflas Hukuku İlkeleri**, Cilt I, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1978, s. 938; İlhan E. Postacıoğlu, **İcra Hukuku Esasları**, 4. Baskı, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1982, s. 370; İlhan E. Postacıoğlu, Sümer Altay, **İcra Hukuku Esasları**, 5. Baskı, y.y., Vedat Kitapçılık, 2010, s. 202; İlhan E. Postacıoğlu, **Makaleler ve Karar İncelemeleri**, 1.Baskı, y.y., Yetkin Yayıncılık, 2011, s. 174; Haşmet Sırrı Akşener, **İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları; Tasarrufun İptali Davasının İpotek Alacaklısı ve Dördüncü Kişiye Etkisi**, 2 Baskı, İstanbul, Legal Yayınları, 2007, s. 691.

hukuki olgular değerlendirilerek, tartışılmalı ve oluşacak sonuca göre hüküm kurulmalıdır.

Yüksek Mahkeme tasarrufun iptali davalarında borcun doğum tarihine ilişkin:

- “...borcun doğum tarihinin tasarruf tarihinden önce olduğunun davacı tarafından ispatlanması gerekeceğini”,¹²³
- “Davacı icra takibine konu senet kaynaklı borcun senedin tanzim tarihinden evvelki bir ilişkiden kaynaklı olduğu iddiasında bulunursa davacının bu husustaki delillerini sunmaksızın ispat hakkı tanınmadan hüküm kurulamayacağını”,¹²⁴
- “Alacağı oluşturan ticari (ya da hukuki) ilişkinin tasarruf tarihinden evvel olması ve ödeme vasıtası olarak çekteki alacağın keşide tarihinde doğmayabileceği (uygulamada yaygın olarak karşılaşıldığı üzere çeklerin ileri tarihli olarak düzenlendiği) o halde davacı tarafından alacağın çekte yazılı tarihten önce doğduğu iddiası için davacıya mehil verilerek kanıtlarını sunması ve işlem borcun doğum tarihinden evvel gerçekleşmiş ise davanın reddi yönünde aksi halde davanın kabulüne karar verileceğini”,¹²⁵
- “Davacı icra takibine konu (kredi) alacağının kredi sözleşmesinin düzenlendiği tarihte doğduğunun kabul edileceğini”,¹²⁶
- “İcra takibine konu vekalet ücreti alacağının mahkeme ilam tarihinin iptale konu tasarrufun gerçekleşme tarihinden daha sonra olduğunun anlaşılması durumunda davanın reddi yönünde hüküm kurulacağını”,¹²⁷

¹²³ Bknz. 17. HD. 08.06.2010 T. 2404/5290.

¹²⁴ 17. HD. 30.05.2011 T. 10146/5438; 03.02.2011 T. 5065/674; 23.12.2010 T. 3122/11438...vb.

¹²⁵ Bknz.: 17. HD. 09.05.2011 T. 9851/4454; 15.03.2011 T. 12199/2285; 09.12.2010 T. 5653/10812; 12.11.2009 T. 3251/7487...vb.

¹²⁶ Bknz. 17. HD. 20.01.2011 T. 7645/229; 17.02.2010 T. 1210/1237; 28.11.2011 T. 5218/11359; 26.05.2011 T. 9286/5320; 24.02.2011 T. 8039/1617; 09.02.2010 T. 8716/957; 19.01.2010 T. 6359/94; 10.12.2009 T. 6610/8208...vb.

¹²⁷ Bknz. 17. HD. 28.12.2009 T. 5759/8976.

- “Davacının her çeşit kanıtla borcun doğum tarihini ispatlayabileceği, kanıtlar ibraz edildikten ve davacının şahitleri dinlendikten sonra davacıya yemin teklifi hakkının kullandırılmasını”,¹²⁸
- “Tasarrufun itali davasına konu tasarrufun borcun doğumundan sonraki bir tarihte gerçekleşip gerçekleşmediğinin ticari kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi ile tespitini tapudaki satış tarihinin tasarruf tarihi olarak kabul edilmesini”,¹²⁹
- “Sözleşmeden doğan borcun sözleşmenin imzalandığı tarihte doğduğunun kabul edileceğini”,¹³⁰
- “İcra takibine konu borcun haksız fiil kaynaklı tazminat davası neticesinde kurulan hükmün kesinleştiği tarihte değil; haksız fiilin işlendiği tarihte doğduğunun kabulünü”,¹³¹
- “İcra takibinin alacaklısı olan tasarrufun iptali davasının davacısının şahit dinletmek suretiyle alacağının çek keşide tarihinden evvel doğduğunu ispat edebileceğini”,¹³²
- “İlama dayalı alacak davasında alacağın doğum tarihinin dava tarihi olarak kabul edilmesini”,¹³³
- “Tazminat davasından doğan alacağın dava tarihinde doğmuş olduğunu kabul ederek davanın açılma tarihiyle tasarrufun gerçekleşme tarihinin karşılaştırılmasını”,¹³⁴
- “İcra takibine konu olan borcun taraflar arasındaki kredi kartı üyelik sözleşmesinin düzenlendiği tarihte doğduğunun kabul edileceğini; edimler arasında aşırı ve bariz fark olduğu durumda davalı üçüncü kişinin MK. m.3’e dayalı iyi niyet iddiasının dinlenmeyeceğini”,¹³⁵

¹²⁸ Bknz. 17. HD. 12.11.2009 T. 5996/7494.

¹²⁹ Bknz. 17. HD. 14.09.2009 T: 5267/5321.

¹³⁰ Bknz. 17. HD. 02.04.2013 T. 6958/4611; 18.05.2009 T. 4080/3304.

¹³¹ Bknz. 17. HD. 07.05.2009 T. 2710/2908.

¹³² Bknz. 17. HD. 19.2.2009 T. 139/807.

¹³³ Bknz. 17. HD. 5.2.2009 T. 3857/415.

¹³⁴ Bknz. 17. HD. 20.1.2009 T. 2849/87.

¹³⁵ Bknz. 17. HD. 26.1.2009 T. 214/174.

- “Davacısının banka olduğu (kredi sözleşmesinden kaynaklanan) tasarrufun iptali davasında borç sözleşmenin düzenlendiği tarihte doğduğundan borcun hesabın kat edildiği (kat ihtarnamesinin gönderildiği) tarihte doğmuş olduğundan bahisle görülen davanın reddedilemeyeceğini”,¹³⁶
- “Alacağın doğum tarihinin alacak davasının açılma tarihi olarak kabul edileceğini”,¹³⁷
- “Davaya konu tasarruf tarihinin borcun doğum tarihi olan miras bırakanın vefat tarihinden evvel olması durumunda tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddedileceğini”,¹³⁸
- “Davacının tazminat ve diğer yan haklarının işine son verildiği tarihte doğmuş sayılacağını”,¹³⁹
- “İcra takibinin dayanağı senedin sebebi olan ticari ilişkinin iptali istenen tasarruftan evvel olduğunun davalıca ispatlanmasının tasarrufun İptali davasının görülmesi için gerekli olduğunu”,¹⁴⁰
- “Senede dayalı alacağın senedin düzenlenme tarihinde doğmuş olacağını”,¹⁴¹
- “Davacının icra takibine konu çekten doğan alacağının çekin keşide tarihinde değil çekin bu tarihten önce bankaya ibraz edildiği tarihte doğduğunun kabul edileceğini”,¹⁴²
- “Satış vaadi sözleşmesi tarihinde şerhin tapu kaydına işlenmesi aksi takdirde tescil kararının kesinleştiği tarihin tasarruf tarihi olarak kabul edileceği”,¹⁴³

¹³⁶ Bknz. 17. HD. 19.1.2009 T. 3224/10.

¹³⁷ Bknz. 17. HD. 23.12.2008 T. 2341/5720.

¹³⁸ Bknz. 17. HD. 31.10.2008 T. 4018/5011.

¹³⁹ Bknz. 17. HD. 10.07.2008 T. 2790/3912; 15. HD. 21.10.1993 T. 2949/4135.

¹⁴⁰ HD. 16.06.2008 T. 1811/3266; 19.07.2007 T. 3875/2555; 26.06.2007 T. 1080/2216.

¹⁴¹ Bknz. 17. HD. 08.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138.

¹⁴² Bknz. 17. HD. 06.05.2008 T. 865/2397; 24.05.2007 T. 1737/1785; 15. HD. 14.01.2002 T. 5714/30.

¹⁴³ Bknz. 17. HD. 06.12.2005 T. 522/6606.

- “Sahip olduğu taşınmazın mülkiyetinin devrinin ardından intifa hakkını da devreden borçlunun icra takibine konu borç ilişkisinin doğumunun mülkiyet devrinden sonra gerçekleşmesi durumunda, yalnızca intifa hakkı devri yönünden dava konusu tasarrufun iptal edileceği”,¹⁴⁴
- “Açılan davaya konu tasarrufun iptal edilebilmesi için borcun doğumunun tasarruf tarihinden evvel gerçekleşmesi takibin konusu senet borcun doğduğu tarihte düzenlendiğinden borcun doğum tarihi olarak senedin düzenlendiği tarihin kabul edileceği ancak davacı borç ilişkisinin senedin düzenleme tarihinden evvel olduğu iddiasında bulunursa iddiasını ispatlayıp ispatlayamayacağına göre karar verileceğini”,¹⁴⁵
- “İcra takibine konu borcun tazminata dayanması durumunda borcun icra takibinin başlatıldığı tarihte değil haksız fiilin gerçekleşme tarihinde doğduğunun kabulünü”,¹⁴⁶
- “Borcun doğumunun tasarruf tarihinden evvel gerçekleşmesi iddiasını kanıtlaması fırsatı tanınmayan davacı temyiz dilekçesinde bu iddiasını ileri sürüyorsa davanın reddi yönündeki karar bozularak icra takibine konu alacağın dayanağı olan senedin düzenleme tarihinden evvel bir ticari (ya da hukuki) ilişkinin kurulup kurulmadığının incelenmesini”,¹⁴⁷
- “Davacı tarafından icra takibine konu alacağın senedin tanzim tarihinden evvel doğduğu yönünde yazılı ya da sözlü bir iddia (açıklaması) olmaması durumunda mahkemenin borcun doğum tarihinin iptali istenen tasarruf tarihinden sonra olması gerekçesiyle tasarrufun iptali davasının reddi yönünde hüküm kurmasının isabetli olduğunu”,¹⁴⁸
- “Tasarrufun iptali davasına konu taşınmaz mülkiyetinin tescil ile davalıya geçmiş sayılacağından ve taşınmazın borcun doğum (kredi

¹⁴⁴ Bknz. 17. HD. 01.05.2008 T. 215/2287.

¹⁴⁵ Bknz. 17. HD. 21.02.2008 T. 5184/770; HGK. 18.02.2004 T. 15-18/82.

¹⁴⁶ Bknz. 17. HD. 28.11.2011 T. 5128/11359; 26.05.2011 T. 9286/5320; 30.10.2007 T. 4395/3299.

¹⁴⁷ Bknz. 17. HD. 30.05.2011 T. 10146/5483; 03.02.2011 T. 5065/674; 25.9.2007 T. 3195/2774.

¹⁴⁸ Bknz. 17. HD. 12.07.2007 T. 3031/2475.

*sözleşmesinin imza) tarihinden sonra davalıya (vakfa) devredildiğinden, devir işleminin iptali yönünde karar verileceğini “,*¹⁴⁹

- *“Boşanma davası tarihinden evvelki tasarruflara ilişkin boşanma davasından doğan alacaklar adına tasarrufun iptali davasının açılmayacağını”,*¹⁵⁰
- *“Çekin ibrazından evvelki bir tarihte gerçekleştirilen tasarruf işleminin çekin tanzim edildiği taraflar arasındaki asıl ticari (hukuki) ilişkiden de evvel olduğunun davacı tarafından ispatlanmadığı müddetçe dava konusu tasarrufun iptalinin talep edilemeyeceğini”,*¹⁵¹
- *“Borcun tasarrufun gerçekleştiği tarihten evvel doğduğunun ispatlanmadığı durumda tasarrufun iptali davasının dava koşulu yokluğundan reddedileceğini”,*¹⁵²
- *“Davacının alacağının boşanma davası tarihinde doğmuş sayılacağını”,*¹⁵³
- *“Tasarrufun iptali davası ile iptali istenen tasarruf işleminin icra takibinden evvel gerçekleşmesi durumunda alacaklı ile borçlu arasındaki ticari ilişkinin fatura tarihinden öncesine dayandığı iddiası üzerine borcun doğum tarihinin tasarruftan önceki bir dönemde olup olmadığını ticari kayıtların incelenmesi suretiyle değerlendirilerek karar verileceğini”,*¹⁵⁴
- *“İcra takibine konu alacağın alacaklının alacağının doğum tarihinden evvel üçüncü şahsa temlik durumunda temlik işleminin iptali yönünde hüküm kurulamayacağını”,*¹⁵⁵
- *“Borcun doğum tarihinin taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin tanzim tarihinden sonra olduğunun kabulüyle dava reddedilse de tapuda alıcı adına şerh verilen devir işlemi nedeniyle sözleşmenin tapuya şerhi tarihi*

¹⁴⁹ Bknz. HGK. 16.03.2005 T. 15-37/139.

¹⁵⁰ Bknz. 15. HD. 18.10.2004 T. 2479/5191.

¹⁵¹ Bknz. 15. HD. 23.10.2004 T. 3310/5282.

¹⁵² Bknz. 15. HD. 13.10.2004 T. 2178/5077.

¹⁵³ Bknz. 15. HD. 22.01.2004 T. 6492/34.

¹⁵⁴ Bknz. 15. HD. 14.10.2003 T. 4002/4750.

¹⁵⁵ Bknz. 15. HD. 23.09.2002 T. 2908/4069.

incelenerek; şerh tarihinin borcun doğumundan evvel olması durumunda tasarrufun iptali davasının reddi, aksi halde kabulü yönünde karar verileceğini”,¹⁵⁶

- *“İcra takip tarihinin borcun doğum tarihi olarak kabul edilemeyeceğini”,¹⁵⁷*
- *“Senet tanzimine dayanak olan ticari ilişkisinin doğduğu tarihin borcun doğum tarihi olarak (yani tanzim tarihinin borç tarihi) kabul edileceğini”,¹⁵⁸*
- *“Alacaklının icra takibine konu bonoya dayanarak açtığı tasarrufun iptali davasında tasarrufun gerçekleştiği tarih ile borç tarihinin çok yakın olması durumunda borcun gerçek doğum tarihinin açıklığa kavuşturulmasına”,¹⁵⁹*
- *“Borçlunun eşine yaptığı satış tarihinden sonra borçlu ile eşinin boşanmış olmaları durumunda boşanma tarihi borcun doğum tarihinden sonra olduğundan açılan tasarrufun iptali davasına konu işlemin iptali yönünde karar verileceğini”,¹⁶⁰*
- *“Tasarrufun iptali davasının davacısının alacağının (icra takibine konu) çekin tanzim tarihinde doğmuş olduğunu”,¹⁶¹*
- *“İİK. m. 278 uyarınca sadece alacağın doğum tarihinden sonra gerçekleştirilen tasarruf işlemlerinin iptale tabi olabileceğini”,¹⁶²*
- *“İtirazın iptali davasının, davaya konu tasarrufun yapıldığı tarihten sonra kesinleşmesinin davacının alacağının tasarruftan sonraki bir tarihte doğduğu anlamını taşımayacağını”,¹⁶³*

¹⁵⁶ Bknz. 17. HD. 22.04.2009 T. 307/2610; 15. HD. 08.01.2001 T. 5713/9 (* Kanaatimce Yüksek Mahkeme bu kararı verirken taşınmaz satış vaadi sözleşmesinden doğan bu hakkın sonraki tüm hak sahiplerine karşı ileri sürülebileceği göz önüne bulundurdu.)

¹⁵⁷ Bknz. 15. HD. 04.07.2000 T. 3016/3499; 19.02.1997 T. 6021/883.

¹⁵⁸ Bknz. 15. HD. 15.04.1997 T. 1170/2110.

¹⁵⁹ Bknz. 15. HD. 18.04.2000 T. 1539/1882; 03.04.1996 T. 1763/1890.

¹⁶⁰ Bknz. 15. HD. 20.05.1997 T. 2374/2631.

¹⁶¹ Bknz. 15. HD. 15.10.1996 T. 5526/5278; 23.01.1992 T. 6156/148; 19.09.1991 T. 3334/4236.

¹⁶² Bknz. 15. HD. 24.01.1996 T. 7253/326; 31.05.1994 T. 1744/3418; 12.05.1994 T. 495/3097.

¹⁶³ Bknz. 15. HD. 08.07.1992 T. 2515/725.

- “Tasarrufun iptali davasına müdahil olan kişinin alacağına tasarruf tarihinden sonra doğduğunun tespiti durumunda müdahil yönünden davanın reddine karar verileceğini”,¹⁶⁴

belirtmiştir.

Doktrin görüşü¹⁶⁵ ışığında Yüksek Mahkeme'nin bir kararını¹⁶⁶ da tasarrufun iptal davasının tarafları açısından önemli buluyorum. Doktrinde: “Davacı sıfatıyla tasarrufun iptali davası açma hakkı münhasıran şahsa merbut haklardan¹⁶⁷ sayılmamaktadır. Bu hak; miras, temlik (devir) ya da (yasal) cüzi halefiyet yoluyla aciz vesikasına (örneğin mirasçılarının murisin yerini almasında olduğu gibi) sonradan sahip olan şahıslara da hak düşürücü süre zarfında tanınmıştır.” denilmektedir.

b. İflas yolu ile takiplerde tasarrufun iptali davaları'nda davacı

Tasarrufun iptali davası (İcra ve İflas Kanunu m. 187, 226, 277/2) İflas İdaresi tarafından aciz vesikası ibraz edilmeksizin de açılabilir.¹⁶⁸ İflas İdaresi'nin tasarrufun iptali davasını açmadığı durumlarda dava (İcra ve İflas Kanunu m. 245) alacaklı tarafından (dava hakkı devir olduğundan bahisle) açılabilir.¹⁶⁹

Alacaklı tarafından (haciz sahibi sıfatıyla) açılan tasarrufun iptali davasının yargılaması devam ediyorken; borçlunun iflas etmesi (veya iflas ettiğinin tespiti) durumunda, (İcra ve İflas Kanunu m. 187, 194) derdest davaya İflas İdaresi'nce devam edilir.¹⁷⁰

İflasın kapanmasının ardından (İflas Masası'ndaki paraların dağıtılması, alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara aciz vesikası verilmesi ile iflas

¹⁶⁴ Bknz. 15. HD. 11.03.1992 T. 5349/1202.

¹⁶⁵ Çvr. Ferzan Arif Aras, atf. III 172; jdt 1930 II 67, **İstanbul Barosu Dergisi**, cilt 85, sayı 2, 2011-**Yargıtay Dergisi**, Yargıtay Kitaplığı, cilt 12, sayı 1, 1986.

¹⁶⁶ Bknz. 17. HD. 18.06.2009 T. 4709/4384

¹⁶⁷ Şeref Ertaş vd., **Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk**, 9. Baskı, Ankara, Turhan Kitapevi, 2015, s. 475. (Şahsa Merbut Haklar “höchstper-sönliche rechte”: Sadece hak sahibi tarafından kullanılabilen mutlak haklar olup başkalarına devir edilemeyen, mirasçılara intikal edilemeyen, rehnedilemez ve haczedilemez şahıs varlığı hakkı olup malvarlığı haklarından olmadığı için değerinin para ile ölçülemediği haklardır.)

¹⁶⁸ Bknz. 17. HD. 08.04.2013 T. 6700/4976; 15. HD. 17.05.2000 T. 2092/2426; 16.12.1993 T. 4391/5388; 13. HD. 03.04.1978 T. 645/1474.

¹⁶⁹ Bknz. 17. HD. 11.11.2008 T. 2109/5231; 15. HD. 26.02.2007 T. 242/1157; 30.04.2001 T. 142/2269; 22.01.2001 T. 3536/358; 10.05.2004 T. 1892/2621.

¹⁷⁰ Bknz. 17. HD. 24.02.2011 T. 686/1624; 15. HD. 22.01.2001 T. 3536/358.

tasfiyesi biter. Fakat iflas tasfiyesinin bitmesi ile iflas kendiliğinden kapanmaz. Bunun için iflas idaresinin iflasın kapatılması talebiyle iflasın açılmasına karar vermiş olan mahkemece iflasın kapanmasına karar verilmesi gerekir.) Tasarrufun iptali davasını açma hakkı İflas Dairesi'ne aittir. (İcra ve İflas Kanunu m. 255) Haciz yoluyla takipten farklı olarak iflas yolu ile takipte aciz vesikasına sahip olan alacaklı yalnızca bu belgeye dayanarak tasarrufun iptali davasını açamaz. Aynı zamanda dava hakkının İcra ve İflas Kanunu m. 245, 255/III gereğince de devredilmesi şartı gözetilir.

İflas alacaklısı sıra cetveline kabul edilen alacağı miktarına itiraz etmek isterse yetkilendirilmemişse de (İcra ve İflas Kanunu m. 245) sıra cetveline itiraz davası adı altında iptal davası açabilecektir.¹⁷¹ Ancak yasada terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde tasarrufun iptali davasını kimin açabileceği (davacısının kim olabileceği) hususunda tam manasıyla bir netlik, açıklık olmamakla birlikte doktrinde¹⁷² terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde tasarrufun iptali davasını açma hakkının tasfiye memurunun yetkisinde olacağı yönünde görüşler bulunmaktadır.

2. 6183 sayılı Kanuna Göre Açılan Tasarrufun İptali Davaları'nda Davacı

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre kamu alacağı bulunduğundan ötürü kimin tasarrufun iptali davası açabileceği (davacısının kim olabileceği) gösterilmediği halde kime karşı dava açılacağı 6183 s. Kanun'un 25. maddesinde düzenlenmiştir.¹⁷³

Doktrin görüşleri doğrultusunda, 6183 sayılı kanuna göre açılan tasarrufun iptali davası:

a) *(Resim, harç vergi, ceza kovuşturmalarına ait yargılama giderleri, para cezası, vergi cezası ile bunların faiz, gecikme zammı gibi eklentileri ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinden kaynaklanan alacaklarla, bunların takip*

¹⁷¹ Baki Kuru, **İcra ve İflas Hukuku**, 3. Baskı, İstanbul, Evrim Dağıtım, 1988, s.607; Necip Bilge, **İcra ve İflas Hukukunda Sıra Cetveli**, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınları, 2016, s. 431.

¹⁷² Adnan Deynekli, Sedat Kısa, **Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli** (Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiyesinde Tasarrufun İptali Davasını Kim Açabilir?), 1. Baskı, İstanbul, Yetki Hukuk Yayınları, 1996, s. 528; İsmail Özmen, **Tereke Hukuku Davaları**, 3. Basım, Ankara, Adalet Yayınları, 2010, s. 184.

¹⁷³ **6183 s. k. m. 25: İptal borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendisine ödeme yapılan kimselerle bunların mirasçılara ve iyiniyetli olan diğer üçüncü şahıslara karşı istenir.**

masrafları olarak nitelendirilen kamu alacaklarını borçlularından tahsil edilmemiş olan) Devlet,

b) İl Özel İdareleri,

c) Belediyeler,

d) Kendisine (çeşitli kanunlarda gösterilen alacakların tahsili adına) takip yetkisi tanınan kurum ve kuruluşlar

tarafından açılabilceği (davacısı olabileceği) belirtilmektedir.¹⁷⁴

Tasarrufun iptali davaları uygulamada kamu kesimindeki bazı idari kurumlarca da (Vergi Dairesi Müdürlüğü, Mal Müdürlüğü... vb.) altta belirtilen durumlarda açılmaktadır:

a) Tasarruf tarihinden evvel doğmuş kamu alacağının dava tarihi öncesinde ya da dava esnasında kesinleşmiş¹⁷⁵ ve ödeme tarihi muaccel hale gelmiş (geçmiş) olduğu durum,¹⁷⁶

Diğer duruma geçmeden önce iki özel hususa değinmekte fayda görüyorum; Üst Mahkeme kamu alacağının dava açılmadan önce kesinleşmiş olması şartını aramamakta ve derdest davaları reddetmemektedir.¹⁷⁷

Doktrinde atıflar yapılarak açıklandığı ve savunulduğu üzere; ihtiyaten tahakkuk ettirilen ve hakkında verilen ihtiyati haciz kararı uygulanan kamu alacakları için kesinleşme ve ödeme tarihi muaccel hale gelme (yani ödeme gününün gelmesi) söz konusu olmadığından tasarrufun iptali davası açılmayacağı belirtilmektedir.¹⁷⁸

¹⁷⁴ Cengiz Kostakoğlu, “6183 s. Kanuna Göre Amme Alacaklarının Tahsili Yönünden İptal Davası”, **Yargıtay Dergisi**, cilt 17, 1991, sayı 1-2, s. 5-15; Edip Şimşek, **Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Kanun Şerhi Uygulama ve İçtihatlar**, 2. Baskı, İstanbul, Alfa Yayınları, 1996, s. 821; Cevdat Çatalkaya, İhsan Bandakçıoğlu, **İcra ve İflas Kanun Şerhi**, Ankara, Akyıldız Matbaası, 1967, s. 628; Filiz Askan, **6183 sayılı A.A.T.U.H.K. Uyarınca İcra Hukukunda Tasarrufun İptal Davası**, 1. Baskı, y.y., Bilge Yayınevi, 2008, s. 167; Mine Toktaş, **Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları Peçeleme ve Muvazalı İşlemler**, 1. Baskı, y.y., Seçkin Yayınları, 2009, s. 266.

¹⁷⁵ *Kamu alacakları tebliğ edilip süresinde itiraz edilmemesi ya da yapılan itirazın ilgili mahkemece reddedilmesi durumunda kesinleşir. (Mevzuat Dergisi / Yıl 4, Sayı 48, Aralık 2001)*

¹⁷⁶ *Bknz. 17. HD. 11.03.2013 T. 6889/3205; 24.05.2011 T. 10367/5181; 10.05.2011 T. 11572/4547.*

¹⁷⁷ *Bknz. 17. HD.07.04.2009 T. 5331/2168; 05.03.2009 T. 217/1116.*

¹⁷⁸ Adnan Gerçek, **Kamu Alacaklarını Takip ve Tahsil Hukuku**, 5. Baskı, y.y., Ekin Yayınevi, 2017, s. 364; Mehmet Cengiz Ünlü, **Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1995, s. 611.

b) Kamu alacağı için icra takibinin başlatılıp kesinleştiği durum,

c) Borçlunun mallarının borcunu ödemeye yetmeyeceği yani aciz içinde bulunduğu durum.

Bu durum(lar) mevzuatta borçlunun ödeme aczine düştüğüne dair karine olarak kabul edilmektedir. Doktrinde ise kamu kesimindeki bazı idari kurumlarca tasarrufun iptali davası açılabilmesi için aciz vesikasının mahkemeye sunulması zorunluluğu tartışmalıdır.

Bu tartışma akla şu soruyu getirmektedir: kamu idarelerine özel kişilere tanınan hakların aynı tanınmalı mıdır? İdareden alacağını tahsil edemediğini; haciz belgesi ya da borçlunun haczi kabil hiçbir malvarlığı olmadığını gösterir haciz tutanağı marifetiyle ispatlaması istenmeli midir?

Doktrindeki ilk görüşe göre¹⁷⁹; kamu idarelerine özel kişilerden farklı bir ayrıcalık tanınmaz, idare alacağını tahsil edemediğini ispatlamak zorundadır.

İkinci görüşe göre¹⁸⁰ ise 6183 s. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre borçlunun ödeme aczine düştüğü karinesi gereği kamu idaresinin aciz vesikası sunmasına gerek bulunmamaktadır.

Yüksek Mahkeme ise bu konudaki içtihatlarında; idari kurumlarca tasarrufun iptali davası açılabilmesi için aciz vesikasının alınıp mahkemeye sunulması zorunluluğu olmadığını yani ikinci görüşü benimsemiştir.¹⁸¹

Katıldığım bu (ikinci) görüşe uygun olarak Yüksek Mahkeme'nin bazı kararlarında¹⁸²: “...mahkemece tasarruf tarihi itibariyle kamu idaresinin tahsil edilemeyen alacağı olarak doğmuş tüm borç miktarının (ferileri de dahil) hesaplanacağı” belirtilmiştir.

Doktrinde üzerine atıflar yapılarak açıklandığı ve savunulduğu bir diğer soru da şudur: İdare, borçlunun tasarrufun iptali davasına konu tasarruf işleminden daha

¹⁷⁹ Şimşek, a.g.e., s.23; Edip Şimşek, **Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Kanun Şerhi**, 2. Baskı, İstanbul, Alfa Yayınları, 1996, s. 538.

¹⁸⁰ Kostakoğlu, a.g.m., s.41; Askan, a.g.e., s.41; Özmen, a.g.e., s. 40.

¹⁸¹ Bknz. 15. HD. 24.06.2003 T. 1643/3472; 08.12.1997 T. 4752/5269; 05.04.2011 T. 2254/3055; 14.09.2009 T. 6724/5326; 17. HD. 25.12.2008 T. 3555/5754; 06.05.2008 T. 864/2398; 07.02.2008 T. 5281/458.

¹⁸² Bknz. 17. HD. 17.06.2010 T. 2805/5638; 24.02.2009 T. 4557/871.

sonraki bir tarihte doğan alacakları için borçlunun evvelce gerçekleştirdiği tasarruflarının iptalini talep edebilecek midir? Bir diğer anlatımla idarenin kamu alacağının tasarruftan evvel doğması zorunluluğu var mıdır?

Bu hususta doktrinde iki farklı görüş bulunmaktadır. İlk görüş¹⁸³: alacak tasarruftan evvel doğmalıdır. Tasarruf tarihinde borç oluşmamışsa tasarrufun iptali davası açılmaz. Zira üçüncü kişiler borçlunun malvarlığının ne olduğunu bilerek ve kamuya borcu olmadığına inanarak güvene dayalı (iyi niyetle) işlemde bulunurlar.

Diğer görüş ise¹⁸⁴; gelecekte doğabilecek kamu borçlarını ödeyemeyecek kadar malvarlığını eksilten kişinin gerçekleştirdiği bu tasarruf işlemlerinin; kamu yararı ilkesi açısından kamu idaresine karşı geçerli sayılmamasını kabul etmektedir.

Yüksek Mahkeme¹⁸⁵ yerleşik içtihatlarında ilk görüşe katılarak; tasarrufun iptali davası'nın (alacaklı sıfatıyla) davacısı olan kamu idaresinin alacağının davalı (borçlunun) davaya konu tasarruf işleminden önce doğması gerektiğini kabul etmektedir. Bununla birlikte Yüksek Mahkeme verdiği bir kararında: “...açılmış olan iflasta borçlunun iflastan evvel mal kaçırma kastıyla gerçekleştirdiği bağışlama ve/veya hileli tasarruflardan kaynaklanan kamu alacaklarından ötürü tasarrufun iptali davasının iflas idaresi veya kamu idaresi tarafından açılabileceğini” belirtmektedir.¹⁸⁶

B. Davalı (İİK. m. 282)

İcra ve İflas Kanunu m. 282’de tasarrufun iptali davasının davalısının kim olacağı yani davanın kime karşı açılabileceği belirtilmiştir.^{187,*}

¹⁸³ Şimşek, a.g.e., s. 23; Şimşek, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Kanun Şerhi Uygulama ve İçtihatlar, a.g.e., s. 41.

¹⁸⁴ Kostakoğlu, a.g.m., s. 41.

¹⁸⁵ Bknz. 17. HD. 28.12.2009 T. 8452/9007; 12.10.2009 T. 4029/6211; 12.10.2009 T. 4216/6215.

¹⁸⁶ Bknz. 15. HD. 17.01.1995 T. 6538/115.

¹⁸⁷ **İptal Davasında Davalı-İİK. m. 282 (Değişik: 18.02.1965-538/117 md.): İcra ve İflas Kanunu'nun 11. babındaki iptal davaları borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kişiler ile bunların mirasçıları aleyhine açılır. Bunlardan başka kötü niyet sahibi üçüncü şahıslar aleyhine de iptal davası açılabilir. İptal davası iyi niyetli üçüncü şahısların haklarını ihlal etmez. (* Davalı hukuki ilişkinin pasif tarafını oluşturur. Zira davalı (borçlu) taraf hukuki ilişkiden doğan edimi ifaya yükümlü olan bir başka ifadeyle kendisinden edimin ifası istenendir.)**

538 s. (İcra ve İflas Kanunu'nun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına ve Bu Kanuna Bazı Madde ve Fıkralar Eklenmesine Dair) Kanun ile gerçekleştirilen düzenlemelere istinaden tasarrufun iptali davalarında (icra takibinin) borçlusunun da davalı olarak davada belirtilmesi kabul görmüştür. 538 s. Kanun'un öncesinde de bilimsel içtihatlarda bu ilkeyi atıflarla açıklayan, savunan ve kabul eden hukuk bilginleri; borçlunun da diğer davalılarla birlikte davalı olacağını benimsemekteydiler.¹⁸⁸ Tartışmalı olan bu konuda uyuşmazlıkları gidermek adına ve verdiği kararları meşrulaştırmak için Yüksek Mahkeme'nin de yargısal içtihatlarında doktrinden alıntılar yaparak yararlandığı görülmektedir.¹⁸⁹

1. İcra ve İflas Kanunu'na Göre Açılan Tasarrufun İptali Davaları

a. Haciz yolu ile takiplerde tasarrufun iptali davaları'nda davalı:

Haciz yolu ile takiplerde açılan tasarrufun iptali davasında davalı olarak gösterilecek kişiler: asıl borçlu ve iptal konusu tasarruftan yararlanan üçüncü kişi, tasarruftan faydalanan kişinin mirasçıları, kötü niyetli dördüncü kişiler olarak düzenlenmiştir.

i) Asıl borçlu ve iptal konusu tasarruftan yararlanan üçüncü kişi: Borçlu ve borçlu ile arasında (icra takibine konu olan ve tasarrufun iptali davasında) iptali istenen tasarruf işlemini gerçekleştiren ya da asıl borçlu tarafından kendisine ödemede bulunulan kişi haciz yolu ile takiplerde açılan tasarrufun iptali davasında davalı olarak gösterilebilir.¹⁹⁰

Belirtmek gerekir ki bağışlama ve ivazsız tasarruflardan (karşılıksız kazandırmalardan) dolayı açılan tasarrufun iptali davalarında (İcra ve İflas Kanunu m. 278) Yüksek Mahkeme iptal kararı verirken davalı sıfatı taşıyan üçüncü kişinin kötü niyetli olması durumunu aramaz.

¹⁸⁸ Mustafa Reşit Belgesay, **İcra ve İflas Hukuku**, I. Cilt, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1942, s. 638; Kemal Arar, **İcra ve İflas Hükümleri**, Ankara, Aristo Yayınevi, 1944, s. 517; Burhan Gürdoğan, **İcra Hukuku Dersleri**, Ankara, Ajans Türk Matbaası, 1965, s. 295; Burhan Gürdoğan, **İflas Hukuku Dersleri**, Ankara, Ajans Türk Yayınevi, 1966, s. 386; Necmettin Mehmet Berkin, **İflas Hukuku**, 4. Baskı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1972, s. 407; Necmettin Mehmet Berkin, **Tatbikatçılara İflas Hukuk Rehberi**, İstanbul, Filiz Kitapevi, 1980, s. 274.

¹⁸⁹ Bknz. 4. HD. 17.01.1953 T. 27/150; 5. HD. 30.12.1952 T. 4000/4694.

¹⁹⁰ Bknz. 17. HD. 30.05.2011 T. 10068/5481... vb.; 15. HD. 12.06.2006 T. 1509/3470...vb.

Ancak aciz halinde (borca batık durumda) iken yapılan tasarruflardan dolayı açılan tasarrufun iptali davalarında (İcra ve İflas Kanunu m. 279) Yüksek Mahkeme içtihatlarında davalı sıfatı taşıyan üçüncü kişinin; asıl borçlunun hal ve vaziyetini bilip bilmediğini gözeterek iptal kararı vermektedir. Söz konusu tasarruftan istifade eden kimse (üçüncü kişi) borçlunun durumunu (hal ve vaziyetini) bilmediğini ispat ederse tasarrufun iptali davası dinlenmez.

Alacaklılara zarar vermek kastı ile yapılan (hileli) tasarruflardan dolayı açılan tasarrufun iptali davalarında (İcra ve İflas Kanunu m. 280) iptal kararı verilebilmesi için ise davalı sıfatı taşıyan üçüncü kişinin borçlunun hal ve vaziyeti ile zarar verme kastını bilmesi veya bilmesini gerektiren bir durumun varlığı gözetilir.

Uygulamada karşılaşılan taşınmazın vekaletname ile satışı hususunda Yüksek Mahkeme: “*Haciz yolu ile takiplerde açılan tasarrufun iptali davasında borçluya ait olan taşınmaz malı vekil sıfatıyla satan kişinin davalı sıfatı taşımayacağı yani davada davalı olarak yer almayacağını*” belirtmiştir.¹⁹¹

ii) Asıl borçlu ve iptal konusu tasarruftan faydalanan kişinin mirasçılığı: İptali istenen ve davaya konu tasarruftan faydalanan üçüncü kişinin mirasçılarının davalı sıfatı taşıyarak taraf olmalarında kötü niyetli bulunmaları şartı aranmaz.

Fakat üçüncü kişinin borçlunun hal ve vaziyetini bilip bilmediğinin gözetileceği durumlarda (aciz halinde; borca batık durumda iken yapılan İcra ve İflas Kanunu m. 279 ve alacaklılara zarar vermek kastı ile yapılan hileli tasarruflardan dolayı açılan İcra ve İflas Kanunu m. 280 tasarrufun iptali davalarında) Yüksek Mahkeme (mirasçılar değil de) doğrudan miras bırakanın borçlunun hal ve vaziyeti hakkında bilgisinin gözetilmesi gerektiğini belirtmektedir.¹⁹²

Yüksek Mahkeme temyizen incelediği dosyalarda tasarruftan faydalanan kişinin mirasçılarının davalı sıfatı taşıyarak tasarrufun iptali davasına taraf olmaları hususunda verdiği kararlarında:

¹⁹¹ Bknz. 15. HD. 04.05.1992 T. 1042/2331; 26.06.1989 T. 1614/3044.

¹⁹² Bknz. 17.HD. 23.12.2008 T. 3807/5724; 30.10.2007 T. 3575/3296; 15. HD. 19.02.2007 T. 6667/1004; 24.12.2003 T. 6382/6240; 22.10.2003 T. 4033/4936; 10.6.2003 T. 587/3094...vb.

- “Borçlu miras bırakanın mirasının mirasçılarca reddi durumunda mirasın tasfiyesi için iflas kanunları uygulanarak (atanıp yetkilendirilecek) temsilciyle davanın devamını ve taraf teşkili oluşturularak karar verilmesini”,¹⁹³
- “Dava sürerken davalı vefat edip mirasçılarının da mirası reddi durumunda mirasın tasfiyesi için yasal mevzuatın uygulanarak ve (mirası reddeden mirasçılar adına) temsilcisi atanarak tasarrufun iptali davasına devam edilmesini”,¹⁹⁴
- “Borçlunun mirasçısı olan davalıların dava tarihinden evvel mirası reddetmeleri durumunda derdest tasarrufun iptali davasının husumet yokluğundan reddinin gerekeceğini”,¹⁹⁵

belirtmiştir.

Peki ya mirasçının devlet olduğunda (miras bırakanın hiçbir yasal mirasçısı bulunmadığında) davalı sıfatı ne olacaktır sorusu akla gelirse kim tasarrufun iptali davasının davalısı olacaktır? Medeni Kanun m. 501 uyarınca¹⁹⁶ devletin yasal mirasçı olduğu durumlarda tasarrufun iptali davası devletin aleyhine açılacaktır.

Bu bağlamda devam edersek akla gelen bir diğer soru da (diyelim ki) borçlunun iptale konu tasarruf işleminin gerçekleştiği tarihten sonra vefat ettiği ve (miras bırakan sıfatı) ile borçlunun mirasçılarının tamamının mirası reddi durumunda davanın kime karşı açılacağıdır?

Bu durumda ise tasarrufun iptali davası iptali istenen tasarrufu (işlemi) gerçekleştiren (alıcı) ya da asıl borçlu tarafından kendisine ödemede bulunan üçüncü kişi ve hazine aleyhine açılacaktır.¹⁹⁷

iii) Asıl borçlu ve kötü niyetli dördüncü kişiler: Tasarrufun iptali davasından üçüncü kişi gibi dördüncü kişi de etkilenmektedir.¹⁹⁸

¹⁹³ Bknz. 17.HD. 24.05.2011 T. 10367/5181.

¹⁹⁴ Bknz. 17.HD. 28.06.2012 T. 7326/8329; HGK. 03.07.2002 T. 15-572/577.

¹⁹⁵ Bknz. 15. HD. 19.09.2002 T. 2834/4050.

¹⁹⁶ Medeni Kanun **Madde 501:** (Miras Hukuku, Yasal Mirasçılar, Devlet): Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası devlete geçer.

¹⁹⁷ Bknz. 15. HD. 30.01.1989 T. 3821/270.

¹⁹⁸ Akşener, a.g.e., s.32; Muşul, a.g.e., s.5,

İcra ve İflas Kanunu m. 282 uyarınca: “İcra ve İflas Kanunu’nun 11. babındaki iptal davaları borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimseler ile bunların mirasçıları aleyhine açılır.” denilirken maddenin devamında da: “Bunlardan başka kötü niyet sahibi üçüncü şahıslar aleyhine de iptal davası açılabilir. İptal davası iyi niyetli üçüncü şahısların haklarını ihlal etmez.” denilmektedir.

Öyleyse bu maddeden hareketle; lehine (borçlu tarafından) tasarruf yapılan üçüncü kişinin edindiği davaya konu malı dava görülürken elden çıkarması yani bir başka kişiye devretmesi ve bu dördüncü kişinin de kötü niyetli olması durumunda alacaklının (tasarrufun iptali davasının davacısının) borçlu ve üçüncü kişi ile birlikte (iptale tabi tasarrufu borçludan devralmış olan) dördüncü kişiyi de davalı olarak gösterebileceği anlaşılmaktadır.¹⁹⁹

Ancak davacı alacaklının İcra ve İflas Kanunu m. 283/II kapsamında dördüncü kişi aleyhine tasarrufun iptali davası açabilmesi için dördüncü kişinin kötü niyetli olduğunu (tanık da dahil her türlü delil marifetiyle) kanıtlayabilmesi gerekmektedir.²⁰⁰ Aksi takdirde (davalıca dördüncü kişinin kötü niyet taşıdığı ispatlanamadığında) dördüncü kişi aleyhine tasarrufun iptali davası görülmeyecek yani dava konusu tasarrufun iptali dördüncü kişi bakımından talep edilemeyecektir.

Burada dava arkadaşlığını²⁰¹ doktrindeki görüşler ve Yüksek Mahkeme’nin kararları üzerinden incelemenin İcra ve İflas Kanunu m. 282’yi dördüncü kişi açısından daha da açık kılacağı inancındayım.

¹⁹⁹ Bknz. 17. HD. 08.07.2010 T. 698/6628, 27.09.2007 T. 3228/2830; 15. HD. 12.06.2006 T. 1509/3470; 24.12.2003 T. 6382/6240; 22.10.2003 T. 4033/4936; 22.3.2005 T. 6529/1708; 03.02.2005 T. 7361/485...vb.

²⁰⁰ Bknz. 17. HD. 27.09.2010 T. 6295/7377; 08.07.2010 T. 698/6628; 15.12.2009 T. 7471/8455; 17.11.2009 T. 7699/7593; 27.05.2009 T. 2345/4795; 18.11.2008 T. 5121/5376; 07.11.2008 T. 2850/5172; 26.09.2008 T. 2667/4332; 03.07.2008 T. 847/3728...vb.

²⁰¹ 6100 s. Hukuk Muhakemeleri Kanunu **İhtiyari Dava Arkadaşlığı Madde 57-** (1) Birden çok kişi aşağıdaki hallerde birlikte dava açabilecekleri gibi aleyhlerine de birlikte dava açılabilir: a) Davacılar veya davalılar arasında dava konusu olan hak veya borcun elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir sebeple ortak olması. b) Ortak bir işlemle hepsinin yararına bir hak doğmuş olması veya kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri. c) Davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı veya birbirine benzer olması. Maddede sayılan halleri örneklendirmek gerekirse, (a) bendi için müteselsil kefillerin birlikte dava açabilmeleri ve/veya onlara karşı dava açılabilmesi; (b) bendi için, ortak işlem, mesela bir sözleşme ile ortak bir borca girmiş kişiler gösterilebilir. (c) bendiyle amaçlanan ise usul ekonomisi ve içtihatlar arasındaki çelişkilerin önüne geçmektir. **Mecburi Dava Arkadaşlığı Madde 59-** (1) Maddi hukuka göre bir hakkın birden fazla kimse tarafından birlikte kullanılması veya birden fazla kimseye karşı birlikte ileri sürülmesi ve tamamı hakkında tek hüküm verilmesi gereken hallerde mecburi dava arkadaşlığı vardır.

Doktrinde tartışıldığı ve açıklandığı üzere; borçlu ile dördüncü kişi (yani üçüncü kişi ile işlemde bulunan ancak borçlu ile doğrudan doğruya işlemde bulunmamış olan kişi) arasındaki dava arkadaşlığına ilişkin görüşlerden ilkinde²⁰² mecburi dava arkadaşlığı bulunduğu ileri sürülmesine rağmen ikinci görüşte²⁰³ ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğu kabul edilmektedir.

Yüksek Mahkeme verdiği kimi kararlarında (doktrindeki ilk görüşe uyarak) borçlu ile dördüncü kişi arasındaki dava arkadaşlığının mecburi²⁰⁴, kimi kararlarında ise (doktrindeki ikinci görüş doğrultusunda) ihtiyari dava arkadaşlığı olduğunu hükme bağlamıştır.²⁰⁵

Dördüncü kişinin dava arkadaşlığına ilişkin doktrindeki ikinci görüşe (ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğu) ve bu yöndeki Yüksek Mahkeme kararlarına katıldığımı belirtmek isterim; zira kanunda (İİK m.282/2): “...*kötü niyet sahibi üçüncü kişiler aleyhine de iptal davası açılır*” denmeyip, “*açılabilir*” ifadesi kullanılmıştır. Yani dördüncü kişi kötü niyetli olsa bile alacaklı (davacı) tasarrufun iptali davasını borçlu ve üçüncü kişi yanında dördüncü kişiye de yöneltmek mecburiyetinde değildir.

Uygulamada da karşılaştığımız üzere tasarrufun iptali davasında sadece borçlu ya da üçüncü kişinin davalı olarak gösterildiği (dördüncü kişinin diğerleriyle birlikte davalı olarak gösterilmediği) durumlar söz konusu olmaktadır. Yüksek Mahkeme'nin de içtihatları doğrultusunda bu durumda davanın hakkında dava açılmamış dördüncü kişiye yöneltilebilmesi için yeni bir dava açılmaksızın dava dilekçesinin (davalı olarak gösterilmemiş ama davada davalı sıfatıyla bulunması gereken) dördüncü kişiye tebliğiyle davaya katılımının (bir diğer ifade ile taraf teşkilinin) sağlanması gerekeceğini belirtmeliyim.

Bununla birlikte aynı durumda Yüksek Mahkeme nadir de olsa bazı kararlarında davanın hakkında dava açılmamış dördüncü kişiye yöneltilebilmesi için davacıya süre verilerek (borçlu) dördüncü kişi hakkında yeni bir dava açılması ve derdest iki davanın birleştirilerek hüküm kurulması gerektiğini belirtmiştir.²⁰⁶

²⁰² Kuru, a.g.e., s.5.

²⁰³ Muşul, a.g.e., s.5.

²⁰⁴ Bknz. 17. HD. 25.12.2008 T. 3217/5748; 15. HD. 19.2.2007 T. 6667/1004...vb.

²⁰⁵ Bknz. 17. HD. 21.10.2010 T. 2010/8597; 15.HD 5.6.2002 T. 2002/3024...vb.

²⁰⁶ Bknz. 15. HD. 26.02.2004 T. 324/1042; 19.02.1990 T. 4667/677.

Ancak, bu yöndeki kararların (dördüncü kişinin davaya katılımıyla taraf teşkilinin sağlanmasında) uygulamada tasarruf ve usul ekonomisi ilkeleri gereği (makul süre içinde yargılama açısından) pratik olmadığı kanaatindeyim.

Yine Yüksek Mahkeme'nin bu kişilerin derdest tasarrufun iptali davalarında davalı olarak gösterilip gösterilmediğinin resen araştırılması yönünde hüküm kurduğu kararları da bulunmaktadır.²⁰⁷

Yüksek Mahkeme temyizen incelediği dosyalarda; kötü niyetli dördüncü kişilerin dava arkadaşı olarak tasarrufun iptali davalarına taraf olmaları hususunda verdiği kararlarında:

- *“Borçluyla işlemde bulunan üçüncü kişi arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunmasına rağmen borçluyla dördüncü kişi arasında ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğu davacının takibi olmadığı halde mahkemece resen dördüncü kişinin de davaya dahil edilmesi konusunda davacıya mehil verilemeyeceğini”,²⁰⁸*
- *“Dava konusu iptali istenen tasarrufu borçludan değil borçluyla işlemde bulunan üçüncü kişiden satın (devir) alan dördüncü kişinin ihtiyari dava arkadaşı durumunda olduğu dördüncü kişinin kötü niyetli olduğunu ispatlayabilen davacının açtığı davada dördüncü kişiyi davalı olarak gösterebileceğini ya da ikinci bir dava açıp ilk dava ile birleştirebileceğini (yoksa açmış oldukları davaya dahili dava yoluyla dördüncü kişileri dahil edemeyeceğini”,²⁰⁹*

belirtmiştir.

Tasarrufun iptali davalarında borçlu ile dördüncü kişinin birlikte hareket etmediği durumlarla da uygulamada sıkça karşılaşılmaktadır. Öyle ki akla gelen soru şudur: Yerel Mahkeme'nin kararı asıl borçlusu tarafından temyiz edilmeyip dördüncü kişi tarafından temyiz edilerek Üst Mahkeme'ye gönderildiği durumda nasıl hüküm kurulacaktır?

²⁰⁷ Bknz. 17. 25.12.2008 T. 3217/5748; 05.06.2008 T. 565/3078; 04.10.2007 T. 3304/2949.

²⁰⁸ Bknz: 17. HD. 21.10.2010 T. 2974/8597; 05.11.2007 T. 3606/3386.

²⁰⁹ Bknz. 15. HD. 05.06.2002 T. 2104/3024 (Karşı Görüş: 15. HD. 04.07.1995 T. 3882/4162; 24.10.1994 T. 5372/5800.

Doktrindeki savunulan ilk görüş²¹⁰: davalıların birlikte hareket etmesi gerektiği, davalılardan sadece birinin hükmü temyiz edemeyeceği yönündedir. İkinci görüşü savunanlar ise²¹¹: davalılardan yalnızca birinin, tek başına hükmü temyiz etmesi durumunda temyiz sonucunun tüm diğer davalılar açısından da geçerli olacağını kabul etmektedir.

Bu konudaki kararları temyizen inceleyen Yüksek Mahkeme (Yargıtay 17. Hukuk Dairesi) bir kararında²¹²: “*Davalıların arasında mecburi dava arkadaşlığı olduğundan bahisle usule ilişkin işlemlerin davalıların tamamı tarafından birlikte yapılması ve yetki itirazının da davalılarca hep beraber yapılmasının davalılardan yalnızca bir(kaçının) yapacağı yetki itirazının sonuç yaratmayacağını*” belirtmiştir.

İcra ve İflas Kanunu m. 282’de belirtildiği üzere tasarrufun iptali davası üçüncü şahıs iyi niyetli ise (iyi niyetli olduğu ispat edildiğinde) onun haklarını ihlal etmeyeceğinden lehine tasarrufta bulunan borçlu iptale konu tasarrufla edindiği malı iyi niyetli dördüncü kişiye devretmişse iyi niyetli dördüncü kişi aleyhine dava açılmazken dördüncü kişi kötü niyetli ise aleyhine tasarrufun iptali davası açılabilir. Borçlunun lehine tasarrufta bulunduğu üçüncü kişi dava tarihinden sonra iptale tabi tasarrufa konu malı dördüncü kişiye devrederse ve dördüncü kişi kötü niyetli ise davacı davasını bu dördüncü kişiye yöneltebilecektir.²¹³

Bu noktada doktrinde tartışılan bir konu da şudur: Alacaklı, iyi niyetli üçüncü kişiden kötü niyetle iktisapta bulunan kişiye karşı tasarrufun iptali davası açabilecek midir?

Birinci görüş²¹⁴: Alacaklı sıfatına haiz davacının iyi niyetli üçüncü kişiden kötü niyetle iktisapta bulunan kimseye karşı tasarrufun iptali davasını açabileceği yönündedir.

²¹⁰ Baki Kuru, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, 2. Baskı, y.y., Yetkin Yayınları, 2017, s. 328.

²¹¹ Belgesay, a.g.e., s. 44; Gürdoğan, a.g.e., s. 44; Saim Üstündağ, **İflas Hukuku: İflas, Konkordato, İptal Davaları**, 8. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi, 2009, s. 644.

²¹² Bknz. 17. HD. 20.05.2009 T. 2035/3389.

²¹³ Bknz. 15. HD. 12.06.2006 T. 1509/3470; 24.12.2003 T. 6382/6240...vb.

²¹⁴ Baki Kuru, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. Baskı, y.y., Adalet Yayınları, 2013, s. 237.

Aksi görüş ise²¹⁵ davacının, iyiniyetli üçüncü kişiden kötü niyetle iktisapta bulunan kimseye karşı dava açamayacağını savunmaktadır.

Kanaatimce; iyi niyetli üçüncü kişiden kötü niyetle iktisapta bulunan kimseye karşı tasarrufun iptali davası açılabilir. Ancak dava konusu tasarrufun tarafı olmayan kişi aleyhine tasarrufun iptali davası açılmaz.²¹⁶

Yüksek Mahkeme'nin bu konudaki kararlarına bakıldığında:

- *“Edimler arası farkın aşırı olmasının dördüncü kişinin iyi niyetli olmadığı anlamı taşımayacağı ve sadece bu nedenle iyi niyetli dördüncü kişi aleyhine tasarrufun iptali davası açılmayacağı bu durumun öteki kanıtlarla beraber takdiri delil olarak değerlendirilebileceğini”,²¹⁷*
- *“İptali istenen tasarrufun konusu malın üçüncü kişi tarafından elden çıkarılmış olduğu tespit edildiğinde davacıya malı devralan (ya da satın alan) dördüncü kişiyi de davaya dahil edip etmeyeceğinin sorulmasını”,²¹⁸*
- *“Dava konusu malı borçludan satın alan kişinin borçlunun mali müşaviri olması durumunda iyi niyetli sayılarak davanın reddedilemeyeceğini”,²¹⁹*
- *“Tapu kaydında alacaklının koydurduğu haciz (ya da tedbir) bilgisi akit tablosunda belirtilyken kötü niyetli dördüncü kişiler aleyhine açılan tasarrufun iptali davasında dördüncü kişilerin taşınmazın durumunu ve taşınmazı satın aldıkları kişinin borçlunun babası olduğunu bilmediklerinin ya da bilecek durumda olmadıklarının kabul edilemeyeceğini”,²²⁰*

²¹⁵ Olguç, a.g.e., s.23.

²¹⁶ Bknz. 17. HD. 22.12.2009 T. 4699/8781; 07.05.2009 T. 2616/2906.

²¹⁷ Bknz. 17. HD. 08.06.2010 T. 2341/5297...vb.; 15. HD. 22.03.2005 T. 6529/1708...vb.

²¹⁸ Bknz. 17. HD. 14.9.2006 T. 5541/5223.

²¹⁹ Bknz. 15. HD. 1.7.2004 T. 1901/3706.

²²⁰ Bknz. HGK. 13.11.2002 T. 15-846/907.

- “Taşınmaz adına kayıtlı olan kişi harcını yatırarak davaya dahil olduğunda tasarrufun iptali davasının husumet bakımından reddedilemeyeceğini”,²²¹
- “Davacının dördüncü kişiye karşı da iptal istemini yönelterek dördüncü kişinin kötü niyetli olduğunu iddia ve kanıtlama hakkı bulunduğunu”,²²²
- “Tasarrufun iptali davasına konu (iptali istenen) malların üçüncü kişi tarafından elden çıkarılması durumunda mahkemece davacıya davasını dördüncü kişilere yöneltileceği hususunun sorularak bu kişiler davaya dahil edilirse kanıtların toplanıp değerlendirilmesi sonucuna göre karar verilmesi, davanın dördüncü kişiye yöneltilmeyip bedele dönüşmesi halinde ise İİK. m. 283 gereğince davalı üçüncü kişinin dava konusu malları elinden çıkardığı tarihteki gerçek değerleri oranında tazminatla sorumlu tutulması gerekeceğini”,²²³
- “Bedel farkının taşınmazı borçludan satın almayan son malik açısından başkaca delillerle desteklenmediği sürece iptal nedeni olarak kabul edilemeyeceğini”,²²⁴
- “Davanın; borçlu, borçluyla işlemde bulunan ya da borçlunun ödeme yaptığı kişilerle, bu kişilerin mirasçılara ve kötü niyetli dördüncü kişilere karşı açılabilirliğini”,²²⁵
- “Davaya konu (taşınır veya taşınmaz) malı bizzat borçlunun değil borçlunun devrettiği (sattığı) kişiden devir (satın) almış olan dördüncü kişiler hakkında tasarrufun iptali davası açılabilmesi ve (yargılamanın) sonunda iptal kararı verilebilmesi için davacının dördüncü kişilerin kötü niyetli olduklarını ispatlaması gerekeceğini”,²²⁶

belirtmiştir.

²²¹ Bknz. 15. HD. 10.2.1995 T. 57/679; 10.2.1992 T. 4848/517.

²²² Bknz. 17. HD. 01.04.2013 T. 15317/4587; 14.03.2013 T. 6439/3312.

²²³ Bknz. 17. HD. 15.03.2011 T. 11906/2280...vb.

²²⁴ Bknz. 17. HD. 28.03.2012 T. 1926/3772.

²²⁵ Bknz. 17. HD. 25.03.2013 T. 6166/4065; 30.05.2011 T. 10068/5481; 20.01.2011 T. 7836/219.

²²⁶ Bknz. 17. HD. 21.03.2011 T. 6991/2512; 19.02.2009 T. 5260/802; 09.06.2008 T. 1247/3111...vb.

Haciz yolu ile takiplerde açılan tasarrufun iptali davasında davalı olarak gösterilecek kişiler: asıl borçlu, iptal konusu tasarruftan yararlanan üçüncü kişi, tasarruftan faydalanan kişinin mirasçıları ve kötü niyetli dördüncü kişiler olarak düzenlenmişse de burada beşinci kişilerin de durumunu doktrin görüşleri ve Yüksek Mahkeme içtihatları üzerinden incelemek gereği duyuyorum. Zira dördüncü kişinin üçüncü kişiden aldığı iptal konusu mal veya hakkı beşinci kişiye satması durumunda tasarrufun iptali davasından üçüncü ve dördüncü kişi gibi beşinci kişi de etkilenmektedir.²²⁷

Şöyle ki; Kötü niyetli dördüncü kişinin, üçüncü kişiden satın aldığı iptale konu mal ya da hakkı yargılama sürerken (ve mahkemenin herhangi bir tedbir kararı vermediği durumda) dava dışı bir kişiye (beşinci kişiye) sattığını, devrettiğini, elden çıkardığını varsayalım.

Davacı (alacaklı) bu durumda ne yapacaktır?

Doktrinde savunulan ilk görüşe²²⁸ göre: Davacı davasını dava dışı yeni alıcı olan beşinci kişiye yönelterek, beşinci kişinin de davaya katılmasını isteyebilir.

Doktrinde tartışılan, savunulan ve yer bulan ikinci görüşe²²⁹ göre ise: Davacı davasını beşinci kişiye yöneltmeyerek borçludan aldığı mal ya da hakkı satan (devreden, elden çıkaran) üçüncü kişi ile bunları üçüncü kişiden satın (devir) alan kötü niyetli dördüncü kişiden tazminat isteyerek tasarrufun iptali davasını bedele dönüştürebilecektir. Bu görüşün savunucuları iptali istenen tasarrufa konu malın ya da hakkın birden çok defa el değiştirmesi durumunda her bir davalı (satıcı), davacıya (alacaklıya) karşı malı ya da hakkı sattığı tarihteki gerçek değeri ile sorumlu olacağını belirtmektedirler.

Yukarıda (önceki sayfalarda) belirttiğimiz üzere mahkemece tasarrufun iptali davasının davalı (borçlu) ile doğrudan hukuki işlemde bulunan ve üçüncü kişi sıfatını taşıyan davalılar dışındaki (ki bunlar da aslında üçüncü kişi

²²⁷ Murat Serhat Sarısözen, **7101 sayılı kanun kapsamında İcra İflas ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler**, 3. Basım, y.y., Yetkin Yayınları, 2019 (7155 Sayılı Kanun Kapsamındaki Değişikliklerle), s. 561; Fatih Dikici, **İcra ve İflas Hukuku**, 7. Baskı, Ankara, Agon Bilgi Akademisi Yayınevi, 2008, s. 723; Abdurrahim Karslı, **İcra Hukuku Ders Kitabı**, İstanbul, Alternatif Yayınevi, 2010, s. 409.

²²⁸ Muşul, a.g.e., s. 5; Şeybettein Sertkaya, Süleyman Kul, **Tasarrufun İptali Davaları**, Ankara, Adalet Yayınları, 2016, s. 637.

²²⁹ Ali Güneren, **İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları**, 3. Baskı, y.y., Yetkin Yayınları, 2012, s. 412.

sayılmaktadırlar) dördüncü, beşinci ve hatta altıncı kişi sıfatındaki davalılar açısından kabulüne karar verilebilmesi için bu kişilerin kötü niyetli olduklarının hukuki, somut ve geçerli delillerle kanıtlanması gerekmektedir. Bu hususa ilişkin Yüksek Mahkeme'nin de yerleşik içtihatları bulunmaktadır.²³⁰

b. İflas yolu ile takiplerde tasarrufun iptali davaları'nda davalı:

İflas yolu ile takiplerde açılan tasarrufun iptali davasında davalı olarak gösterilecek kişiler: borçluyla iptale konu işlemi gerçekleştiren veya borcu tarafından kendisine ödemedede bulunan (yani iptali istenen tasarruftan faydalanan) üçüncü kişiler, kötü niyetli dördüncü kişiler ve bu kişilerin mirasçıları olarak belirtilmiştir. Bunların dışındaki kişiler aleyhine tasarrufun iptali davası açılmaz.

Borçlunun iflas etmesi durumunda tasarrufun iptali davasında borçlu davalı olarak gösterilemeyecek; davalı olarak (İflas Masası'nı temsilen) İflas İdaresi gösterilecektir.²³¹

Bu konudaki kararları temyizen inceleyen Yüksek Mahkeme'nin yerleşik içtihatlarında da borçlunun iflası durumunda tasarrufun iptali davasında davalı olarak İflas İdaresi'nin gösterilmesinin kabul edilmesi yönünde kararları mevcut olup, Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin verdiği bir kararında²³²: “İflas Masası'nın (İİK. m. 245 uyarınca*) alacaklarını veya takip hakkını alacaklıya devretmesinin, İflas İdaresi'nin davada taraf olma zorunluluğunu etkilemeyeceği ve davanın da husumet yönünden reddedilemeyeceğini” belirtmiştir.

²³⁰ Bknz. 17. HD. 29.06.2015 T. 2015/9215. (...somut olayda davanın kısmen kabulüne karar verilmiş ise de yapılan araştırma ve inceleme yeterli bulunmamaktadır. Mahkemece dava konusu taşınmazların satış tarihlerindeki gerçek değerinin belirlenmesi... ivazlar arasında fahiş fark ve tazminatı belirlenmesinde gerçek değer esas alınması, borçlu ve borçlu ile doğrudan işlem yapan davalı 3. kişi dışındaki davalılar (4., 5., 6. kişi) yönünden davanın kabul edilebilmesi için kötü niyetli olduklarının kanıtlanması gerektiğinin göz önünde tutulması, davacı tarafa cebri icra yetkisi verilmesi halinde ayrıca tazminata hükmedilemeyeceğinin düşünülmesi, ondan sonra toplanan ve toplanacak olan delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken eksik araştırma ve inceleme sonucu yazılı olduğu üzere karar verilmiş olması doğru bulunmamıştır.)

²³¹ Talih Uyar, Alper Uyar, Cüneyt Uyar, **İcra ve İflas Hukuku Rehberi**, 3. Baskı, cilt 1-2, y.y., Bilge Yayınevi, 2015 s. 843; Talih Uyar, “Tasarrufun İptali Davasının Tarafları”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt16, özel sayı, 2014, s. 3005-3070, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan; Karşı a.g.e., s.5; Deynekli, a.g.e., s.5; Eriş, a.g.e., s.5.

²³² Bknz.17. HD. 11.11.2008 T. 2109/5231.

2. 6183 sayılı Kanuna Göre Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Davalı

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre kamu alacağından ötürü tasarrufun iptali davalarının kimlere karşı açılabileceği, kanunun 25. maddesinde düzenlenmiştir.²³³

İcra ve İflas Kanunu'na göre haciz yolu ile ve iflas yolu ile takiplerde açılan tasarrufun iptali davaları hakkında yapılan açıklamalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre açılan tasarrufun iptali davalarının davalısı yönünden de geçerlilik taşımaktadır.

Ancak burada bir fark bulunmaktadır ki: 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre davalılar (yani hakkında tasarrufun iptali davası açılacak kişiler) arasında “borçlu” belirtilmemiştir.

Doktrinde tartışılarak ağırlık bulan (baskın doktrine) ve benim de katıldığım (hakim) görüşe göre; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre açılacak tasarrufun iptali davalarında da tıpkı İcra ve İflas Kanunu'na göre açılan tasarrufun iptali davalarındaki gibi borçlunun da dava arkadaşı olarak davalı gösterilmesi gerekmektedir.²³⁴

Yüksek Mahkeme yerleşik içtihatlarında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre açılan tasarrufun iptali davalarında borçlunun da davalı olarak gösterilmesi gerektiğini belirtmese de; (doktrinde tartışılarak ağırlık bulan hakim görüşe uyararak) davanın sonuçlandırılabilmesi için dava arkadaşı durumundaki borçlunun da davaya dahil edilmesini öngörmektedir.²³⁵

***İİK. m. 245: Münazaayı Hakların Talep Eden Alacaklılara Temliki:** Alacaklıların masa tarafından neticelendirilmesine lüzum görmedikleri bir iddianın takibi hakkı isteyen alacaklıya devrolunur. Hasıl olan neticeden masraflar çıkarıldıktan sonra devralanın alacağı verilir ve artanı masaya yatırılır.

²³³ **İİK m. 25: İptal Talebinde Muhatap:** İptal borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimselerle bunların mirasçılarına ve suiniyet sahibi diğer üçüncü şahıslara karşı istenir.

²³⁴ Askan, a.g.e., s. 41; Toktaş, a.g.e., s. 41; Kostakoğlu, a.g.m., s. 41; Şimşek, a.g.e., s. 41; Gerçek, a.g.e., s. 42.

²³⁵ Bknz. 17. HD. 27.11.2011 T. 11364/427; 19.01.2010 T. 31/102; 15. HD. 15.04.1998 T. 1143/1444; 04.03.1996 T. 1126/1085.

Yine doktrinde belirtili bir görüşü; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre açılan tasarrufun iptali davalarının davalısı yönünden kanunun tüzel kişiler nezdinde Vergi Usul Kanunu ile ilişkili olduğu bir durumu Yüksek Mahkeme'nin içtihatları ışığında değerlendirmeyi uygun ve kıymetli buluyorum.

Eğer tasarrufun iptali davası 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun m. 35 ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu m. 10 uyarınca²³⁶; kanuni temsilci sıfatıyla (anonim veya limited şirket gibi bir) tüzel kişinin ödenmeyen kamu borcundan sorumlu olan kişiler aleyhine açılmak istenirse kanuni temsilci davanın davalısı olarak gösterilebilecek midir?

Farklı bakış açıları arasındaki hukuki tartışmalar ve eleştiriler sonucunda doktrinde kamu borcunun ödenmesinden sorumlu olan kanuni temsilci hakkında kamu idaresi tarafından (asıl borçlu tüzel kişi için) başlatılan icra takibinin 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun m. 54. uyarınca kanuni temsilci yönünden de (ödeme emri gönderilip, tebliğ edilip) kesinleşmesinin sağlanmış olması gerektiği görüşü ağırlık kazanmıştır.²³⁷

Doktrin görüşleri üzerinden yanıt bulduğumuz bu soruya ilişkin Yüksek Mahkeme de: *“Kanuni temsilciye herhangi bir ödeme emri tebliğ edilmeden, hakkında sorumlu olduğu kamu borcundan dolayı icra takibi yapılmadan ve bu takip kesinleşmeden alacaklı kamu idaresinin alacağını tahsil etmesini önlemek amacıyla mallarını kaçırdığı iddiasıyla kendisine karşı tasarrufun iptali davası açılmayacağını”* belirtmiştir.²³⁸

²³⁶ 213 s. VUK. m. 10. **Kanuni Temsilcilerin Ödevi:** Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler; kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri tarafından yerine getirilir.

²³⁷ İrfan Barlas, **Kamu Alacaklarının Haiz Yoluyla Takibi** (Anonim ve Limited Ortaklarda Kanuni Temsilcinin Vergisel Sorumluluğu), İstanbul, On İki Levha Yayınevi, 2017, s. 379; Mahmut Coşkun, **Açıklamalı-İçtihatlı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun**, 3. Baskı, Ankara, Seçkin, 2016, s. 627; Adnan Deynekli, **Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Alacaklarının Tahsilinde 6183 Sayılı Kanunun Uygulanması**, Ankara, y.y., 2010, s. 502; Timuçin Muşul, **İcra ve İflas - Tebligat Hukuku Uygulamaları**, 7.Baskı, Ankara, Adalet Yayınları, 2008, s. 388.

²³⁸ Bknz. 15.HD. 08.12.1999 T. 4474/4562; 17. HD. 28.03.2011 T. 7587/2753; 19.HD. 23.01.2003 T. 5865/508; 23. HD. 27.05.2013 T. 2581/3534; Danıştay 3. Dairesi 26.05.1999 T. 2761/2128; Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu 24.12.1999 T. 389/607.

(Değişik: 03.12.1988-3505/2 m.) Yukarıda yazılı olanların bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınmayan vergi ve buna bağlı alacaklar kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınır. Temsilciler veya teşekkülü idare edenler bu suretle ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler. Tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları kanuni temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını da kaldırmaz.

(Ek fıkra: 21.03.2018-7103/9 m.) Tasfiye edilerek tüzel kişiliği ticaret sicilinden silinmiş olan mükelleflerin tasfiye öncesi ve tasfiye dönemlerine ilişkin her türlü vergi tarhiyatı ve ceza kesme işlemi müteselsilen sorumlu olmak üzere tasfiye öncesi dönemler için kanuni temsilcilerden, tasfiye dönemi için tasfiye memurlarından herhangi biri adına yapılır. Limited şirket ortakları tasfiye öncesi dönemlerle ilgili bu kapsamda doğacak amme alacaklarından şirkete koydukları sermaye hisseleri oranında sorumlu olurlar.

Yüksek Mahkeme 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre açılan tasarrufun iptali davalarında davalı sıfatına ilişkin kararlarında:

- “Kötü niyetli olduğu ispatlanamayan davalı dördüncü kişi hakkındaki tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesini “,²³⁹
- “Vefat etmiş kişi ve mirası reddeden mirasçı aleyhine icra takibi başlatılamayacağından terekenin resmi tasfiye konusu olma durumunun incelenmesini”,²⁴⁰
- “6183 s. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca açılan tasarrufun iptali davalarında (İİK. m. 277 göre açılan tasarrufun iptali davası gibi) dava arkadaşı olanların (borçlu, borçluyla karşılıklı işlemde bulunan üçüncü kişi ve bunların yasal mirasçılarının) davalı olarak gösterilmesi aksi durumda da davaya dahil edilmelerini”,²⁴¹
- “Tasarrufun iptali davasının kamu alacağından dolayı (6138 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun m. 25 ve İİK. m. 282

²³⁹ Bknz. 17. HD. 07.06.2010 T. 4813/5235.

²⁴⁰ Bknz. 17. HD. 19.01.2010 T. 31/102

²⁴¹ Bknz. 17. HD. 25.04.2011 T. 8851/3888; 29.9.2002 T. 3101/4215...vb.

uyarınca) borçlu, borçluyla karşılıklı işlemde bulunan ya da borçlunun ödeme yaptığı kişiler ile bu kişilerin yasal mirasçalarına ve iyi niyetli olmayan dördüncü kişilere karşı yöneltilebileceğini”,²⁴²

- “Tasarrufun iptali davasının davalısı olan (6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun m. 25 belirtili) kötü niyetli üçüncü kişilerin davaya konu malın alacaklısından mal kaçırmak amacıyla borçlu tarafından temlik edildiğini bilen ya da bilmesi gereken kişiler olduğunu”,²⁴³
- “Şirketin vergi borcunu öde(t)meyen yöneticinin (şirket hakkında başlatılan icra takibinin semeresiz kalmasının ardından) kendisine ait taşınmaz hisselerini kız kardeşine satması durumunda satış işlemi hakkındaki tasarrufun iptali davasının kabulünü”,²⁴⁴
- “Anonim şirket ortaklarının (6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun m. 35 uyarınca) şirketten tahsili mümkün olmayan kamu alacaklarından sermaye payları oranında sorumlulukları olduğundan ortağı oldukları şirketin vergi borcunu (ödeme emri tebliğ edilmesine rağmen) ödememek maksadıyla taşınmazlarını üçüncü kişilere devretmeleri durumunda bu işleme dayanarak tasarrufun iptali davasının açılabilirliğini”,²⁴⁵
- “Ödenmemiş kamu borçlarından şirket ortaklarının (sermaye payları oranında ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun m. 35) ve şirket temsilcilerinin (213 s. VUK. m. 10 gereğince) sorumlu tutulacaklarını”,²⁴⁶
- “Davaya konu malı borçlu ile karşılıklı işlem gerçekleştiren üçüncü kişiden almış dördüncü kişilerin 6183 s. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’a göre açılan davalarda dava arkadaşı

²⁴² Bknz. 17. HD. 22.04.2009 T. 5542/2567.

²⁴³ Bknz. 17. HD. 07.04.2009 T. 5156/2165.

²⁴⁴ Bknz. 17. HD. 09.02.2009 T. 3539/458.

²⁴⁵ Bknz. 17. HD. 10.07.2008 T. 1067/3916; 03.06.2008 T. 986/2995; 07.02.2008 T. 4314/457.

²⁴⁶ Bknz. 17. HD 28.03.2011 T. 7587/2753; 15. HD. 29.05.2002 T. 1468/2870.

oldukları ve bu kişilerin kötü niyetini ispatlayamayan davacının tasarrufun iptali davasında bu kişileri davalı göstermeyebileceğini”,²⁴⁷

- *“Ödenmiş vergi borcu nedeniyle şirketin yasal temsilcilerinin (şirket ana sözleşmesi ile temsil yetkisi verilen kişilerin, ana sözleşmede yetkilendirme yapılmamışsa yönetim kurulu üyelerinin müteselsil ve müştereken) borçtan sorumlu tutulacağını*”,²⁴⁸
- *“İptali istenen malı bizzat borçludan satın almayan ve kötü niyeti kanıtlanamayan dördüncü kişi aleyhine tasarrufun iptali davası açılmayacağını*”,²⁴⁹
- *“213 s. Vergi Usul Kanunu m. 10. gereğince yasal temsilcilerinin tüzel kişilerin ödenmeyen vergi borçlarından dolayı sorumlu olduklarını*”,²⁵⁰
- *“Borçlunun iflası durumunda dava dilekçesi suretinin İflas İdaresi’ne tebliğiyle tasarrufun iptali davasına dahil edilmesinin sağlanmasını*”,²⁵¹
- *“Şirketin mevcut malvarlığının şirketin vergi borcunun ödenmesine yetmemesi durumunda 213 s. VUK m. 10. uyarınca şirket yönetim kurulu üyelerinden bu borcun istenebilmesi için yönetim kurulu üyesi hakkında icra takibine geçilerek ödeme emrinin tebliğinin gerekeceğini*”,²⁵²
- *“Sermaye şirketlerinin ödenmeyen kamu borçlarından dolayı kanuni temsilcilerinin VUK 10. maddesi ve limited şirket ortaklarının ise 6183 sayılı Kanunu m. 35 gereğince sorumlu oldukları, bu kişilere bu maddeler gereğince başvurulabilmesi için haklarında öncelikle icra takibi başlatılıp kesinleştirilip borcun ödenmemesi durumunda bu kişilerin yaptıkları tasarrufların iptali için iptal koşullarının oluşup oluşmadığı incelenerek tasarrufun iptali davasının açılabileceğini*”,²⁵³

belirtmiştir.

²⁴⁷ Bknz. 15. HD. 18.03.2002 T. 531/1173.

²⁴⁸ Bknz. Danıştay 3. Daire 26.05.1999 T. 2761/2128.

²⁴⁹ Bknz. 17. HD. 15.01.2008 T. 4114/72; 15. HD. 22.04.1998 T. 442/1590...vb.

²⁵⁰ Bknz. 17. HD. 02.05.2011 T. 914/4200; 15. HD. 03.12.1992 T. 5943/5697...vb.

²⁵¹ Bknz. 15. HD 01.07.1993 T. 2570/3198.

²⁵² Bknz. Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu 24.12.1999 T. E:389, K:607.

²⁵³ Bknz. 15. HD. 08.12.1999 T. E:4474, K:4562.

V. TASARARUFUN İPTALİ DAVASINDA TARAF DEĞİŞİKLİĞİ (HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU M. 124)

Taraf değişikliği dar anlamda: derdest davada davanın tarafı olan davacı ve/veya davalıdan herhangi birinin davadan ayrılması durumunda ayrılan tarafın yerine üçüncü şahsın geçmesidir. Bir diğer ifade ile davanın halihazırdaki taraflarının yanı sıra davaya yeni tarafların dahil olması, taraf rakamında çoğalma yaşanması durumudur. Bu ifade dikkate alındığında bir bakıma taraflar arası dava arkadaşlığı da söz konusu olmaktadır.²⁵⁴

Kural olarak açılan bir dava neticesinde davanın taraflarının belirlenmiş olduğu kabul edilmektedir. Ancak taraf değişikliği ile davaya taraf olanların hukuki dinlenilme hakkı ve hak arama hürriyetine kavuşmaları durumunda usul ekonomisi açısından hukuki yarar bulunduğu durumlar da mevcuttur. Dolayısıyla bir anlamda taraf değişikliği usul ekonomisinin sağlanmasına ve hatta yargı safhasında sadeleşmeye de imkan tanımaktadır.

A. Taraf Değişikliğinin Mümkün Olduğu Haller

Eğer taraf değişikliği yasanın uygun bulduğu durumlarda resen olsaydı kanuni (zorunlu) taraf değişikliğinden ancak yasaca tanımlanmış belirli durumlarda taraflardan birinin talebi ve diğer tarafın da bu talebi kabul etmesi veya mahkemenin izni sonucunda olsaydı iradi taraf değişikliğinden bahsedilmektedir.

Somutlaştırmak adına örneklerle de açıklamak gerekirse; taşınır ya da taşınmaz varlıklara ilişkin açılmış derdest bir dava sürmekteyken bir tarafın vefatı durumunda sonlanan taraf ehliyeti nedeniyle vefat edenin mirasçısı (ya da varsa

²⁵⁴ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan, Muhammet Özekes, **İcra ve İflas Hukuku**, 10. Bası, Ankara, Yetkin Basım Yayım 2012, s. 841-860.

mirasçılar) yerine geçerse, derdest dava mirasçılarca ya da onlara karşı sürdürülür. Bu maddi hukukun bir sonucudur.

Kanuni taraf değişikliğine verilebilecek bir diğer emsal ise davaya konu olanın davanın açılmasının ardından davalı tarafça 3. şahsa devri gerçekleştiği zamanki taraf değişikliğinin söz konusu olmasıdır. Bu durumda davanın açılmasının ardından davalı taraf dava konusu olan şeyi ya da hakkı bir diğer 3. şahsa devrettiğinde davacı, devreden tarafla görülen davasından vazgeçip davanın konusunu devralan şahsa karşı davasını sürdürebilir. (Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 125)

Diğer taraftan görülmekte olan davada tarafların herhangi birindeki değişiklik resen olmayıp karşı tarafın talep etmesi, diğer tarafın onayı ya da mahkemenin vereceği izin neticesinde olduğunda burada iradi taraf değişikliğinden bahsedilir. Kanuni taraf değişikliğini, iradi taraf değişikliğinden farklı kılan temel özellik taraf değişikliğinin belli durumlarda resen ya da bir tarafın talebi neticesinde diğer tarafın onayı ya da mahkemece verilecek bir izne ihtiyaç duyulmamasıdır.²⁵⁵

Öğretide iradi taraf değişikliğinin hukuki anlamda nitelendirilmesinde iki farklı görüş öne çıkmaktadır. İlkinde; iradi taraf değişikliği dava değişikliği olarak nitelendirilirken diğer görüş; davanın geri alınabilmesi kuramına dayanmaktadır. Bu görüşe göre iradi taraf değişikliği; önceki (ilk) tarafın davasını geri alması, önceki (ilk) tarafa açılan davanın geri alınması, 3. şahısça yeni bir dava açılması ya da 3. şahıs aleyhine bambaşka bir dava açılması durumunda mümkündür. İkinci görüşün derdest davalarda halihazırda gerçekleştirilmiş işlemlere bağlı sonuçlarının ikame edilen yeni davada dikkate alınmamasını bu görüşün pratikte uygulanmasında karşılaşılan bir olumsuzluk olarak belirtilebileceği kanaatindeyim.

²⁵⁵ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan, Muhammet Özkes, **İcra ve İflas Hukuku**, 10. Bası, Ankara, Yetkin Basım Yayım 2012, s. 852

Tasarrufun iptali davasında iradi taraf değişikliğinin mümkün olduğu hallerin maddeler halinde belirtilmesinin konunun anlaşılabilmesine katkı sunacağı görüşümdedir.

1. Karşı Tarafın Rızası Neticesinde Taraf Değişikliği:

Davadaki bir tarafın dilekçede hatalı olması durumunda davacının da davalının da sadece diğer tarafın açık onayı neticesinde taraf değişikliği olanaklı olur. Çünkü her iki tarafın da dava konusuna dair tasarruf yetkisi bulunmakla birlikte hukuki uyumsuzluk açısından hem serbest irade ilkesi geçerli olup hem de savunma hakkının kısıtlanmaması esas alınmaktadır.

Burada değinilmesi gereken önemli bir hususa; davacı tarafından davalının değiştirilmesi talebi durumunda yalnızca derdest davadaki davalının açık onayı kafi olup yeni davalıların onayının olup olmamasının önem arz etmemesidir. Oysa davacıda bir değişiklik olabilmesiyle ancak ve ancak bütün tarafların onayı ile mümkündür.

2. Yargıç Onayı ile Taraf Değişikliği:

Kural gereği taraf değişikliği diğer tarafın onayıyla olsaydı da diğer tarafın onayını almak yargılama sürecinin yazgısının aslında davaya taraf olması gerekmeyen bir şahsın onayına bırakılarak derdest davanın zamanında tamamlanamamasına ya da başkaca davaların açılmasına sebebiyet vermemesi söz konusudur. Bu nedenle diğer tarafın onayının alınmadığı durumlarda iradi taraf değişikliği birtakım koşulların varlığına bağlı olarak yargıç onayı ile de yapılabilir.

Bu koşullar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda maddi hata sebebiyle taraf değişikliği (taraf düzeltme talebi), dürüstlük kuralına uygun taraf değişikliği ve tarafın eksik ya da hatalı gösteriminin kabul edilebilir yanılma olması nedeniyle taraf değişikliği şeklinde üç ana başlıkta belirtilmiştir.²⁵⁶

²⁵⁶ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan, Muhammet Özkes, **İcra ve İflas Hukuku**, 10. Bası, Ankara, Yetkin Basım Yayım 2012, s. 854.

a. Maddi hata sebebiyle taraf değişikliği (taraf düzeltme talebi):

Aslında esas manada taraf değişikliği olarak nitelendirilmez. Çünkü bu durumda derdest davaya başkaca yeni bir taraf dahil edilmemekte şekli bir düzenleme, düzeltme yapılmaktadır. Örneğin; dilekçede taraflardan birinin hata sonucu doğru gösterilmemesi neticesinde ortaya çıkan maddi hatanın söz konusu tarafın unvanı ya da isminde şekilsel bir düzenleme, düzeltme yapılmak suretiyle giderilmesi. Somutlaştırırsak dava dilekçesinde “Akbaba AŞ.” yerine unvanın “Karababa Ltd.” şeklinde belirtilmesi bir yazım yanlışı neticesinde sehven olduysa maddi hata kabul edilerek taraf düzenlemeye, düzeltmeye gidilmelidir.

Maddi hata doğru olmayan bir hukuki niteleme veya değerlendirme kaynaklı da olabilir. Örneğin; iflas masasına dahil olan mallara dair taraf olarak iflas eden şahıs yerine iflas idaresinin belirtilmesi maddi bir hatadır ve taraf düzenleme, düzeltme yapılması hususu değerlendirilmelidir.

b. Dürüstlük kuralına uygun taraf değişikliği:

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 124. uyarınca dürüstlük kuralına uygun taraf değişikliği talepleri mahkeme nezdinde kabul görmektedir.

Dürüstlük kuralına uygun taraf değişikliklerine örnek olarak vefat etmiş şahsa dava açılması durumu, yeterli araştırma yapılsa da tarafın doğru tespit edilmeme durumu örnek gösterilebilir.

Elbette davayı kazanamayacağını gören davacının taraf değişikliği (davalı tarafı değiştirme) talebi dürüstlük kuralına uygun olmayacaktır.

Vefat etmiş şahsa dava açılması durumunda davanın sadece taraf olduğu belirtilen şahsın vefatından haberdar olunmamasından dolayı açılmış olabileceği aksi takdirde vefat etmiş şahsa dava açılmasının dürüstlük kuralına uygun düşmediği inancındayım. Böylesi bir durumda yargıç taraf değişikliğini onaylayarak derdest davanın vefat eden şahsın mirasçılara karşı sürdürülebilmesi adına mirasçılardan davaya dahil edilmesine imkan vermelidir.

Yeterli araştırma yapılırsa da tarafın doğru tespit edilmeme durumu da dürüstlük kuralına uygun kabul edileceğinden talep edilmesi halinde taraf değişikliği gerçekleştirilmelidir.²⁵⁷

c. Tarafın eksik ya da hatalı gösteriminin kabul edilebilir yanılma olması nedeniyle taraf değişikliği:

Bu durumda yargıç diğer tarafın onayına bakmaksızın taraf değişikliğini kabul edebilir. Elbette kabul edilebilir yanılmanın aynı zamanda dürüstlük kuralına da uygun olması gerekmektedir.

Temsilcide yanılma durumu da özellikle tüzel kişilerin taraf gösterildiği durumlarda yaşanan görev ve yetkilendirme sorunları, devletin taraf olduğu hukuki uyuşmazlıklarda devleti temsil eden tüzel kişiliğin netleşmesindeki sorunlar, kurum içi hiyerarşinin tam anlamıyla bilinmemesi, tüzel kişiliği haiz olmayan yapılarda (kat malikleri kurulu...vb.) taraf sıfatının hatalı şahsa yöneltilmesinden ya da tüzel kişilikler arasındaki devir işlemlerinin ilişkilerinin bilinmiyor olması hallerinde yaşanmaktadır.

Yüksek Mahkeme tarafından kabul edilen bir diğer yanılma da tüzel kişiliği bulunmayanın dava edilmesi durumudur ki bu durumda da taraf değişikliği kabul edilmelidir.

Bununla birlikte resmi kayıt ve ticari sicildeki yanlışların tarafın hatalı gösterilmesine sebebiyet vermesi durumu da kabul edilebilir bir yanılma şeklinde görülmelidir. Örnek olarak; tapunun iptali ve tescili davaları resmi tapu kayıtlarında malik gözükmekte olan şahıs aleyhine açılmalıdır. Fakat eğer davalı gösterilen şahıs davanın açıldığı tarihte tapuda kayıtlı malik olmasının yanı sıra taşınmaz mülkiyeti davanın açılış tarihi evvelinde kesinleşmesi olmuş bir mahkeme ilamı ile dava dışı üçüncü şahsa devredilmiş ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.

²⁵⁷ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan, Muhammet Özkes, **İcra ve İflas Hukuku**, 10. Bası, Ankara, Yetkin Basım Yayım 2012, s. 855

124 uyarınca kabul edilebilir bir yanılma şeklinde görülerek taraf değişikliği kabul edilmelidir.²⁵⁸

Son olarak tarafın eksik gösterilmesi durumunda söz konusu eksikliğin taleple ya da mahkeme izniyle giderilmesinin iradi taraf değişikliği olarak değerlendirilmemesi gerektiği kanaatindeyim.

Durumu dava arkadaşlığı açısından ele alırsak taraf değişiklik talebi zorunlu dava arkadaşlığında eksik gösterilen dava arkadaşlarının davaya dahil olması açısından katkı sunabilir. Zira zorunlu dava arkadaşlığında eksik gösterilen dava arkadaşlarının davaya dahil edilmesi bir zorunluluk olup eksikliğin giderilmesinin de mümkün olduğu kabul edilmektedir.

İhtiyari dava arkadaşlığı bakımındansa dava arkadaşlarının her birine ayrı davalar ikame olunacağından ve ardından tüm davaların birleştirilmesi söz konusu olabileceğinden iradi taraf değişikliği talep etmek zorunlu değildir. Ancak bu davalar arasında bir bağlantı mevcutsa usul ekonomisi ilkesi de gözetilerek eksik olarak gösterilen tarafa yeni tarafların eklenerek taraffurun iptali davalarında taraf değişikliği yapılmasının katkısının olacağı düşüncesindeyim. Keza burada dava arkadaşlığından ötürü taraf değişikliğine gidilebilmesi adına mecburi ve ihtiyari dava arkadaşlığı için varlığı gerekli şartların olup olmadığı hususu da mahkemece kendiliğinden gözetilmelidir.

²⁵⁸ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan, Muhammet Özkes, **İcra ve İflas Hukuku**, 10. Bası, Ankara, Yetkin Basım Yayım 2012, s. 859.

VI.SONUÇ

Oldukça farklı açılarda ele alınarak ve karşılaştırma yöntemi göz ardı edilmeksizin belirtili yazılı kaynaklar temel sistematik ve genel içerikleri korunarak, bütünlük içerisinde aktarılmaya çalışılarak titiz bir çalışma ile tamamlanan eserin (Güç Borçlunun Elinde, Alacaklı Yorgun adı altında kaleme alınan bu yüksek lisans tezinin) bitiminde; son söz yerine;

Mevcut mevzuat (Anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik, genelge, yönerge; kanun, CBK, KHK, Bakanlar Kurulu Kararı, TBMM, HSK... diğer kurul kararları, milletlerarası antlaşma, sözleşme; tüzük, tebliğ, değişiklik...vb.) ve düzenlemelerin uygulamada kötü niyetli borçlu karşısında alacaklıyı yeterince koruyup koruyamadığı hala tartışmalıdır.

Kanaatimce yeterince koruyamadığı bir gerçektir. Oysa ki tasarrufun iptali davası kötü niyetli borçlu karşısında alacaklının korunmasını sağlayabilecek etkili hukuki yöntemdir. Bu nedenle tasarrufun iptali davası içerik ve konu olarak bir değil birçok açıdan incelemeye değer genişlikte olmuştur. Belki de ironik olarak tam da bu çerçevede naçizane denilebilir ki uygulamada; tasarrufun iptali davaları hakkında tasarrufun iptali hukuku şeklinde özel ve oldukça geniş bir alan oluşmuştur.

Yine bu nedenle geçmişten bu yana dek hukuk literatüründe birçok kıymetli üstadın tam, sağlıklı ve mantıklı bir icra bakış açısıyla yaptıkları araştırmalar tasarrufun iptali davası(nın tarafları) konusuna dair karanlıkta kalmış en küçük detayların dahi açığa çıkmasını sağlamış, çalışma ve katkıları sayesinde konunun bütününe dair detaylı bilgi sahibi olunması mümkün olmuştur.

Hayatı (ve özele indirgediğimizde hukuk kurallarını); öğrenirken, öğretirken, yaşanmışlıkları aktarırken, paylaşırken, olguların ve algıların daha iyi kavranmasını sağlarken, soyutluktan kurtarıp somutlaştırmanın biz hukuk insanlarının en özel ve önemli sorumluluğu olduğu inancını taşıyor, kıymetli üstatlarımızın sorumluluğunu paylaşmanın mutluluğunu yaşıyorum.

Ve biliyorum ki bu sorumluluk sanırım diğer pek çok meslek erbabına göre daha fazla. Hele ki İcra İflas Hukuku'nun özellikle ekonomik kriz sonraları özel bir önem kazanacağı şu günlerde...

VII. YARARLANILAN KAYNAKLAR

Yüksek Mahkeme'nin kararlarına bakıldığında hukuk bilginlerinin hukuksal meseleler hakkındaki bilimsel görüş ve kanılarına uygun gelen hükümler kurulduğu özellikle tartışmalı olan konularda verdikleri kararları meşrulaştırmak için hukuk bilginlerinin eserlerinden alıntılar yaparak atıfta bulduklarını yani doktrinden yoğun biçimde yararlandıklarını görmekteyiz. Bu anlamda hukukun önemli bir kaynağı olan doktrin hem kanun koyucunun çalışmalarına hem uyuşmazlıkları gideren mahkemelere yardımcı olmakta hem de hukuk düzeninin oluşmasında, korunmasında ve geliştirilmesinde büyük katkı sağlamaktadır.

Bu nedenle hukuk bilginlerinin isimlerini ve hukuksal meseleler hakkındaki bilimsel görüş ile kanılarını aktardıkları eserlerini belli bir düzen içerisinde sunmayı uygun buldum.

VIII. KAYNAKLAR

KİTAPLAR

- AKŞENER, H.Ş. (2007). **İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları; Tasarrufun İptali Davasının İpotek Alacaklısı ve Dördüncü Kişiy Etkisi**, İstanbul, Legal Yayınları, 2. Baskı.
- ALTAY, S. (2004). **Türk İflas Hukuku**, İstanbul, Yetkin Yayınları, Cilt I – II.
- ANSAY, S.Ş. (1960). **Hukuk İcra ve İflas Usulleri**, Ankara, İstiklal Matbaası, 5. Baskı.
- ARAR, K. (1944). **İcra ve İflas Hükümleri**, Ankara, Aristo Yayınevi.
- ARAR, K. (1945). **İcra ve İflas Hukuku**, Ankara, İdeal Basım ve Ciltevi.
- ARSLAN, R. ve YILMAZ, E. (2013). **İcra ve İflas Hukuku, Pratik Çalışmaları**, Ankara, Yetkin Yayınları, 13. Baskı.
- ARSLAN, R., YILMAZ, E., HANAĞASI, E. ve TAŞPINAR AYVAZ, S. (2018). **İcra ve İflas Hukuku**, y.y., Yetkin Yayınları, 5. Baskı.
- ASKAN, F. (2008). **6183 s. A.A.T.U.H.K. Uyarınca İcra Hukukunda Tasarrufun İptal Davası**, y.y., Bilge Yayınevi, 1. Baskı.
- ATALI, M., ERMENEK, İ. ve ERDOĞAN, E. (2023). **İcra ve İflas Hukuku**, y.y., Yetkin Yayınları, 7. Baskı.
- BARLAS, İ. (2017). **Kamu Alacaklarının Haiz Yoluyla Takibi** (Anonim ve Limited Ortaklarda Kanuni Temsilcinin Vergisel Sorumluluğu), İstanbul, On İki Levha Yayınevi, 1. Baskı.
- BELGESAY, M.R. (1942). **İcra ve İflas Hukuku**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, I. Cilt,
- BERKİN, N.M. (1972). **İflas Hukuku**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 4. Baskı.

- BERKİN, N.M. (1980). **Tatbikatçılara İflas Hukuk Rehberi**, İstanbul, Filiz Kitapevi.
- BİLGE, N. (2010). **Hukuk Başlangıcı Hukukun Temel Kavram ve Kurumları**, Ankara, Turhan Kitapevi, 28. Baskı.
- BİLGE, N. (2016). **İcra ve İflas Hukukunda Sıra Cetveli**, Ankara, Adalet Yayınları, 3. Baskı.
- DEYNEKLİ, A. ve KISA, S. (1996). **Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli (Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiyesinde Tasarrufun İptali Davasını Kim Açabilir)**, İstanbul, Yetki Hukuk Yayınları, 1. Baskı.
- DEYNEKLİ, A. (2010). **Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Alacaklarının Tahsilinde 6183 Sayılı Kanun'un Uygulanması**, Ankara, y.y.
- DİKİCİ, F. (2008). **İcra ve İflas Hukuku**, Ankara, Agon Bilgi Akademisi, 7. Baskı.
- ERTAŞ, Ş., ZEVLİLİLER, A., HAVUTÇU, A. ve GÜRPINAR, D. (2015). **Yeni Medeni Kanun'a Göre Medeni Hukuk**, Ankara, Turhan Kitapevi, 9. Baskı.
- GERÇEK, A. (2017). **Kamu Alacaklarını Takip ve Tahsil Hukuku**, y.y., Ekin Yayınevi, 5. Baskı.
- GÜRDOĞAN, B. (1965). **İcra Hukuku Dersleri**, Ankara, Ajans Türk Matbaası.
- GÜRDOĞAN, B. (1966). **İflas Hukuku Dersleri**, Ankara, Ajans Türk Matbaası.
- GÜNEREN, A. (2012). **İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları**, y.y., Yetkin Yayınları, 3. Baskı.
- KARATAŞ, İ. ve ERTEKİN, E. (1998). **Tasarrufun İptali Davaları**, y.y., Yetkin Yayınları, 1. Baskı.
- KARAYAZGAN, G. ve VAROL, B. (1971). **Tatbiki İcra ve İflas Hukuku ve En Son İçtihatlar**, İstanbul, Latin Matbaası.
- KARSLI, A. (2010). **İcra Hukuku Ders Kitabı**, İstanbul, Alternatif yayınevi, 1. Baskı.
- KAZANCI, İ.T. (2015). **Tasarrufun İptali Davalarında İspat**, y.y., Yetkin Yayınları, 1. Baskı.

- KURU, B. (1971). **İflas ve Konkordato Hukuku**, y.y., Sevinç Yayınevi.
- KURU, B. (1988). **İcra ve İflas Hukuku**, İstanbul, Evrim Dağıtım, 3. Baskı.
- KURU, B. (1993). **İcra ve İflas Hukuku**, y.y., Seçkin Yayınevi, 1. Baskı.
- KURU, B. (2001). **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, İstanbul, Demir Yayıncılık, 6. Baskı.
- KURU, B. (2013). **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, y.y., Adalet Yayınları, 2. Baskı.
- KURU, B., ARSLAN, R. ve YILMAZ, E. (2013). **İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, y.y., Yetkin Yayınları, 25. Baskı.
- KURU, B. (2017). **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, y.y., Yetkin Yayınları, 2. Baskı.
- KURU, B. (2019). **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, Ankara, Yetkin Yayınları, 3. Baskı.
- KURU B. (2013) **Hukuki Mütalaalar Yayınlanmış Makaleler**, Adalet Yayınevi, 1.Baskı
- MUŞUL, T. (2008). **İcra ve İflas Hukuku Bilgisi**, Ankara, Yargıtay Yayınları, 3. Baskı.
- MUŞUL, T. (2008). **İcra ve İflas - Tebligat Hukuku Uygulamaları**, Ankara, Adalet Yayınları, 7. Baskı.
- MUŞUL, T. (2021). **İcra ve İflas Hukukunda; Tasarrufun İptali Davaları**, Ankara, Adalet Yayınları 3.Baskı.
- OLGAÇ, S. (1974). **Yargıtay İçtihatları Işığı Altında İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları**, Ankara, y.y.
- ONAR, S.S. (1968). **İcra Hukukunda Temel Bilgiler**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- ÖZMEN, İ. (2010). **Tereke Hukuku Davaları**, Ankara, Adalet Yayınları, 3. Basım.

- ÖZTEK, S. (2003). **Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay'ın Bu Sorunlara İlişkin Uygulaması** (Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan) İstanbul, y.y.
- PEKCANITEZ, H., ATALAY, O., ÖZEKES, M. ve ÖZKAN SUNGURTEKİN, M. (2012). **İcra ve İflas Hukuku, İstanbul**, On İki Levha Yayıncılık, 10. Baskı.
- PEKCANITEZ, H. ve ÖZEKES M. (2022). **İcra ve İflas Hukuku Pratik Çalışmalar**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 21. Baskı.
- POSTACIOĞLU, İ.E. (1969). **İktisatçılar İçin İcra ve İflas Hukuku Bilgileri**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1. Baskı.
- POSTACIOĞLU, İ.E. (1978). **İflas Hukuku İlkeleri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Cilt I.
- POSTACIOĞLU, İ.E. (1982). **İcra Hukuku Esasları**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 4. Baskı.
- POSTACIOĞLU, İ.E. ve Altay, S. (2010). **İcra Hukuku Esasları**, y.y., Vedat Kitapçılık, 5. Baskı.
- POSTACIOĞLU, İ.E. (2011). **Makaleler ve Karar İncelemeleri**, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- SARISÖZEN, M.S. (2019). **7101 sayılı kanun kapsamında İcra İflas ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler**, y.y, Yetkin Yayınları, 3. Basım. (7155 Sayılı Kanun Kapsamındaki Değişikliklerle)
- SERTKAYA, Ş. ve KUL, S. (2016). **Tasarrufun İptali Davaları**, Ankara, Adalet Yayınları, 1. Baskı.
- ŞİMŞEK, E. (1989). **İcra ve İflas Kanunu Açıklamalı ve İctihatlı**, Ankara, Aydın Yayınları.
- TERCAN, E. (2010). **İcra ve İflas Hukuku**, Ankara, Gazi Kitapevi, 1. Baskı.
- TOKTAŞ, M. (2009). **Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları Peçeleme ve Muvazalı İşlemler**, y.y., Seçkin Yayınları, 1. Baskı.

- UMAR, B. (1963). **Türk İcra ve İflas Hukukunda İcra ve İflas Usulleri, İptal Davası**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- UMAR, B. (2016). **İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi**, İzmir, Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari İlimler Fakültesi.
- UMAR, B. (1973). **İcra İflas Hukuku Ders Notları**, İzmir, Ege Üniversitesi Matbaası.
- ULUKAPI, Ö. (2014). **İcra ve İflas Hukuku**, Konya, Mimoza Yayıncılık, 6. Baskı.
- ULUKAPI, Ö. (2014). **İcra ve İflas Hukuku Uygulamaları**, Konya, Mimoza Yayıncılık, 6. Baskı.
- UYAR, T., UYAR, A. ve UYAR, C. (2023). **İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları**, y.y., Bilge Yayınevi, 8. Baskı.
- UYAR, T., UYAR, A. ve UYAR, C. (2015). **İcra ve İflas Hukuku Rehberi**, y.y., Bilge Yayınevi, Cilt 1-2, 3. Baskı.
- ÜSTÜNDAĞ, S. (2004). **İcra Hukukunun Esasları**, İstanbul, Filiz Kitapevi, 8. Baskı.
- ÜSTÜNDAĞ, S. (2009). **İflas Hukuku: İflas, Konkordato, İptal Davaları**, İstanbul, Filiz Kitapevi, 8. Baskı.
- YILDIRIM, M.K. ve YILDIRIM, N.D. (2016). **İcra ve İflas Hukuku**, İstanbul, Beta Yayınları, 7. Baskı.

MAKALELER

- AKİL, C. (2014). “Tasarrufun İptaline Konu Olabilecek İşlemlerin Hukuki Niteliği”, **Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi**, cilt 1, sayı 1, ss.79-102.
- AKİL, C. (2014). “Yargıtay Kararları Işığında Tasarrufun İptali Davaları Bağlamında Aciz Belgesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, cilt 3, ss.5.
- AKŞENER, H.Ş. (2008). “Borcun Doğum Anı ve Tasarrufun İptali Davaları Yönünden Önemi”, **Legal Huk. D.** cilt 6, sayı 72, ss. 4007-4013.

- AKKAYA, T. (2006). “Alacaklıdan Mal Kaçırmaya Yönelik Muvazaalı Tasarrufların İptal Davasına Konu Olup Olamayacağı Sorunu, Legal”, **Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi**, cilt 3.
- ARAS, F.A. (1986). atf. III 172; jdt 1930 II 67 (**İstanbul Barosu Dergisi**, cilt 85, sayı 2011/2, **Yargıtay Dergisi**, Yargıtay Kitaplığı Ocak 1986 cilt 12, sayı 1.
- BÖRÜ, L. (2009). “İcra ve İflas Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal Davası (İİK. M. 280)”, **AÜHF Dergisi**, cilt 18, sayı 3, ss. 481-528.
- CİMCOZ, S. (1977). “İptal Davasının İhtilafı ve Aksayan Yönleri Üzerine Düşünceler”, **Yargı Dergisi**, ss.15.
- KARAYAZGAN, G. ve VAROL, B. (2011). “Tatbiki İcra ve İflâs Hukuku ve En Son İçtihatlar”, **İstanbul Barosu Dergisi**, 2011.1971, s:137 – CİMCOZ, S. (1977) “İcra-İflâs Hukukunda İptâl Davasının İhtilafı ve Aksayan Yönleri Üzerine Düşünceler” **Yargı Dergisi**, ss: 15
- KOSTAKOĞLU, C. (1989). “Takip Hukukunda İptal Davaları”, **Adalet Dergisi**, cilt 6, ss.7-33; **Yasa Dergisi**, cilt 8, 1989, ss.1037-1060.
- KOSTAKOĞLU, C. (1991). “6183 s. Kanuna Göre Amme Alacaklarının Tahsili Yönünden İptal Davası” **Yargıtay Dergisi**, cilt 17, sayı 1-2, ss:5-15.
- KURTOĞLU, S. (1973). “İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği”, **İstanbul Barosu Dergisi**, cilt 7-8, ss.776-780.
- MUŞUL, T. (2014). “Tasarrufun İptali Davasında Dava Şartı Olarak Aciz Vesikası ile İlgili Sorunlar, Yargıtay Kararları, Makaleler, Hukuki Mütalaalar”, Bilirkişi Raporları ve Düşüncelerimiz”, **Legal Hukuk Dergisi**, 1.Basım, sayı 22, ss. 2823-2834.
- ÖZTEK, S. (1998). “İptal Davası Açma Hakkı İle Bağlantılı Olarak Hacizdeki Borç Ödemeden Aciz Vesikası ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar”, **Bankacılar Dergisi**, sayı.27, ss.86-94.
- UYAR, T. (1984). “İcra ve İflas Yasasında Düzenlenen İptal Davasının Hukuki Niteliği ve Konusu”, **İstanbul Barosu Dergisi**, cilt 10-11-12, ss.574-581.

UYAR, T. (2008). “Tasarrufun İptali Davalarının Konusu”, **TBB Dergisi**, sayı 78, ss.287-314.

UYAR, T. (2015). “Tasarrufun İptali Davasının Tarafları”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 16, özel sayı, ss.3005-3070. (Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan).

YILDIRIM, M.K. (2010). “Tasarrufun İptali Davası’nın İşlevi Bakımından Aciz Vesikasası ile İlişkisi Hakkında Düşünceler”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 11, özel sayı, ss.973-982. (Prof. Dr. Bilge Umar’a Armağan).

DIĞER KAYNAKLAR

COŞKUN, M. (2016). **Açıklamalı-İçtihatlı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 3. Baskı.

ÇATALKAYA, C. ve BANDAĞÇIOĞLU, İ. (1967). **İcra ve İflas Kanun Şerhi**, Ankara, Akyıldız Matbaası.

DEYNEKLİ, A., OSKAY, M., KOÇAK, C. ve DOĞAN, A. (2007). **İcra İflas Kanun Şerhi**, Ankara, Turhan Kitabevi, Cilt 1-5.

ERİŞ, G. (2005). **En Son Değişikliklerle Gerekçeli – Açıklamalı – İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu**, Ankara, Seçkin Yayınları.

KARSLI, A. (2008). **İcra ve İflas kanunu, Tebligat Kanunu ve İlgili Mevzuat**, İstanbul, Alternatif Yayınları, 5.Baskı.

MUŞUL, T. (2011). **Gerekçeli – Notlu – İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu ve İlgili Mevzuat**, İstanbul, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı.

ŞİMŞEK, E. (1996). **1.Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Kanun Şerhi Uygulama ve İçtihatlar**, İstanbul, Alfa Yayınları, 2. Baskı.

UYAR, T. (2010). **Gerekçeli – İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, 2. Baskı, Ankara, 1. Baskı.

ÜNLÜ, M.C. (1995). **Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

URL-1 “Kaynak ismi”, <https://karararama.yargitay.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 10 Mart 2023)

URL-1 “Kaynak ismi”, <https://www.karartek.com.tr>, (Erişim Tarihi: 5 Nisan 2023)

URL-1 “Kaynak ismi”, <http://www.e-uyar.com>, (Erişim Tarihi: 13 Haziran 2023)

URL-1 “Kaynak ismi”, <http://www.kazanci.com>, (Erişim Tarihi: 2 Kasım 2023)

URL-1 “Kaynak ismi”, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>, (Erişim Tarihi: 29 Temmuz 2023)

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Mahir Akbaba

Öğrenim Durumu

Yüksek Lisans : İstanbul Aydın Üniversitesi
Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Yüksek Lisans

Lisans : Yakınoğu Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Lisans : 9 Eylül Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

Mesleki Deneyim : Akbaba & Dokumacı Hukuk Bürosu / Denizli
Ticaret Hukuku Danışmanı ve Dava Avukatı